

2. melléklet a 130/2016. (X. 27.) önkormányzati határozathoz

VASKÚT NAGYKÖZSÉG INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

2016-2023

Jóváhagyott anyag

IRÁNYÍTÓCSOPORT:

Felelős tervező	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006)
Településtervező	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006)
Társadalompolitikai szakértő	Gaborjákné Dr. Vydareny Klára
Gazdaságfejlesztési szakértő	Gaborjákné Dr. Vydareny Klára
Zöldfelületi és tájrendezés	Rácz Mária (TK 06-0102)
Közlekedés	Prekop Kázmér (KÉ-K 03-0139)
Víziközművek	Prekop Kázmér (VZ-TEL 03-0139)
Energetika, elektronikus hírközlés	Somogyi János (Te, TH 06-0467) Ivánkovits Imre Tóbiás Zoltán
Antiszegregációs szakértő	Bernáth Péter
Környezetvédelmi szakértő	Novai György (SZKV 06-0171) Dr. Szanka Károly (SZÉ 06-0021)
Műemlékvédelmi szakértő	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006)

TOVÁBBI KÖZREMŰKÖDŐK:**Vaskút Nagyközség Önkormányzata**

Alszege Zoltán

Polgármester

Posgay Erzsébet

Német Nemzetiségi Önkormányzat
elnök

Tóth Istvánné

Jegyző

Strahl Istvánné Csiki Aranka

Vaskúti Székelyek Egyesülete

Makrai Béláné

Rákóczi Szövetség Vaskúti Szervezete

Friedrich Attila

PH műszaki referens

Kis Andrea

PH szociális ügyek referens

Kószó Ida

Könyvtáros, önkormányzati
rendezvényszervező

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS, ELŐZMÉNYEK.....	7
2. HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA.....	10
2.1 A TELEPÜLÉSI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	10
2.2 A TELEPÜLÉSRÉSZI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA.....	22
3. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI.....	30
3.1 JÖVŐKÉP.....	31
3.2 A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA	34
3.2.1 Települési szintű középtávú tematikus célok	34
3.2.2 Településrészi szintű területi célok.....	45
3.3 A TEMATIKUS ÉS A TERÜLETI CÉLOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK BEMUTATÁSA	47
4. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	50
4.1 AKCIÓTERÜLET KIJELÖLÉSE, A KIJELÖLÉS ÉS LEHATÁROLÁS INDOKLÁSA	51
4.2 AZ AKCIÓTERÜLETEN MEGVALÓSÍTANDÓ FEJLESZTÉSEK ÖSSZEFOGLALÓ BEMUTATÁSA	52
4.3 A TELEPÜLÉS EGÉSZÉ SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK	58
4.3.1 Kulcsprojekt (K)	58
4.3.2 Hálózatos projektek (H).....	59
4.3.3 Egyéb projekt (P).....	64
4.4 A TERVEZETT FEJLESZTÉSEK ILLESZKEDÉSE VASKÚT STRATÉGIAI CÉLJAIHOZ.....	65
4.5 A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE	67
4.6 AZ AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉSEK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE	70
5. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM.....	75
5.1 A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMAINAK ÉS SZEGREGÁCIÓ ÁLTAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEINEK BEMUTATÁSA.....	75
5.2 ANTI-SZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV.....	76
5.2.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések.....	76
5.2.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések	79
5.2.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.....	79
5.2.4 Az Anti-szegregációs Program megvalósításának nyomon követése – monitoring	80
6. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI.....	81
6.1 KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK	81
6.1.1 Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseihez.....	82
6.1.2 Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz	85
6.1.3 Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat	87
7. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	88
8. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE.....	89
8.1 A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK	89
8.2 AZ ITS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI	92
8.2.1 A településfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere	92
8.3 A PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS KÉSZÍTÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN	93
8.4 MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA.....	94

8.4.1	<i>Az ITS intézkedéseikhez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása</i>	94
8.4.2	<i>A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása</i>	100

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat: SWOT analízis (belső erősségek és gyengeségek, külső lehetőségek és veszélyek).....	16
2. táblázat: Településrészek funkciói.....	28
3. táblázat: A Városrészek és tematikus célok összefüggése	49
4. táblázat Stratégiai célok és projekttypusok kapcsolata.....	65
5. táblázat: Vaskút tervezett fejlesztéseinek vázlatos pénzügyi terve	73
6. táblázat: Az anti-szegregációs terv horizontális céljai	76
7. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései.....	77
8. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése.....	78
9. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz.....	82
10. táblázat: Átfogó célok indikátorai.....	95
11. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai	95
12. táblázat: Területi (városrészi célok) eredményindikátorai	97
13. táblázat: Az ITS keretében tervezett hálózatos projektek output indikátorai.....	98

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Barnamezők a regionális hulladéklerakótól É-ra	26
2. ábra: Barnamező – egykori borászat a regionális hulladéktelep közelében	27
3. ábra: Mintafarm, tanyasi turizmus céljára hasznosítható barnamezős major (Bokodi utca)	27
4. ábra: Vaskút településrészeinek gazdasági-szociális mutatói	28
5. ábra: Vaskút Nagyközség Településfejlesztési célrendszere 2016-2020-ig	48

TÉRKÉPJEGYZÉK

1. térkép: Problémák és értékek 1 – Értékek a belterületen és környékén.....	21
2. térkép: Vaskút belterületi településrészei.....	22
3. térkép: Belterületi jellegű településrészek népsűrűsége, kiürült és eladó házak	23
4. térkép: Nyugati településrész funkciói	24
5. térkép: Keleti településrész funkciói.....	25
6. térkép: Kakasvár funkciói.....	25
7. térkép: Vaskút stratégiai tervezési terület-egységei	29
8. térkép: Akcióterület lehatárolása	51
9. térkép: Akcióterület egyes helyszíneihez köthető projektek	53
10. térkép: Csapadékhálózat rekonstrukció I. ütemében megvalósuló elemek.....	57
11. térkép: Országos szerkezeti terv közlekedési hálózatai és egyedi építményei	58

1. BEVEZETÉS, ELŐZMÉNYEK

ITS célja és szerepe

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (továbbiakban ITS) a településfejlesztési koncepcióban foglalt környezeti, társadalmi és gazdasági célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló középtávú fejlesztési program, amely a település középtávú fejlesztési irányait, célrendszerét és azok elérése érdekében tervezett tevékenységeket határozza meg az önkormányzat által jóváhagyott jövőkép és hosszú távú (15-20 év) átfogó célok alapján. Az integrált megközelítés lényege a térbeli, ágazati és időbeli szempontok összehangolása.

ITS készítésének külső feltételei

Az integrált stratégiai tervezés az EU támogatások megszerzéséhez jó alapokat nyújt. Az ITS tervezési időszakában a 2010-ben meghirdetett „EU 2020 Stratégia” hangsúlyai érvényesülnek: hazánk városfejlesztési tevékenysége hozzá kell, hogy segítsék az EU egészét az alábbi öt cél eléréséhez.

EU 2020 Stratégia célkitűzései és Magyarország feladatvállalásai

- Foglalkoztatás - biztosítani kell, hogy a 20–64 évesek körében a foglalkoztatottság aránya elérje a 75%-ot. Magyarország vállalta a 75 % teljesítését.
- K+F/innováció - az EU (köz- és magánforrásból származó) GDP-jének 3%-át a kutatás/fejlesztés és az innováció ösztönzésére irányuló beruházásokra kell fordítani. Hazánk 1,8 % ráfordítást vállalt.
- Éghajlatváltozás/energia: az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 20%-kal csökkenteni kell az 1990-es szinthez képest (368 millió t kőolaj-egyenérték); a megújuló energiaforrások arányát 20%-ra kell növelni; az energiahatékonyságot 20%-kal kell javítani. Magyarország a széndioxid-kibocsátás 10 %-os csökkentéséről, a megújuló energiák részarányának 14,65 %-ra növeléséről és az energiafogyasztás 2,96 millió tonnával történő csökkentéséről kötött szerződést az EU-val.
- Oktatás - A lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni; el kell érni, hogy a 30 és 34 év közötti uniós lakosok legalább 40%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen. Hazánk tartani kívánja a 10 % arányszámot a korai iskolaelhagyás tekintetében és a megállapodás szerint 30,3 %-ra növeli a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányát.
- Szegénység/társadalmi kirekesztés: legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent. Magyarország 450 ezer fős csökkentést vállalt.

Operatív Programok, ITP

Hazánk Partnerségi Megállapodása (2014. szeptember), a 2014-2020 időszakra vonatkozóan rögzíti az Európai Strukturális és Beruházási Alapok eredményes és hatékony felhasználásának hazai feltételeit. A Megállapodás alapján kidolgozásra, majd Brüsszel által elfogadásra kerültek a támogatási időszak Operatív Programjai. Az Operatív Programok közül a városok számára az egyik legjelentősebb forrásokat tartogató, országosan 1320 milliárd Ft keretösszegű Terület és Településfejlesztési Operatív Programhoz (TOP) kapcsolódóan lezajlott a megyei Integrált Területi Programok (ITP) tervezése és ehhez kapcsolódóan a városi fejlesztési elképzelések összegyűjtése, rendszerezése.

Bács-Kiskun Megye Integrált Területi Programja – melynek elfogadása a megyei közgyűlés 25/2015. (IV. 30.) Kgy határozatával történt meg – nyolc cél köré csoportosítja a rendelkezésre álló, hazai társfinanszírozással együtt 63,23 milliárd forintot kitevő forrás-összeg elosztását.

- Helyi gazdasági és közlekedési infrastruktúra fejlesztése (infrastruktúra, foglalkoztatás, munkahelyi elérhetőség, gyermekjóléti alapszolgáltatások, óvodák fejlesztése)
- Kulturális és természeti értékek turisztikai hasznosítása
- Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása (elsősorban városfejlesztések és hatékonyabb településüzemeltetést biztosító környezetvédelmi beruházások)
- Települési közszolgáltatások fejlesztése (egészségügyi alapellátási infrastruktúra, nappali szociális ellátás fejlesztése)
- Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés
- Leromlott városi területek rehabilitációja
- Bács-Kiskun 2020 megyei foglalkoztatási paktum létrehozása és működtetése (humán erőforrás fejlesztés)
- Helyi identitás és kohézió erősítése (társadalmi együttműködések révén a lakosság minél szélesebb rétegének részesülése a fejlesztések hasznaiból, ennek érdekében a térségi és települési helyi identitást erősítő marketing akciók, kulturális és környezeti örökség megőrzésére irányuló programok megvalósítása a településfejlesztés kérdéseiben aktív civil szervezetek és személyek partnerségével)

Hazai szakpolitikai
és jogszabályi
keretek változása

Az országos fejlesztési folyamatok kereteit meghatározó dokumentum a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK), amely az 1/2014 (I.3) OGy. határozattal került elfogadásra. Az OFTK az országos fejlesztéspolitika átfogó célrendszerét és középtávú (2020-ra vonatkozó) céljait fogalmazza meg, foglalkozik a városhálózat szerkezetének alakulásával, felvázolja városfejlesztés nemzeti prioritásait. Szükségesnek tartja a vidéki települések népségmegtartó erejének erősítését, az agrár- és élelmiszergazdaságon túl a vidéki foglalkoztatást biztosító további gazdasági ágazatok fejlesztését, a gazdasági diverzifikációt, a helyi gazdaság megerősítését.

Az OFTK alapján 2013-ben sor kerül a megyei területfejlesztési koncepciók (TFK) és programok felülvizsgálatára, megalkotására. Bács-Kiskun Megye Közgyűlése a 6/2014. (II. 14.) határozatával alkotta meg a TFK-t. 2014 szeptemberében jóváhagyta a megye Stratégiai Programját, valamint Operatív Programját is.

Átalakult az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmi követelménye és eljárásrendje a 314/2012. (XI.8) Korm. rendelet értelmében. A településfejlesztés és a településrendezés dokumentumai közötti összefüggések áttekinthetőbbé váltak. Közös Megalapozó vizsgálatra építkezik a Településfejlesztési Konceptió (15 éves távlat), az Integrált Településfejlesztési Stratégia (7-8 éves távlat), valamint a Településrendezési Eszközök (Településszerkezeti terv és Helyi Építési Szabályzat). A fejlesztési projekteket megalapozó Megvalósíthatósági tanulmányok tervezési szintjén szorosan „összeérnek” a fejlesztési és rendezési terműveletek, ezért a kétféle műfaj közötti összhangot a tervezés magasabb szintjein is biztosítani szükséges.

Stratégia
készítésének belső
indokai

Vaskút Nagyközség az első Magyarországra is vonatkozó uniós stratégiai tervezési ciklusban (2005-2013) nem dolgozott ki integrált stratégiát, mivel az integrált szemlélet bevezetése akkor még csak a városok szintjén tudott elterjedni, a városokra vonatkozóan voltak kidolgozva a tervezési elvek és tartalmi követelmények. Vaskút csak közvetve, a Baja Város Integrált Városfejlesztési Stratégia keretében megvalósult fejlesztéseknek a hatásán keresztül érezkelhette az integrált fejlesztési szemléletet és

elveket. Több jelentős beruházás is érintette a kistérség településeit és közvetlenül Vaskút Nagyközséget:

- 5 milliárd forintot is meghaladó összegű KEOP pályázat keretében kiépültek a szennyvízcsatorna-hálózatok a bajai agglomeráció számos településén, így Vaskúton is, és megtörtént a szennyvíztisztítás korszerűsítése a bajai szennyvíztelepen
- Ugyancsak KEOP pályázati támogatással megvalósult egy komplex ivóvízminőség-javító program a kistérségben
- Kerékpárforgalmi fejlesztést támogatott a DAOP a Baja és Vaskút közötti kerékpárút megépítésével mintegy 286 millió forint értékben
- Vaskút közlekedési elérhetőségére kedvező hatást gyakorolt a Baja 511 számú főút ÉK-i elkerülő szakasz III. ütemének megvalósulása, valamint az Országos Közforgalmú Kikötő elérhetőségének fejlesztését célzó program keretében a D-i elkerülő szakasz tanulmánytervének elkészítése (KÖZOP)
- Gazdasági szempontból közvetve érintette Vaskút települést a bajai Ipari Park inkubátorház infrastruktúrájának fejlesztése (DAOP), valamint a klaszterek vállalati infrastruktúráját támogató fejlesztés (GOP)
- TÁMOP pályázatok keretében számos intézményi fejlesztés valósult meg, amely közvetlenül vagy közvetve Vaskút lakossága számára is előrelépést jelentett (szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti szolgáltatások fejlesztése, fiatalok társadalmi integrációját segítő szolgáltatások és programsorozat, szakképzés fejlesztés pedagógiai módszertan informatikai támogatásával, könyvtárak szolgáltatás-fejlesztése, fekvőbeteg-szakellátás struktúraváltása Bajai Szent Rókus Kórházban, Felső-Bácskai Kulturális Művészeti és Közösségi Központ megvalósítása, stb.)

Az uniós fejlesztések jelenleg zajló terminusában már nem csak a városokra, hanem minden településre vonatkozóan elvárás, hogy a pályázatok integrált hatású fejlesztéseket támogassanak. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia, mint fejlesztési platform, megfelelő tervezés és megvalósítás mellett garanciát jelent a források hatékony felhasználására.

Vaskút jelenlegi Településrendezési eszközeinek az országos jogszabály-változások miatt bekövetkező 2018. december 31-i hatályvesztése szintén sürgeti a rendezési művek fejlesztési szempontú alátámasztását. Ez is közrejátszott abban, hogy a Képviselő-testület a városfejlesztési dokumentumok (konceptió és stratégia) elkészítése mellett döntött a 70/2015. (IV. 23.) határozatában. A fejlesztési és a rendezési tervművek egyaránt a Megalapozó vizsgálatra támaszkodnak, amely az ITS előzményeként 2016. februárban elkészült.

Az ITS
készítésének
szakmai keretei

A Stratégia tartalmi követelményeit a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről és egyes településrendezési jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8) Kormány rendelet részletesen rögzíti.

Az ITS támaszkodik az NFGM által 2009-ben közreadott Városfejlesztési Kézikönyv tartalmi javaslataira, szakpolitikai iránymutatásaira, valamint a Belügyminisztérium által kidolgozott „Útmutató a kis-, és középvárosok és a fővárosi kerületek Integrált Településfejlesztési Stratégiáinak elkészítéséhez 2014-2020” című módszertani dokumentumra. Az ITS készítésével párhuzamosan formát öltött Vaskút módosított Településfejlesztési Koncepciója is, amely felülvizsgálja a nagyközség hosszú távú célrendszerét, kijelöli a stratégiai tervezés kereteit.

A jogszabályi elvárások szerint részletes helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészekből álló Megalapozó vizsgálat előzte meg a tervezést. A Megalapozó vizsgálat számos tématerületet elemezve, számszerű adatokra, tendenciákra támaszkodva mutatja be a nagyközség térségi szerepkörét, társadalmi és gazdasági helyzetét, településrendezési háttérét, a stratégiaalkotás számára meghatározva a település legfőbb erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit.

A megalapozó vizsgálati fázis elemzéseire a szakértők támaszkodhattak a KSH 2011. évi Népszámlálás eredményeire mind a települési, mind a településrészi elemzések során, valamint a szakértői munkát támogató TEIR ITS modul adatállományára.

A jogszabályi elvárásokon, módszertani segédleteken túl az ITS készítői nagymértékben építettek a helyi gazdasági és társadalmi élet vezető személyiségeivel folytatott interjúkra, valamint Vaskút Nagyközségi Önkormányzat információszolgáltatásaira, egyebek között

- a megalapozó vizsgálatához átadott helyi adatokra, dokumentumokra,
- a stratégiai tervezési szakaszhoz kapcsolódó, a 2014-2020 időszakra irányuló önkormányzati projekt-elképzelésekre,
- a hatályos Településszerkezeti Tervre, valamint
- a stratégiai tervezés folyamatát kísérő Partnerségi véleményezés keretében beérkezett lakossági észrevételekre, javaslatokra.

A stratégia
lefedetése
közösségi
cselekedet

Vaskút Stratégiájában az itt élők, dolgozók, a nagyközséghez kötődő emberek és a helyi vállalkozók szándékai öltönek testet, szakmai szempontok szerint átszűrt módon. Eredményessége ott mérhető majd le, hogy segít-e településnek kiaknázni fejlődési potenciáljait a 2014-2020 közötti időszakban, hozzájárul-e a nagyközségben megvalósuló fejlesztések térben és időben összehangolt megvalósításához. Egy jó ITS a településfejlesztés különböző szereplői közötti kommunikációnak is eszköze és áttekinthető céltérképével irányt mutat a magánszféra fejlesztései számára. A középtávú tervezési időszak végére az is megmutatkozik, hogy sikerült-e jól megragadni a problémák gyökerét és kijelölni orvoslásuk legalkalmasabb módját.

2. HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA

2.1 A települési szintű helyzetelemzés összefoglalása

Népesség, társadalom, humán infrastruktúra

Népesség,
nemzetiségek

Vaskút népessége a 19-20 század fordulóját megelőző és követő 50 év során 4500 és 5300 között alakult, majd az 1949-es 5086-ról folyamatosan csökkenve mára 3350 körül ingadozik. A fogyás a születések számát meghaladó mértékű elhalálozásra vezethető vissza, mivel a migráció az utóbbi időben (odaköltözés és elvándorlás) kiegyenlített. A nemzetiségi összetétel viharos változásokon ment át az 1940-es években. 2011-ben a magukat németnek vallók részaránya 13 % volt és horvát, valamint szerb származású lakosok is szép számban élnek ma is a nagyközségben. Az idősek és a gyermekek aránya eltolódik az elöregedés irányába, az öregedési index 2013-ban 186 volt. A kistérségen belül ugyan a viszonylag kedvezőbb helyzetűek közé tartozik (Baja index-száma 200 fölötti, Bácsszentgyörgy a 300-at is meghaladja), az intézmények – oktatási, illetve egészségügyi, szociális – iránti igények változását azonban így is megérzi a nagyközség. A kialakított ellátási színvonal fenntartása kihívást fog jelenteni, de a sikeres megoldás pozitív hatással lehet a demográfiai folyamatokra.

Képzettség, foglalkoztatás	A vaskútiak általános képezettségé folyamatosan javul és nő, egyre többen rendelkeznek közép- vagy felsőfokú végzettséggel. Ebben szerepet játszik a közeli Baja városában elérhető középiskolai és főiskolai képzés is. A képzettség növekedése nem vonta magával a foglalkoztatottsági mutatók javulását, a 2008-as pénzügyi világválság visszavetette a javuló tendenciát. Sajnos pályakezdő álláskereső is akadnak, számuk a 20-at is meghaladja. Vannak évente olyan családok, akik végleg külföldön próbálnak boldogulni, felhagyva itteni lakóhelyüket. Az eladó házak növekvő száma jelzi a probléma súlyát. Némi mérséklődés tapasztalható a nyilvántartott álláskeresők számában az elmúlt 5-6 folyamán, bizonyára a közmunkaprogramnak is köszönhetően. A közmunka hatékonyságának növelése nem könnyű feladat – az önkormányzatot a Közterület Fenntartó és Szolgáltató Kft-je is segíti ebben –, mégis meg kell kísérelni annak érdekében, hogy a munka közösségi haszna növekedjen és ténylegesen közelebb vigye a munkavállalót a nyílt munkaerőpiaci lehetőségekhez.
Jövedelmek, lakáshelyzet	Az aktív korúak jelentős hányada (kb. 35 %-a) alacsony presztízsű munkát végez. Ennek is betudható, hogy a lakosság jövedelmi helyzete nem túl kedvező, az adózók többsége alacsony jövedelmet vallott be, ami hatással van a nagyközségben élők életszínvonalára, életmódjára, de jelentkezik a kereskedelem, a szolgáltatások iránti igényekben is. A pénztelenség a lakásépítésekre is hatással van, szinte alig épül új lakás, a felújítások is elmaradnak. A lakóházak tulajdonosai törekszenek a komfortosságra, így a lakások jelentős része rendelkezik közművekkel, fürdőszobával, közel fele részben összkomfortosnak minősülnek, azonban még minden tizedik lakás ma is alacsony komfort fokozatú, vagy komfort nélküli. Sajátossága a vaskúti lakásállománynak, hogy igen nagy az átlagos alapterület, a lakások több mint fele 100 m ² -nél nagyobb, ezért felújításuk is nagyobb költséggel jár.
Helyi értékek, hagyományok	A nagyközség társadalmát büszkeséggel töltik el az elődök gondos és értő munkásságát őrző régi, értékes épületek. A számos építészeti érték, amely a régi svábházakban, fésűs beépítésű parasztházakban megőrződött, a közeljövőben elpusztulhat a tulajdonos pénztelensége miatt. Az önkormányzat maga is küszködik ingatlanjai fenntartásával, sok esetben a korszerűsítés meghaladja az erejét és a karbantartást is nehéz megoldani. Vaskúton a kőműves szakmában nincs elég szakember, ez is akadályozza az állagmegőrzést.
Kultúra, közösségi élet	A kulturális élet hagyományosan gazdag és nemzetiségi sokszínűséggel átitatott Vaskúton és a testvértelepülések (két német, egy felvidéki és egy székely falu) látogatásához is kötődik. A nemzetiségek egészséges versengése és egymás iránti toleranciája tapasztalható. Évente rendszeresen megtartott tartalmas rendezvények egész sora kínál találkozást és szórakozást a lakosságnak. A zenélés és a tánc beivódott a helyi társadalom hétköznapijaiba. Az intenzív közösségi élet mellett érzékelhető azonban, hogy néhány karizmatikus személyiség tevékenykedése nélkül a csoportok könnyen szétesnének. A fiatalokat sem sikerült elég nagy arányban bevonni a közösségi életbe, az egyesületek tagságának növekvő átlag-életkora jelzi, hogy a hagyományok fenntartása előbb-utóbb kérdésessé válhat. Hiányoznak az ifjúságot megszólító helyek (pl. wifi-klub), programok (hétvégi helyi „buli”-k), szünidei lehetőségek (korábban létező zenei tábor, kézműves-tábor).
Óvodai nevelés	Vaskút a csökkenő gyermeklétszám ellenére meg tudta őrizni oktatási intézményeit, melyhez a Vaskúti Német Nemzetiségi Önkormányzat segítségével is szükség volt: 2015-ben átvette az – egyébként német nemzetiségi – óvoda működtetését. Az „alsó” óvoda épületének állapota kritikus, a „felső” óvoda bővítésével az önkormányzat egy ellátási helyre igyekszik redukálni az ellátást. Ott azonban kicsi az udvar, tornaterem sincs, a szomszédos Községi házban a kicsik akkor vehetnék igénybe a kertet és a tornatermet, ha a parkosítás, játszóhely kialakítás megtörténne és a tornaterem belső hőszigetelést, fűtés-korszerűsítést kapna.

Iskolai nevelés	Az általános iskola a kevesebb gyermeklétszám mellett is igyekszik megőrizni eredményeit, amelyben szerepet vállalhat a Vaskúti Német Nemzetiségi Önkormányzat. A német nemzetiségi oktatás előnyt jelent, a szakmai háttér biztosított a munkához, azonban az épületek felújításra, energia-korszerűsítésre szorulnak.
Egészségügy	A két háziorvosi körzetet jelenleg egy orvos látja el, egyelőre nagyobb fennakadás nélkül. Az egészségügyi alapszolgáltatás a fogorvosi ellátásra és az anya- és nővédelemre is kiterjed. A rendelések megfelelő körülmények között zajlanak.
Szociális ellátás	A rászoruló idősokkal nappali intézmény (Kolping Szolgálat) és bentlakásos intézmény foglalkozik, vannak, akiket házi segítségnyújtás vagy házi gondozás keretében látnak el. A Vaskúti Idősek Otthona, amely emelt szintű apartmanokat is tartalmaz, sikeres, jó hírű intézmény. Az ellátást folyamatosan magas szinten igyekszik tartani az önkormányzat, ezzel támogatva az idős helybéliek saját környezetükben maradását.
Könyvtár	A nagyközségi könyvtár információs bázisként is szolgál, az általános iskolán belüli elhelyezkedése a fiatal korosztály korai beszoktatását jól biztosítja. Az információs és közösségi térként is szolgáló helyiségben számos előadást, ünnepséget, rendezvényt, kiállítást szerveznek. Bővítése esetén a megyei múzeumi szervezet további fejlesztéseket valósíthatna meg támogatási projekt keretében.
Gazdaság	
Mezőgazdaság	Vaskút gazdasága elsősorban a jó minőségű nagy szántóterületekre támaszkodó mezőgazdasági termesztésre épül, de jelentős bevétele származik a regionális hulladéklerakó és hulladékkezelő telep jelenlétéből. A vállalkozások meghatározó része – bár ezek alapvetően egyéni vállalkozások, őstermelők – az agráriumban tevékenykedik. A gabona-, takarmány- és zöldségtermesztés mellett kiemelkedő a nyúltenyésztés. Az élelmiszeriparban a helyben készült mélyhűtött félkész termékek külföldön is elismertek és keresettek.
Ipar, kereskedelem	Más ipari ágazatok is megtalálhatók Vaskúton, bár azok súlya mérsékeltebb. Az építőipar a világválság miatt kissé visszaszorult. A helyi szolgáltatóipar, kiskereskedelem és a vendéglátás terén szerény és hiányos a vaskúti vállalkozások kínálata, e tekintetben érzékelhető a közeli középváros, Baja vákuumhatása, amely a kevés fizetőképes keresletet is visszaveti. Az üzletek körének bővítésére és a helyi piac fejlesztésére igény mutatkozik, a kereslet jellegét és mértékét azonban előzetesen célszerű felmérni, számolva a bajai kínálat elérhetőségével.
Tendenciák	A kedvező helyzetben lévő vállalkozások igyekeznek a piacukat megtartani, bővíteni, ehhez fejlesztésekre, beruházásokra van szükség. Az elmúlt 10 évben hozzávetőleg 1 milliárd forint értékben sikerült – főleg az Európai Unió pályázatai révén – üzemcsarnokot építeni, technológiát fejleszteni, gépbszerzést megoldani, az új pályázatok segítségével további források kerülhetnek a nagyközségbe. A korábban megszüntetett üzemek (borászati üzem, sertéstelep, építőipar) barnamezőssé vált telephelyeit jó volna újraindítani vagy újrahasznosítani. Új telephelyek megnyitására is helyet kínál a nagyközség, melyek iránt nem mutatkozott az elmúlt években kereslet, részben valószínűleg a világválság miatt, másrészt lehetséges, hogy a marketing is gyenge volt és a zöldmezős fejlesztési területek elhelyezkedése sem nyerte meg a vállalkozások tetszését.
Elérhetőség, mint gazdasági versenyképességi tényező	A nagyközség gazdaságának versenyképességét az elérhetőség is befolyásolja. A Vaskút – Gara – Bácsszentgyörgy településsor egyelőre „zsákutca” az ország térképén, ezen a periférikus helyzeten sokat javíthat a tervezett bácsszentgyörgyi határátkelőhely megnyitása. Ennél is jelentősebb és az egész kistérségre kiható előrelépést jelentene az 51-es főút új D-i szakaszának megvalósítása teherforgalmi határátkelőhellyel, azonban az országos tervek nem vették át a helyi önkormányzatok közös kezdeményezését

tartalmazó megyei tervi javaslatot. A fejlesztésért folytatott térségi lobbitevékenységbe Vaskút is bekapcsolódott és eztán is aktívan célszerű benne részt vennie.

Munkaerő képzettsége

Vonzó tényező a munkaerő tudása is. Növekszik a magasabban képzettek aránya, ami egyrészt a bajai középiskoláknak, másrészt a főiskolának is betudható. Várható, hogy a vállalkozások igényeihez jobban igazodó képzés érdekében néhány cég bekapcsolódik az intézmény duális képzésébe. Kutatás-fejlesztés terén az élelmiszeripar mutatott fel eredményeket (Gergely Gasztronomi Kft), mely példaként szolgálhat a helyi ipar más szereplői számára is.

Turizmus

A kiránduló turizmus a bajai kerékpárút megépülését követően némileg megélénkült Vaskúton. A kerékpárút továbbépítése Gara irányába tovább serkentheti a forgalmat. A nagyközség különleges természeti és kulturális értékű halmai és földvárjai, műemléke (Kálvária kápolna és stációk) és a Bátmonostorra átvezető út mellett fekvő Parkerdő, továbbá a hétvégi, ünnepi és nemzetiségi kulturális programok már jelenleg is vonzó célpontjai az idelátogatóknak. Potenciális vonzereje Vaskútnak a templomtér és környéke a helyi értékű épületcsoportokkal, a külterület szép tájrészei (érdekes terepalakulatok, régi zarándokút, kenderáztatók), melyek fejlesztése növelheti a kirándulók számát, egyben a vendéglátás iránti keresletet. A szórakozni vágyók körének jelentős bővülését hozhatja a tanuszoda újbóli megnyitása, amely nem átmenő jellegű, hanem célfogalmat vonzhat be. A nyári időszakban a nagyközség régebben kulturális (zenei, kézműves) és sporttáboroztatás helyszínül szolgált, a környékbeli gyermekeken kívül a nemzetiségi testvértelepülések ifjúsági csoportjai számára is.

Táji és természeti adottságok

Táji adottságok

Vaskút Nagyközség területe túlnyomórészt a **Bácskai löszös síkság** kistájához tartozik. A településre és környékére a meleg, száraz éghajlat a jellemző. Domborzati és talajviszonyai is alkalmassá teszik a növénytermesztésre, elsősorban a hőigényes kultúrák számára. Vízrajzát tekintve az Igali gravitációs főcsatorna öblözetéhez tartozik, a vizeket közvetlenül az Igali és a Vaskúti csatorna vezeti le a Ferenc-tápcsatornába. A belvízveszély miatt célszerű olyan tározótavak kialakítása, ahol a záporok vizeit vissza lehet tartani, mielőtt a vízfolyásokba jut. A térség nem rendelkezik jelentősebb ásványkincsekkel, nincs nyilvántartott szilárd ásványbányája.

Művelési mód

A vaskúti tájat a szántók uralják, a közel 72 km² kiterjedésű igazgatási területnek csaknem a 70 %-át foglalják el. A kertészeti növények, gyümölcsösök termőterülete alacsony, elmarad az optimális szinttől. A Homokhátság benyúlik a határ É-i és Ny-i részébe, homokos talajait főleg tájidegen fajokból álló erdőterületek hasznosítják. A felhagyott szőlők szintén erdősödést mutatnak. A szikes tavakat többnyire lecsapolták (igazgatási terület D-i középső része), medrüket ma szikes rét tölti ki. A korábban meghatározó löszpusztarétek mára egy-két megmaradt legelőre húzódtak vissza.

Természeti adottságok

Vaskút Nagyközség közigazgatási területén országos jelentőségű természetvédelmi és örökségvédelmi oltalom alatt állnak az ún. „vaskúti halmok és földvár” területei, melyeken a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság jogi és természetvédelmi beavatkozást hajtott végre 2014-ben és bemutatásukra tanösvényt hozott létre. Pusztulásuk felgyorsult, ezért védelmük kiemelten fontos feladat. Egyéb uniós és hazai védett természeti terület nem található Vaskúton. A nagyközség egyedi tájértékeinek kataszterét az Igazgatóság még nem állította össze, a Településszerkezeti terv viszont javaslatokat tesz a védendő elemekre.

Zöldfelületek

Zöldterületek

A településen vizsgált közparkok, közkertek alapvetően betöltik funkciójukat, de kialakításuk további fejlesztéseket kíván. A meglévő növényállomány elhelyezésének, valamint az egyes szabadtéri funkciók lehatárolásának szakszerű táj- és kertépítészeti beavatkozása révén jobban biztosíthatják a lakosság számára a mindennapi szabadidős

tevékenység eltöltéséhez szükséges megfelelő helyszínt, és így hozzájárulhatnak a közösségi találkozóhelyek megteremtéséhez is. Az utóbbi időben megvalósult játszóterek megfelelnek az elvárásoknak, de csak a kisgyermeknek nyújtanak helyet, a nagyobb gyermekek és a felnőttek számára szolgáló szabadtéri játék és fitness-lehetőségek pótlása szükséges.

Fasorok	A fasorok több utcában igen értékesek, de legtöbb helyen hiányosak, így kondicionáló és esztétikai szerepüket nem tudják érdemben betölteni. A közterületek rendezése a légvezetékek erdejének felülvizsgálatát feltételezi.
Parkerdő	A belterülethez É-ről csatlakozó erdőterület parkerdővé való átalakítása még nem történt meg. A Településszerkezeti tervben javasolt külterületi túraútvonal sem jött létre. A jóléti fejlesztések a nagyközség turisztikai vonzerejét is növelhetik.
Sportterület	A községi sportterület funkció-bővítése szükséges. Kapcsolódik a területhez a tervezett záportó, amelynek partján futókör, esetleg lovaspálya is kiegészíthetné a sportolási lehetőségeket.

Épített környezet, épített örökség

Épített környezet kialakulása	A település szerkezete nagyrészt történetileg alakult ki a 18-19 századi betelepülések során, Kakasvár, a Kódis-földek és a Mohácsi sarok a 20. században épült hozzá a településtartesthez. A háromszögletű templomkert a színgatolikus lakosság számára a kezdetektől kultikus szerepet játszott, környezetében különösen sok helyi értékű épület (svábház, parasztház) található. A szépen kidolgozott kapuk, oromfalak, nyílászárók és sok esetben a beépítési mód is egyedivé teszi Vaskút épített környezetét, rejtett értékeket hordoz, melyek sérülékenyek és védelmükre kevés vagy semmilyen eszköze nincs a helyi önkormányzatnak. Országos védelem alatt áll és sajátos szigetként emelkedik ki az átlagos terepszintből a Kálvária domb a kápolnával és a stációkkal.
Településszerkezet	Vaskút település igazgatási területe 7149,5 hektáron terül el, melyből 280,9 hektár belterületi, 6868,6 hektár külterületi fekvésű a 2016. évi ingatlan-nyilvántartási adatok szerint. A nagyközség belterülete az igazgatási terület ÉNy-i harmadoló pontjában alakult ki. Vaskút épített környezete nem rendelkezik világi főtérrel, e helyett a Kossuth Lajos utca és az Alkotmány utca találkozási körül települt az igazgatási és kereskedelmi létesítmények zöme. Az iskola, az óvodák és az idősek otthona szétszórta helyezkednek el a történeti településrészen. A Településszerkezeti terv jelentős belterület-bővítést irányoz elő Baja irányában, a kereslet elmaradása miatt a lakóterület megvalósítása nem indult el. Vaskút ideális lakókörnyezetet biztosít olyan szempontból, hogy ipari és mezőgazdasági üzemek nagyrészt a belterülettől távol helyezkednek el.
Külterületi beépítések	A külterületen alig vannak lakások. A beépített területfoltok jellemzően majorok, mezőgazdasági vállalkozások és a regionális hulladéklerakó telep is közéjük tartozik. Számos felhagyott, barnamezős telephely is található Vaskút külterületén, főleg a hulladéklerakó környezetében.

Közlekedési hálózat és minősége

Közúthálózat	A térséget és a települést nem érintik országos gyorsforgalmi utak, a legközelebbi elérési lehetőség a Baja-Bátaszék útvonalon megközelíthető M6 autópálya (kb. 40 km). A főúthálózat Vaskút szempontjából fontos nyomvonala az 51-es (6 km) és az 55-ös (9 km) számú főút. A nagyközség az 5506 jelű Baja – Bácsszentgyörgy összekötő úton és a Vaskút – Bátmonostor önkormányzati kezelésű úton kapcsolódik a kistérségi hálózatokhoz. Bajával 2014 óta kerékpárút köti össze. A Garára vezető folytatása egyelőre nem valósult meg. A települési utak egy része burkolatlan, vagy javításra szorul. A szennyvízcsatornázási projekt során a sávok helyreállítások kívánni való hagytak maguk után.
--------------	---

Határátkelés	A Szerbia felé irányuló közlekedés feltételeit nagymértékben javítaná a tervezett bácsszentgyörgyi határátkelőhely megvalósítása, valamint a kistérség által szorgalmazott új 51-es D-i nyomvonal-szakasz megépülése teherforgalmú átkelőhellyel.
Közösségi közlekedés	A közösségi közlekedést a helyközi autóbusz-járatok biztosítják, melyek üzemeltetője a DAKK Zrt. A járatsűrűség jónak mondható, a késő esti órákban viszont Bajára már nem indul járat. Hiányként említhető, hogy a közeli Bátmonostorra nem lehet tömegközlekedéssel eljutni.
Vasút	A Baja – Zombor vasútvonalat az 1970-es években teljesen felszámolták, az országos hálózat ma Baján érhető el, de csak kevés irányban biztosít megfelelő megközelítési lehetőséget.
Parkolás	A nagyközség területén a parkolási helyzet kielégítő.
Közművek és energia-ellátás	
Ivóvíz-ellátás	A nagyközség ivóvízellátása a kistérségi vízműről kielégítően megoldott. A települési hálózat felújítására, a régi azbeszt cement vezetékek cseréjére folyamatosan szükség van. Az ellátás nagyobb biztonsága érdekében a végvezetékek körvezetékké egészítendő ki.
Vízgazdálkodás	Megállapítható, hogy a nagyközség közművei közül a csapadékvíz-elvezetés a legkevésbé kiépített és üzemképes. Nemcsak a csatornák karbantartottsága, hanem azok mérete, műszaki állapota sem megfelelő. Gyakran okoz problémát, hogy az utcai árkok nem képeznek összefüggő rendszert, néhol az elvezetés iránya sem szerencsés. A hálózat fejlesztési koncepcióját újra kell gondolni és részletesebb tervezés alapján meg kell valósítani a rendszeresen jelentkező belterületi belvízproblémák kezelése érdekében.
Szennyvíz-elhelyezés	A KEOP pályázattal épített csatornákkal lényegében az egész belterület szennyvízcsatornázása megoldódott. A hat vízgyűjtő terület összes szennyvize öt átemelő segítségével a Kossuth Lajos utcai főgyűjtőkbe kerül, majd azokon a Batthyány utca sarkán kialakított végső átemelőbe jut. A szivattyúk onnan a Kossuth Lajos utcán vezető, majd a külterületen az 5506 jelű út mentén haladó nyomócsövön át továbbítják a nagyközség szennyvizét a bajai gravitációs rendszerbe, majd a tisztítóműbe. A hálózat méretezve van a tervezett fejlesztésekre és az üres telkek beépülésére is.
Villamosenergia	Vaskút É-i határát átszeli a Baja – Csátalja 120 kV-os villamosenergia-átviteli légvezeték. A nagyközség elektromos energia-ellátása 2 db 20 kV-os gerinc légvezetéken és az ezekről leágazó 20 kV-os légvezeték-hálózaton, illetve rövid szakaszokon földkábelben történik. A transzformátorok oszlopokra szereltek. A meglévő kisméretű hálózat többségében légkábeles illetve légvezetékes kiépítésű. A csupasz légvezetékek a hálózat felújítása során légkábelesre, vagy – legalább a műemléki környezetben és a helyi értékvédelmi területen – földkábelesre építendő át. A nagyközség közvilágításának korszerűsítése megtörtént.
Földgáz	Vaskút külterületének ÉNy-i részén az FGSZ által üzemeltetett nagynyomású földgázvezetékek haladnak át. A nagyközség gázellátására nagyközépnomású vezeték érkezik Bátmonostor felől a gáznyomás-szabályozóhoz, majd továbbhalad Gara irányába. A gáznyomás-szabályozótól 3 bar nyomású gázelosztó hálózat épült ki, melyre az ingatlanok nyomásszabályozóval csatlakoznak.
Alternatív energiák	A térségben magas a napsütéses órák száma, a napeenergia felhasználása kézenfekvő lehetőség, ennek ellenére a nagyközség területén belül 50 kW teljesítményű, vagy ennél nagyobb napelem-csoport, erőmű eddig nem létesült. Biogáz erőmű sem épült, például elképzelhető lenne telepítése a regionális hulladéklerakón. Szélerőmű-beruházásba

kezdt az Alerion Kft 2010-ben Vaskút igazgatási területének D-i részén, de a szélmérést nem követte megvalósítás.

Elektronikus hírközlés

A nagyközség **távbeszélő** szolgáltatója az M-Telekom ZRt. A hálózat többségében saját oszlopsoron haladó légkábeles kiépítésű. A szupergyors **internet** hálózat fejlesztésre a nagy hírközlési szolgáltatók egyelőre nem pályáznak. A nagyközség **KTV** ellátása biztosított. A jövőben feladatként jelentkezik a teljes optikai hálózat kiépítése a digitális technikák fejlesztése érdekében. A **mikrohullámú rendszerek** bővítése nem várható. A GSM antenna rendszerek kiépítése jórészt befejeződött, technológiai fejlesztésekre viszont szükség lesz.

Környezet- és katasztrófavédelem, klímatudatosság, energiahatékonyság

Településkép

Vaskút település környezeti állapota biztosítja az egészséges lakókörnyezetben való minőségi élet lehetőségét. A cél elérése a pihenés és felüdülés tereinek (templomtér, zöldsávok, sportterület, szabadtéri játék és fitness lehetőségek) bővítésén és minőségi fejlesztésén alapul. Szükséges továbbá a nagyközségen belüli használaton kívüli épületek (rozsdaterület) újrahasznosítása, a külterületi felhagyott ipartelepek és majorok (barnamezők) rehabilitációja, funkciókkal való megtöltése. Biztosítandó a külterületen az erdők megfelelő fenntartása, a közjóléti erdőterület növelése, a túraútvonalak kiépítése.

Talaj- és vízvéddelem, levegőminőség

A szennyvízcsatorna-hálózat kiépítésével elvezethetővé váltak a nagyközség szennyvizei, ezáltal javulhat a felszín alatti és felszíni vizek minősége. Vaskút talajai többnyire erősen vízáteresztők, ezért az egyéb szennyező forrásoktól is óvni kell a vizeket (intenzív mezőgazdasági művelés, állattartás).

Levegővédelem

A nagyközség levegőminőségére a szilárd tüzelés előtérbe kerülése kedvezőtlen hatás gyakorol, viszont a biomassza-tüzelés klímapolitikai szempontból jó megoldás. A klímapolitikai szempontok figyelembe vétele Vaskút szempontjából kiemelt jelentőséggel bír, mivel a **Homokhátság** peremén fekszik, melyet az ENSZ Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) félsivatagi területnek nyilvánított.

Hulladék-gazdálkodás

A települési szilárd hulladéklerakó rekultivációjának első ütemével a szennyezőforrás ideiglenesen lezárásra került, megszűnt a környezeti kockázat, javult a levegő minősége és rendezettebb lett a tájkép. A sikeres rekultivációhoz a végleges lezárásra is szükség lesz a depónia stabilizálódása után. A hulladékgazdálkodás területén jelentős eredmény volt az új lerakó üzembe helyezése és a szelektív gyűjtőszigetek kialakítása. Baján hulladékudvar is elérhető.

Feladatok

A környezetvédelem és a környezeti tényezők helyzetértékelése alapján a fejlesztendő területek Vaskút esetében a következők: a belvizek és csapadékvizek problémájának javítása, a környezetbarát közlekedés elősegítése, a megújuló energiaforrások (napenergia, szélenergia, biomassza) kihasználtságának növelése, a biomassza-tüzelés szorgalmazása, a hulladékgazdálkodás szempontjából az illegális lerakók kialakulásának megakadályozása. A lakossági szemléletformálás és tájékoztatás továbbra is kiemelten kezelendő kérdéskör a környezetvédelem területén. Polgári védelem terén egy központi raktár-bázis és a védelmi eszközpark bővítése, fejlesztése szükséges.

SWOT-analízis

1. táblázat: SWOT analízis (belső erősségek és gyengeségek, külső lehetőségek és veszélyek)

Erősségek	Gyengeségek
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
- Többnemzetiségű lakosság - Egyre jobban képzett lakosság - Átörökített mezőgazdálkodási ismeretek	- Természetes népességfogyás, elöregedés - Képzettség nem adekvát a kor igényeihez - Alacsony jövedelmi viszonyok

2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
■ Élő hagyományok ■ Gazdag kulturális élet ■ Jó testvérteljesítési kapcsolatok ■ Vaskúti Hírek helyi média	■ Fiatalok kevésbé érdeklődnek a hagyományok iránt ■ Közéleti bizalomhiány ■ Generációs nézeteltérések
3. Intézmény-rendszer (közzolgáltatások) és településüzemeltetés	
■ Német nemzetiségi önkormányzat szerepvállalása az oktatás-nevelésben, magas színvonalú német nyelvi oktatás ■ Vaskúti Idősek Otthona kiváló működése ■ Tanuszoda korábban sikerrel működött	■ Általános Iskola működtetése független a nagyközségtől ■ Bölcsőde hiánya ■ Településüzemeltetést végző Kft tevékenysége körüli viták ■ Települési konyha hiánya ■ Az uszoda újbóli megnyitása és üzemeltetése költségigényes ■ Rendezvényterem felújításra szorul
4. Gazdaságszerkezet és dinamika	
■ Néhány jelentős hulladékgazdálkodási, mezőgazdasági és élelmiszeripari cég jelenléte ■ Világviszonyok túlélt helyi kisvállalkozások (építőipar, kertészet, fuvarozás) ■ Viszonylag olcsó munkaerő ■ Vaskúti Kadarka hírneve, korábban sikerrel működő borüzem ■ Szabad iparterületek ■ Közmunka révén munkanélküliség csökkenése	■ Kistérség országhatár ment helyzete, Szerbiába irányuló kapcsolatok korlátozottsága ■ Nagyrészt monokultúrás, kevés élőmunkát igénylő mezőgazdaság, háttérbe szorult állattartás ■ Alacsony presztízsű munka túlsúlya ■ Alacsony feldolgozottsági szintű termények ■ Bezárt üzemek ■ Szakember-hiány ■ Pályakezdők munkahely-hiánya
5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
■ Jelentős földterületek önkormányzati tulajdonlása ■ Belterületen számos ingatlan önkormányzati tulajdonban van ■ Kiegyensúlyozott gazdálkodás	■ Intézményfenntartás mellett fejlesztésekre kevés forrás marad ■ Belterületi ingatlanok egy része nagyon rossz állapotú ■ Közmunka-pályázatok nehezen tervezhetők
6. Táji és természeti adottságok	
■ Napfényben gazdag, hosszú vegetációs idő ■ Viszonylag jó termőföldek ■ Elegendő erdő ■ Vaskúti halmok és földvár értékei	■ Egyre szélsőségesebb időjárási viszonyok, homokhátsági terület rész egyre szárazabbá válása ■ Természetes állapotát nagyrészt elvesztett táj ■ Halmok és földvárak gyors pusztulása

7. Zöldfelületi rendszer	
- Kiskertes külterületrészek megmaradtak - Nagy házikertek - Széles zöldsávok, néhány értékes fasor - Fejleszthető sportterület - Pihenőerdő a Bátmonostori út mellett (külterület szélén)	- Szőlő- és gyümölcsös parcellák megfogyatkoztak - Templomkert (közpark) fejlesztésre szorul - Hiányzó fasorok kiültetését légvezeték-erdő nehezíti - Hiányzó játszóhelyek és szabadterei fitnesz-lehetőségek - Belterület melletti erdő közjóléti jellege nem valósult meg
8. Településszerkezet, épített környezet, épített örökség	
- Történetileg kialakult utcahálózat - Műemlék Kálvária, számos helyi értékű épület	- Történeti településszerkezet Ny-K irányban kevésbé átjárható - Helyi értékes épületek felújítás hiányában elpusztulnak - Sok barnamező és rozsdaterület
9. Közlekedési hálózatok	
- Baja könnyen elérhető - Autóbuszos tömegközlekedés Baja és Gara-Bácsszentgyörgy viszonylatban jó - Kerékpárút Bajáig kiépült	- Baja 51-es és 55-ös főúti elkerülő szakasza hiányos - Szerbia felé bacs-szentgyörgyi határátkelő nem épült meg, teherforgalmi átjáró csakTompánál van - Kerékpárút Garára hiányzik
10. Közművek és elektronikus hírközlés	
- Szennyvízcsatorna-hálózat kiépült - Ivóvíz-ellátás megfelelő - Fejlődést lehetővé tevő energetikai háttér áll rendelkezésre - Hírközlési hálózatok működnek - Közüvilágítás korszerűsítése megtörtént - Földgázellátás megfelelő	- Csapadékhálózat komplex felújításra vár - Csapadékvíz-visszatartás alig van - Azbesztcement vízvezetékek cseréje szükséges - Szélessávú internet-elérésre nincs szolgáltatási kínálat
11. Környezetvédelem - klímatudatosság/ energiahatékonyság	
- Viszonylag csekély környezetszennyezés - Fotovoltaikus energiaforrás jelentős - Biomassza rendelkezésre áll - Szélérőmű helykijelölése, szél mérés megtörtént	- Napelemek száma kevés - Biomassza kihasználtsága alacsony - Intézmények energetikája nem megfelelő - Szélérőmű megvalósítása megakadt
Lehetőségek	Veszélyek
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
Családi lakhatási kedvezmények révén a gyermekes családok helyben építkeznek,	Aktív réteg elvándorlása jellemző marad

- a népesség csökkenésének, a lakosság elöregedésének tendenciája megáll ■ Távmunka lehetőségei javulnak ■ Vidéki életmód előnyei elfogadottabbá válnak	■ Képzési rendszer nem követi eléggé a kor elvárásait, a képzettség értéke csökken ■ Vidéki életformák ellehetetlenülnek a globalizációs folyamatok térnyerése hatására
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
■ Helyi értékek megőrzéséhez a tulajdonosok támogatást kapnak ■ Hagyományőrző közösségek támogatottsága megnő ■ Tanulás iránti igény növekszik ■ Fiatalok érdeklődése megnő a hagyományok iránt	■ Hagyományos értékek pusztulása a támogatás hiányában ■ Tömegigényre építő kulturális környezet térnyerése ■ Hagyományok felmorzsolódása a fiatalok érdektelensége miatt
3. Intézmény-rendszer (köszolgáltatások) és városüzemeltetés	
■ Az oktatási-nevelési intézményrendszer támogatja a községi iskolák megmaradását ■ Oktatási rendszer képessé tesz az innovatív gondolkodásra ■ A szerbiai kapcsolatok bővülésével, a gazdasági környezet és a lakásépítés feltételeinek javulásával az önkormányzat fejlesztési területeire kereslet képződik	■ Települési intézmények finanszírozása ellehetetlenül ■ Nem jön létre adaptív, innovatív munkaerőt képező oktatási rendszer ■ A kistérséggel együtt Vaskút is perifériára szorul gazdaságilag, fejlesztési területre igény nem jelentkezik
4. Gazdaság szerkezet és dinamika	
■ Beruházásösztönző foglalkoztatáspolitikai ■ Barnamezős telephelyek újrahaznosítását támogató pályázatok ■ Állattartást, élőmunka-igényes mezőgazdálkodást ösztönző gazdaság-politika ■ Közmunka-rendszer hatékonyabbá válása ■ Duális képzés sikeressége (Bajai főiskola)	■ Foglalkoztatás növekvő közterhei miatt a helyi munkavállalás lehetőségei csökkennek ■ Szabad iparterületek betelepülése elmarad beruházói igény hiányában ■ A mezőgazdaság szerkezete nem fejlődik ■ Bajai kistérség gazdasági gyengülése a határon átnyúló kapcsolatok bővülésének elmaradása miatt ■ A szakképzés és a duális képzés nem váltja be a hozzá fűzött reményeket
5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
■ Forráshiány mérséklődése, a külső finanszírozási lehetőségek bővülése ■ A kistérség gazdaságának fejlődése keresletet támaszt az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanok felhasználására	■ Tartós forráshiány az önkormányzati rendszerben ■ Az önkormányzati földek és belterületi ingatlanok a gazdaság pangása miatt nem hasznosulnak ■ Támogatás hiányában az intézmények energiahatékonysága nem növelhető

6. Táji és természeti adottságok	
- Vízvisszatartást támogató, országosan összehangolt intézkedések - Barnamezős telephelyek újrahaznosulása megszünteti a tájsebet	- Az Alföld vízháztartási problémái súlyosbodnak, belvízveszély is nő - A monokultúrák túlsúlya megmarad mezőgazdaságban, a fenntartható formák nem terjednek el
7. Zöldfelületi rendszer	
Közösségi zöldterületek fejlesztésének támogatása	Forrás hiányában nem tud megvalósulni rekreációt biztosító zöldterület-fejlesztés
8. Településszerkezet, épített környezet, épített örökség	
- Környezet iránti igényesség növekedése - Felújítási tevékenység támogatott lesz a helyi védett épületek esetében - Az értékmegőrzés előtérbe helyeződése az új építéssel szemben - Külső kereslet keletkezése az értékes régi épületekre	- Az igénytelen építési anyagok és formák teret nyernek az általános szemléletmódból következően - Helyi értékes épületek a felújítási tevékenység támogatásának elmaradása és külső kereslet hiánya miatt elpusztulnak
9. Közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	
- Bácszentgyörgyi határátkelőhely megvalósulása - Kerékpárút megvalósulása legalább Garáig 51-es út bajai elkerülő szakaszainak, valamint az 51-es út új D-i szakaszának megépülése teherforgalmi határátkelővel	- Főúti fejlesztések elmaradása miatt a térség elszigetelődik - Forráshiány miatt a kerékpárút továbbépítésének elmaradása - Szilárd burkolattal nem rendelkező helyi utak kiépítése forráshiány miatt elmarad
10. Közművek és elektronikus hírközlés	
- Csapadékvíz-elvezető és -visszatartó rendszerek komplex támogatást kapnak - Gyors internet-elérés kiépítésére szolgáltatói kínálat érkezik	- Csapadékvízvezetés és –visszatartás rendszere forráshiány miatt nem jön létre, a belvíz és az aszály is gyakoribbá válik - Korlátozott marad az információs társadalom előnyeiből való részesedés
11. Környezetvédelem - klímatudatosság/ energiahatékonyság	
- Környezettudatos mezőgazdálkodás kiemelt támogatása, előnyben részesítése uniós és országos szinten - Gyorsabban megtérülő alternatív-energia-előállítási technikák elterjedése - Globális szemléletváltás a környezettudatosság felé	- Mezőgazdasági monokultúrák térnyerése és a környezettudatos gazdálkodás eszköztelensége folytán sérül a környezet - Hosszú megtérülési idő miatt az alternatív energia-ellátás aránya csökken - A környezetre ártalmas folyamatok folytatódnak a globális szemléletváltás elmaradása miatt - Megújuló energiára való áttérés költségvonzata megnő

1. térkép: Problémák és értékek 1 – Értékek a belterületen és környékén

Korlátok

- Országos út kezelői érdekeltségű sávja
- Nagynyomású gázvezeték
- Regionális hulladéklerakó
- Régészeti lelőhelyek

Problémák

- Felhagyott döngkút
- Rendszeresen belvízjárta terület
- Visszatérő csapadékvíz- és belvízelvezetési probléma
- Védett természeti terület miatt korlátozás
- Barnamezős iparterületek
- Belterületi rozsdáövezetek:
- felhagyott vízmű
- volt tsz-székház
- felvonulási barakk-épület
- volt vasúti állatrakodó rámpa

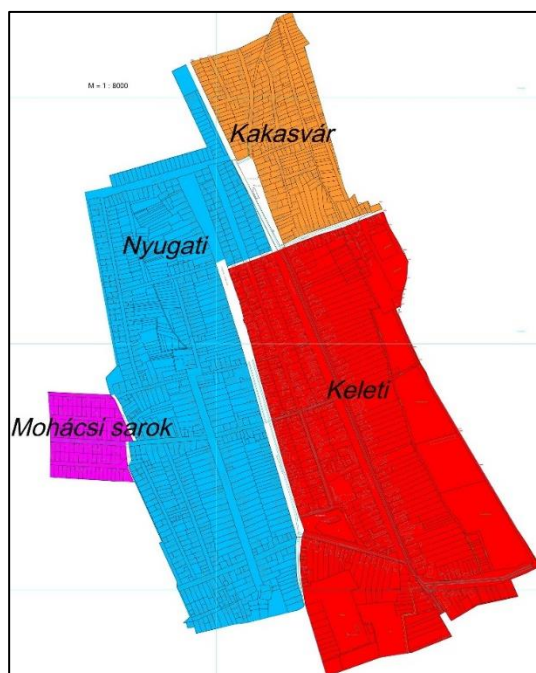
Értékek

- Gazdasági potenciál
- Országos műemléki védelem
- Helyi értékvédelem alatt álló épület
- 0-1. minőségi osztályú erdő
- 1. minőségi osztályú szántó
- 1. minőségi osztályú gyepek
- Helyi tájérték (útmenti kereszt, fa, facsoport)
- Szélerőmű elhelyezésére alkalmas terület
- Új 51-es sz. főút nyomvonala (javaslat)

2.2 A településrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása

A történeti kialakulás különböző időpontja és az eltérő jelleg alapján négy belterületi településrészt és a külterületet különböztetik meg a vizsgálatok. A négy belterületi településrész: Keleti (mely a Kossuth Lajos utca két oldalán fekszik), a Nyugati (a Széchenyi utca mentén található), a Kakasvár (É-i rész) és az ún. „Mohácsi sarok”.

2. térkép: Vaskút belterületi településrészei

Településrészek területe

Kakasvár:	31,5 hektár
Nyugati:	106,6 hektár
Keleti:	124,8 hektár
Mohácsi sarok:	10,5 hektár

Településrészek lakosainak száma

Kakasvár:	576 fő
Nyugati:	1673 fő
Keleti:	846 fő
Mohácsi sarok:	309 fő

Forrás: KSH Népszámlálás 2011.

Forrás: Új-Lépték Bt. saját szerkesztés

Településrészek
elhelyezkedése,
nagysága,
laksűrűsége

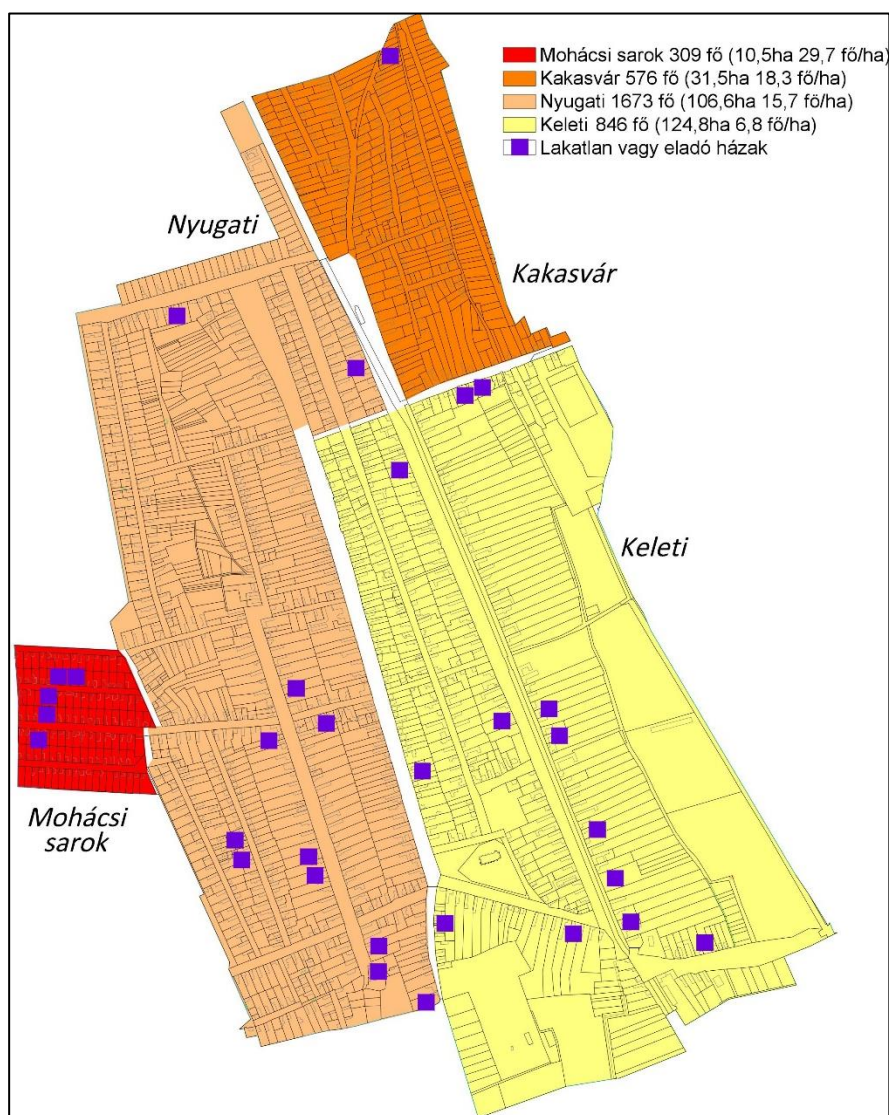
2011-es népszámlálás szerint a lakónépesség száma 3415 fő volt, melyből csaknem minden második lakos (1673 fő) a **Nyugati** településrészben élt. A laksűrűség 15,7 fő/hektár, a települési átlagértéknél (12,5 fő/hektár) kevéssel több. Itt a **legmagasabb a 60 évnél idősebbek aránya** (kis híján 30 %). Iskolai végzettség tekintetében a települési átlaghoz közeli értékeket mutat a településrész: legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik az aktív korúak 18,8 %-a, felsőfokú végzettséggel a 25 éves és idősebb lakosság 8,6 %-a. A 15-64 éveseknek mindössze 49,6 %-a foglalkoztatott, a gazdaságilag nem aktív népesség aránya 59,7 %, a **munkanélküliségi ráta 20,6 %-on** állt 2011-ben, a településrészek közül itt a legkedvezőtlenebbek ezek a mutatószámok. A lakásállományból viszonylag soknak alacsony a komfortfokozata. A településrész D-i felében meglehetősen sok épület áll üresen, vagy eladásra meghirdetve (10 lakóház), többnyire igen rossz állapotban.

A belterületen a **Keleti** településrész a legnagyobb kiterjedésű (124,8 hektár), de viszonylag kevesen élnek itt (846 fő), ezért a **laksűrűség nagyon alacsony**, mindössze 6,8 fő/hektár, a települési átlagértéknek a fele. Az aktív korúakon belül itt a legalacsonyabb a legfeljebb 8 osztállyal rendelkezők aránya (10,9 %), miközben a felsőfokú végzettségűek az átlagnál (9,3 %) jóval nagyobb arányban vannak jelen (13,1 %). Az itt élők **foglalkoztatottsági adatai is kedvezőek**, az aktív korúaknak csak 40,7 %-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel és a dolgozók az átlagnál magasabb

presztízsű foglalkoztatási csoportokban szerepelnek. Lakásállomány tekintetében a keleti részen átlagos arányban fordulnak elő alacsony komfortfokozatú lakások, de a helyi építészeti értékek sűrűsödnek a településrészben. Az értékes épületek közül néhány és számos további lakóház is (összesen 13 db) üresen áll, vagy eladásra meg van hirdetve.

Kakasvár településrész a harmadik legnépesebb, 576-an laktak itt a népszámláláskor. Területe mindössze 31,5 hektár, a laksűrűség magas, a települési átlag másfélszerese (18,3 fő/hektár). A 15-60 év közöttiek a nagyközségi átlaghoz (58,8 %) képest nagyobb arányban vannak itt képviselve (63,5 %). **Több a gyermek** is a többi belterületi részhez képest, a 0-14 évesek aránya 14,6 %. Viszonylag **sokan** vannak, akik **csak legfeljebb az általános iskolát végezték el** (aktív korúak 21,9 %-a) és az itt élők közül igen kevesen szereztek felsőfokú végzettséget (7,5 %). A foglalkoztatottság az átlagosnál magasabb, bár a települési átlagnál nagyobb részben dolgoznak alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban. A lakásállományon belül itt a legkevesebb az alacsony komfortfokozatú lakások aránya, mindössze 8,1 %, viszont üresen csak egyetlen lakóház áll.

3. térkép: Belterületi jellegű településrészek népsűrűsége, kiürült és eladó házak

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

Vaskút **Mohácsi sarok** nevű belterületrésze a **legsűrűbben lakott** a településrészek közül (a laksűrűség 29,4 fő/hektár), kicsiny területén (10,5 hektár) 309 lakos él 235 db lakásban. A lakóházak közül négy lakatlan, vagy eladásra meghirdetett. Az egy lakásra jutó lakosok száma is itt a legmagasabb az (2,73 fő/lakás). Korösszetételében az átlagnál jóval kisebb mértékben vannak képviselve a 60 év fölöttiek. A legfeljebb általános iskolát végzettek részesedése átlagos értéket mutat (17,2 %), a felsőfokú végzettségűek részesedése azonban itt a legalacsonyabb (5,7 %). Az aktív korúaknak jelentős része (45,5 %) nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel, magas a munkanélküliség (16,2 %), a dolgozók több mint fele (54,1 %) **alacsony presztízsű munkát végez**.

A **külterületen** mindössze 11 fő (köztük 4 gyermek) lakik négy lakásban, melyek közül kettő egyszobás, egy alacsony komfortfokozatú.

Településrészek
funkció-
gazdagsága

A belterületi fekvésű településrészekben a lakófunkció a kialakult területhasználat meghatározó módja (280,9 hektárból 210,0 hektár, 74,8 %). A földhivatali nyilvántartás szerint a külterület domináns rendeltetése a mezőgazdálkodás (külterületi településrész 75,5 %-a-a, 5183,6 hektár), az erdőgazdálkodás szerényebb részarányt képvisel (1404,0 hektár, 20,4 %).

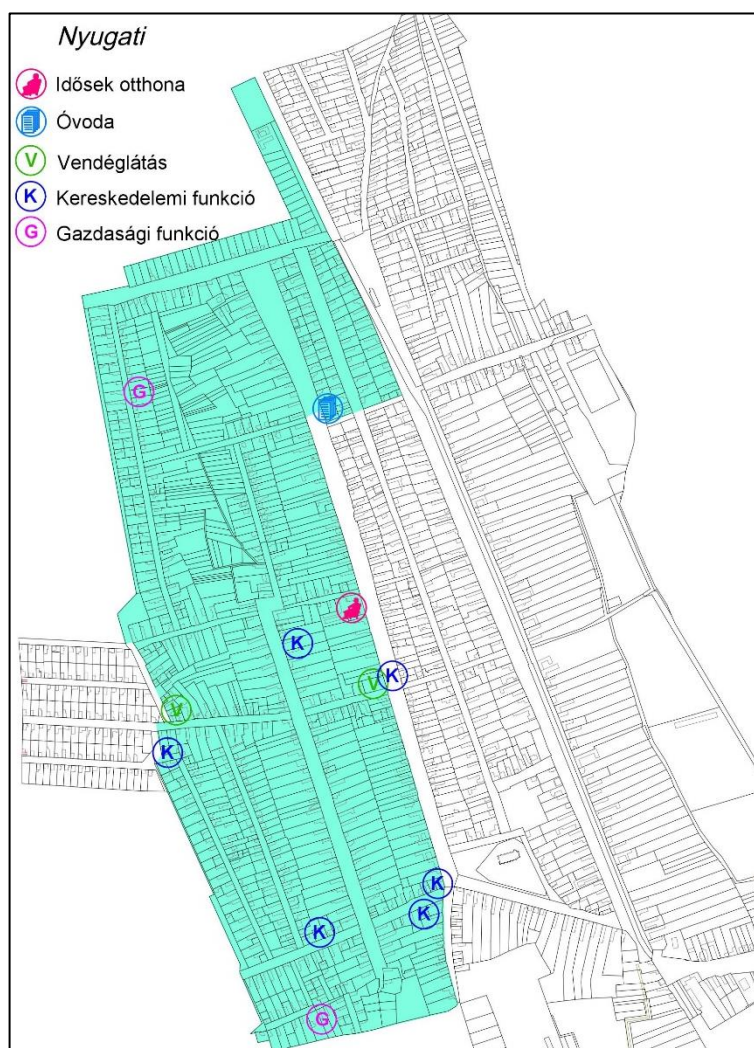
4. térkép: Nyugati településrész funkciói

A **Nyugati** településrészben elszórtan találhatók kereskedelmi egységek, két vendéglátóhely és kisebb vállalkozások is megtelepedtek.

Közüintézmények közül a Vaskúti Idősek Otthona és a „felső” óvoda működik a településrészt Kelet felől határoló Damjanich utcában.

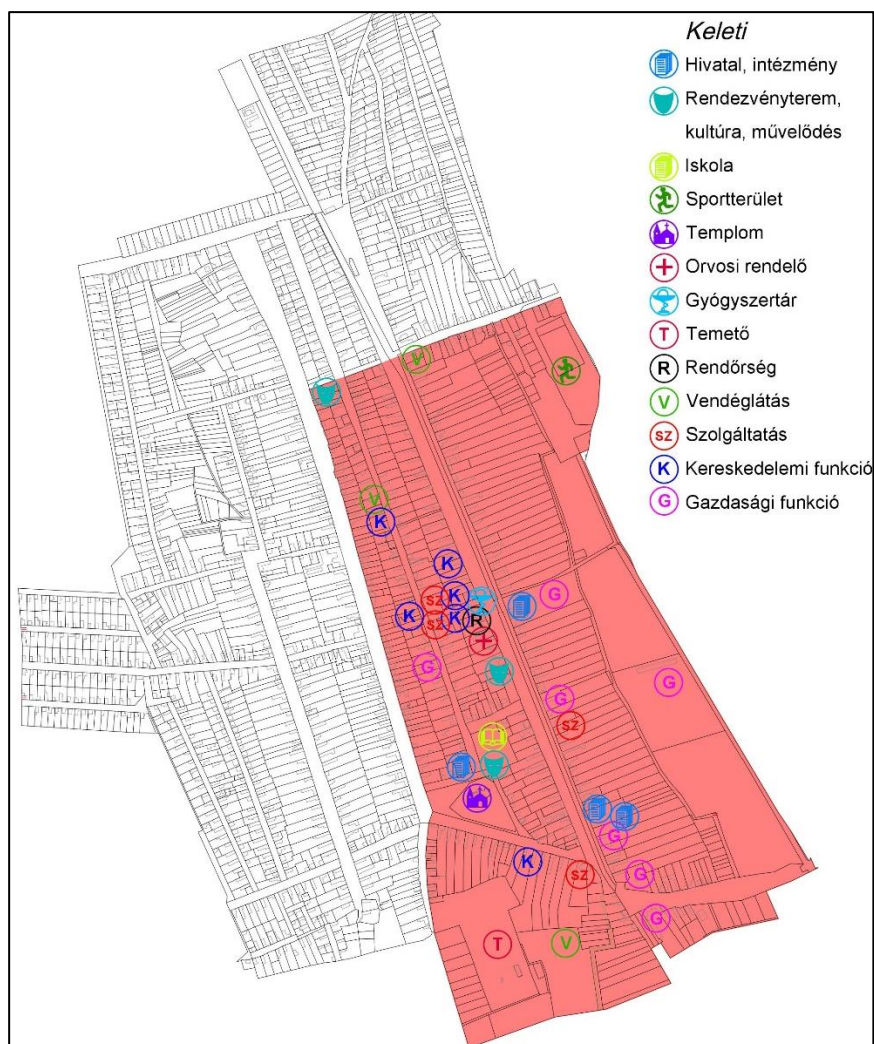
Helyi építészeti értékű lakóépületekre, szép épület-részletekre számos példát találunk Vaskútnak ezen a részén.

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

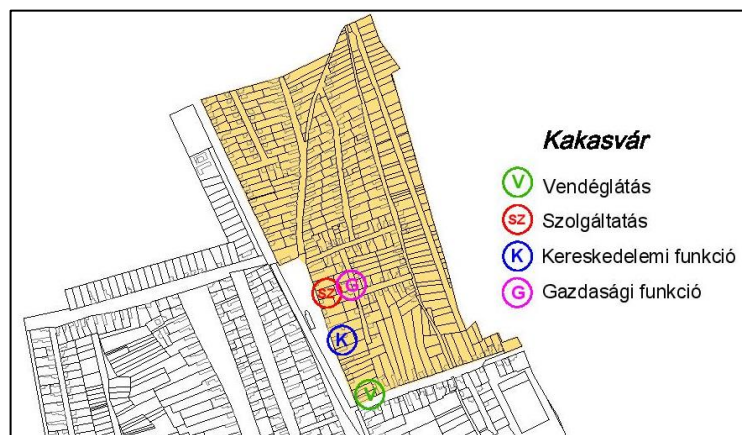
Vaskút közintézményeinek zöme (polgármesteri hivatal, orvosi rendelő, rendőrőrs, általános iskola, Rendezvényház, Községi ház, Kolping idősek otthona) és a kereskedelmi, szolgáltatási és vendéglátási egységek többsége a **Keleti** településrészben azon belül is a Kossuth Lajos utca és az Alkotmány utca kereszteződésének közelében található, itt jött létre a hagyományosan vett **településközpont**.

5. térkép: Keleti településrész funkciói

6. térkép: Kakasvár funkciói

Kakasváron nincsenek közintézmények, egy-egy kereskedelmi és szolgáltató egység nyújt **alapellátást** az ott élőknek.

Gazdasági
funkciók
megoszlása

A **Mohácsi sarok** településrészen a lakófunkción kívül nincs jelen semmilyen egyéb számottevő tevékenység.

Vaskút belterületén működik néhány ipari vállalkozás, egyebek között az önkormányzati közterületek fenntartásával foglalkozó cég a községháza melletti telken, a Fenster Kft nyílászárógyártó üzem a Kossuth Lajos utca D-i szakasza mentén, valamint építőipari, fémipari, szállítmányozási vállalkozások és – kevés számban – lakossági szolgáltató jellegű műhelyek. A belterületi gazdasági vállalkozások túlnyomó többsége az 5506 jelű országos út mentén kialakult **Keleti** településrészen telepedett meg (ld. 5. térképen). A Kossuth Lajos utca K-i oldala különösen alkalmas a szolgáltató jellegű gazdasági tevékenységre, mivel a telkek nagyméretűek és hátsó kertjük nem lakó-, hanem gazdasági területtel érintkezik.

A nagyközség jelentősebb gazdasági telephelyei a **Külterület** településrészen találhatók (mezőgazdasági majorok, regionális hulladéktelep, élelmiszeripari üzemek). A belterület határán (volt hulladéktelepen) új major is formálódik (Bátmonostori út). **Barnamezős**, azaz használaton kívüli üzemek várnak új hasznosításra ebben a településrészben a regionális hulladéktelep környékén (volt borászati kombinát területén és a Bácsbokodi útra kivezető bekötőút mentén fekvő volt sertéstelepen, valamint a régi Bokodi úti (Bokodi utca folytatásában lévő burkolt útról megközelíthető) egykori marhatelep (majd nyúltenyésztő telep) telkén, amely a közelmúltban ismét új tulajdonoshoz került.

1. ábra: Barnamezők a regionális hulladéklerakótól É-ra

Forrás: Új-Lépték Tervező Iroda saját szerkesztés

2. ábra: Barnamező – egykori borászat a regionális hulladéktelep közelében

Forrás: Új-Lépték Bt szerkesztés

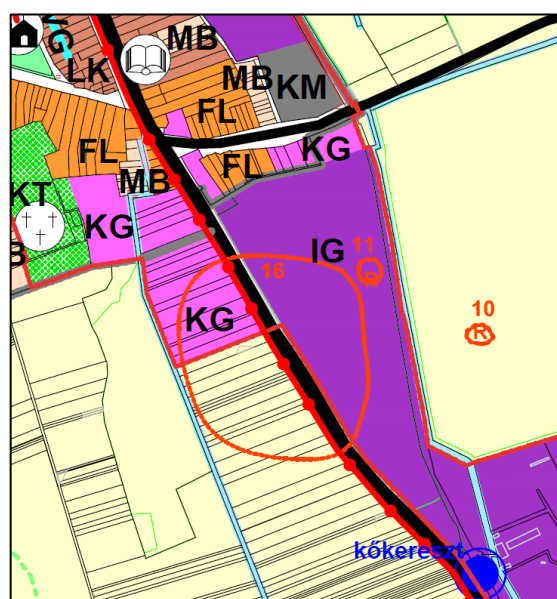
3. ábra: Mintafarm, tanyasi turizmus céljára hasznosítható barnamezős major (Bokodi utca)

Forrás: Új-Lépték Bt szerkesztés

A mezőgazdaság tsz-esítését követően tanyák egyáltalán nem maradtak, viszont kiskerti jellegű szőlőkben és gyümölcsösökben családi jelleggel még folyik gazdálkodás tulajdonosaik és részben még ma is intenzív kultúrákat művelnek.

Kijelöl a nagyközség szerkezeti terve egy új ipari-gazdasági célú (IG jelű) fejlesztési területet is a belterület DK-i folytatásában (Garai úti mezőgazdasági majorig terjedő terület) amely viszonylag könnyen előkészíthető új beruházások fogadására. KG jelű kereskedelmi szolgáltató gazdasági fejlesztésre is módot ad a terv a Garai út DNy-i oldalán.

IG jelű ipari és KG jelű kereskedelmi szolgáltató gazdasági fejlesztési területek Vaskút Településszerkezeti tervében:

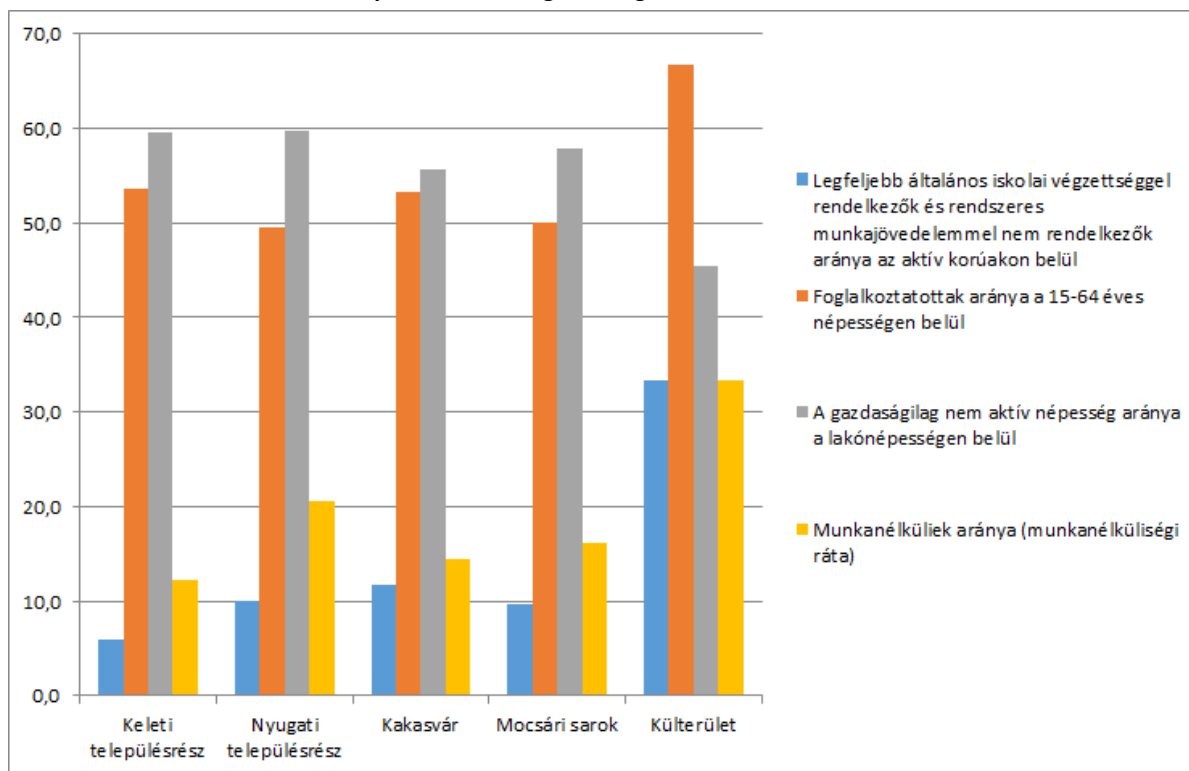
2. táblázat: Településrészek funkciói

Település- részek	Funkciók									
	Lakó	Igazgatási, központi	Üzleti és humán szolgáltatási	Oktatási-nevelési	Egészségügyi, szociális ellátási	Kereskedelmi	Ipari, településüzemi	Zöldterület, Köztér	Turisztikai, rekreációs	Művelés alatti, mezőgazdasági üzemi
Nyugati										
Keleti										
Kakasvár										
Mohácsi sarok										
Külterület										

domináns funkció
 kiegészítő funkció

Forrás: Új-Lépték Tervező Iroda saját szerkesztés

Alapvetően az egész belterület lakóterületi jellegű, de az intézményi és kereskedelmi központnak nevezhető funkció-sűrűsödés történetileg a Keleti településrész súlypontjában alakult ki. Hátrányként kell tekinteni a központi helyzetű településrészen a régi, értékes svábházak leromlott állapotára, ugyanakkor érdemes figyelembe venni, hogy a lakófunkció mellett a fejlesztések szempontjából potenciálisan kedvező helyszínt jelentenek a vállalkozások számára.

4. ábra: Vaskút településrészeinek gazdasági-szociális mutatói

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

Településrészek
antiszegregációs
szempontú
értékelése

Vaskút egyetlen településrészén sincsenek jelen koncentráltan alacsony státuszú lakosok a KSH 2011. évi népszámláláson alapuló adatszolgáltatása szerint. A külterületen mindössze 11 fő él, rájuk nézve a statisztikai adatok értelmezése kevésbé releváns.

A belterület egyes részei között vannak ugyan fejlettségbeli és funkcionális különbségek, de ezek nem markánsak: előnyös és hátrányos adottságok mindegyikben egyaránt megmutatkoznak. Amíg a lakosság előregedése elsősorban a régebben kialakult Keleti és Nyugati részt sújtja és a lakások komfortfokozata is viszonylag alacsony, addig az újabban létrejött Mohácsi sarok és Kakasvár lakosai között az átlagnál gyengébb az iskolázottsági szint és a foglalkoztatottak az átlagosnál gyakrabban dolgoznak alacsonyabb presztízsű állásokban.

A munkanélküliséggel a Nyugati településrész a legérintettebb. A foglalkoztatottak aránya és az iskolázottsági szint egyaránt a Keleti településrészen a legkedvezőbb.

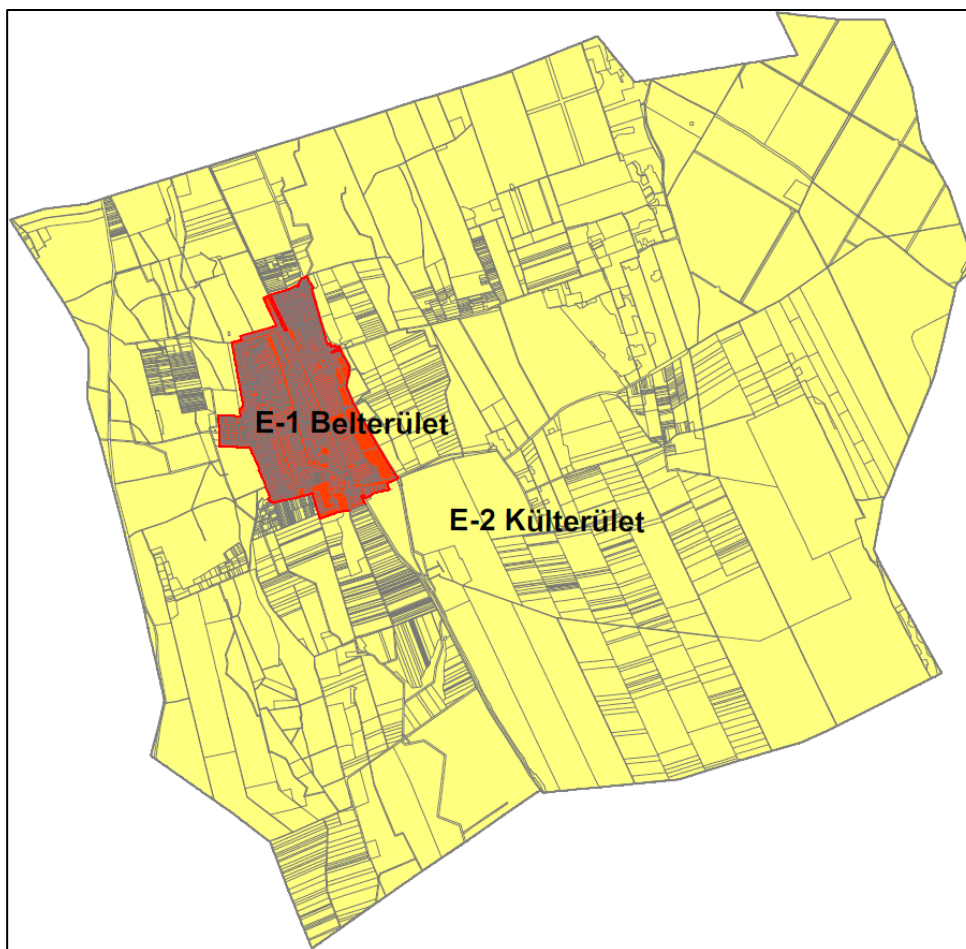
Tervezési
területegységek
kijelölése

Vaskút nagyközség egyes településrészeinek helyzetelemzése alapján megállapítható, hogy a nagyközség fejlesztése szempontjából két markánsan különböző tervezési területi egységgel kell számolni:

E1 tervezési egység: Belterület

E2 tervezési egység: Külterület

7. térkép: Vaskút stratégiai tervezési terület-egységei

Forrás: Új-Lépték Tervező Iroda saját szerkesztés

3. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Vaskút stratégiai célrendszere illeszkedik az Európai Unió 2014-2020 időszakra vonatkozó tematikus célkitűzéseire és Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptiójához (2013), valamint Programjához (2014), továbbá kapcsolódik a járási székhely Baja Város 2014-2020 időszakra vonatkozó integrált stratégiájához is.

A tervezés kiindulási alapját Vaskút Nagyközség Településfejlesztési Konceptiója képezi, amit a Képviselő-testület – az ITS-sel párhuzamos tervezés alapján a stratégiával egyidejűleg fogadott el.

A korábbi időszakra vonatkozó, a 2002. évi településrendezési tervezést megelőzően 2002-ben elfogadott, majd a rendezési terv módosításához kapcsolódóan 2011-ben frissített településfejlesztési koncepció (2002) javaslatai a megvalósítás tapasztalatainak leszűrését követően szintén beépültek az új stratégiai dokumentumba.

A stratégiai célmeghatározás támaszkodni tudott a következő dokumentumokra:

- Vaskút Nagyközség Önkormányzatának 2014-2019-es időszakra vonatkozó projekt-terve
- Vaskút Nagyközség Településfejlesztési Konceptiójának, Integrált Településfejlesztési Stratégiájának és Településrendezési eszközeinek 2016. évi megalapozó vizsgálata
- Partnerség keretében lefolytatott interjúk Vaskút Nagyközség önkormányzati képviselőivel, intézmények és civil szervezetek vezetőivel, vállalkozókkal (2015. augusztus-december)
- Partnerség keretében beérkezett írásos lakossági javaslatok (2015. augusztus-szeptember)
- Önkormányzat szakembereinek adatszolgáltatása, javaslatai és észrevételei

A célrendszer kialakítása a következő alapelveket követi:

- Legyenek világos és egyértelmű célmegjelölések, amelyek a közösség érdekeire épülnek
- Fedjék le a célok a megfogalmazott igényeket, egyidejűleg vegyék figyelembe a település adottságait (erősségeit, gyengeségeit) és a külső hatásokat (lehetőségeket, veszélyeket)
- Műszakilag, pénzügyileg és a társadalom teljesítőképesége szempontjából reálisan véghezvihető célkitűzések kellenek
- A megvalósíthatóság érdekében igazodjanak a célok a 2015-2020 között elérhető forráslehetőségekhez, ugyanakkor az egyelőre forrás-lehetőséggel nem rendelkező, de a közösség számára fontos célok is legyenek megfogalmazva

3.1 Jövőkép

Vaskút Nagyközség Jövőképe 2023

„Vaskút a lakossági alapszolgáltatásokat Baja intézményeire is támaszkodva a lakosság megelégedésére biztosítja. A közösséget érintő települési döntések az öntevékeny nemzetiségi közösségekkel egyetértésben születnek.

A gazdag forrásokból táplálkozó helyi kultúra élő jelenléte, az egyre inkább rendezett települési környezet szerethető otthont jelent minden korosztály számára.”

Nagyközségünk középtávon elérendő célállapotának meghatározása során a korábbi (2002) és a jelenlegi (2016) Településfejlesztési Konceptió hosszútávú jövőképére alapozhatunk, melyek egyaránt a népesség megtartására összpontosítanak, a helyi társadalom jó közérzetét kívánják megalapozni.

Vaskút kölcsönösen előnyös kapcsolatát feltételezzük Baja Várossal, járásszékhellyel: tudatában vagyunk annak, hogy Baja közvetlen szomszédságában fekvő nagyközségünk az élet számos területén függésben van a rá erős vonzást gyakorló várostól és egyszersmind élvezi a központi funkciók közelségét, de nem mondhatunk le arról sem, hogy Baja partnereként a város adottságait kiegészítő, komplementer képességeket, feltételeket teremtsünk meg, fejlesszünk ki Vaskúton.

Településünk gyengeségeit hathatós belső párbeszédre alapozott közösségi döntések nyomán, egységes akarattal végzett munkálkodás révén küzdhetjük le. Eközben a lehető legnagyobb mértékben építhetünk a nagyközség felismert erősségeire. A legnagyobb erő a közös célmeghatározásban rejlik, ezért ezt a stratégiát Vaskút lakosaiként, helyben tevékenykedő vállalkozóiként magunknak alkottuk meg.

Vaskút ugyan nem városi rangú település, mégis zászlónkra tűzzük az EU országai által 2007-ben elfogadott Lipcsei Charta – egyébként városok felé megfogalmazott – programját, amely a XXI. századi településfejlesztés elé az alábbi kihívásokat állította:

- Mobilitást biztosító közlekedési módok, találkozási alkalmas utcák és terek kialakítása, lakható település fenntartása
- Természeti és energiaforrások ésszerű és következetes felhasználása, közösségi aktivitás a természetvédelemben
- Településközpont és lakóhelyek egészséges, biztonságos, nyugodt, kellemes és ösztönző hatású környezetté alakítása
- Építészeti örökség értékteremtő megőrzése
- A lakásfeltételek széleskörű biztosítása, lakásbérlet biztonságának megteremtése
- Közbiztonság és bűnmegelőzés, közösségi együttműködéssel
- Hátrányos helyzetű és mozgássérült emberek esélyegyenlősége
- Sport- és rekreáció lehetőségeinek megteremtése

- Kulturális demokrácia, a kísérletezés és az újítások ösztönzése
- Megbízható és folyamatos egészségügyi ellátás, közösségi kezdeményezések ösztönzése
- Civilek, helyi szakemberek, fiatalok részvétele a helyi döntéshozásban, a település jövőjének alakításában
- A gazdasági fejlődés elősegítése infrastruktúra-fejlesztéssel, a magán és hatósági szektor közötti együttműködés támogatásával

A feladatok terén eddig elért és hosszú távon elérendő állapot összevetése alapján, figyelembe véve az intelligens, fenntartható és befogadó Európa megvalósulását célzó **Európa 2020 stratégiát** is, Vaskút a következő átfogó fejlesztési célokat tűzi ki maga elé.

Átfogó cél: A külső feltételekhez rugalmasan alkalmazkodni képes, lokális igényekre és erősségekre alapozva új utakat kereső helyi gazdaság

E cél eléréséhez a külső gazdasági környezet alapos ismerete, lehetőségeinek felismerése, a helyi fogyasztás minél teljesebb lefedése a helyi termékekkel, önismeretet adó, értékekre nyitott, kreatív iskolai nevelés, az új módszerek, technológiák iránt fogékony vállalkozói szemlélet szükséges.

Erősítendő a helyi termékek piacképessége, feltárandók a délvidéki (szerbiai és horvátországi) gazdasági kapcsolatépítés formális és informális csatornái, javítandó az erőforrások felhasználásának hatékonysága. A legoptimálisabb tevékenység a helyi alapanyagok – elsősorban a mezőgazdasági termények – minél nagyobb hozzáadott értéket teremtő feldolgozása.

A helyi önkormányzat gazdaságpolitikájának lényege, hogy együttműködéseket hívjon életre, a vállalkozókkal és a helyi vállalkozók között kapcsolatokat erősítsen, partnerséget teremtsen a szakképzés és a vállalkozások között, javítsa a munkaerő-piaci viszonyokat. Ösztönözze a tudásmegosztást, az info-kommunikációt. Menedzselje a funkcióját veszített gazdasági területek (ún. „barnamezők”), épületek, üzlethelyiségek újbóli hasznosítását. A Vaskúthoz köthető termékek ismertségét támogatva, a vállalkozással közös termékpromotálást folytatva őrizze meg a helyi termelési kapacitást és ösztönözze, segítse új helyi termékek kifejlesztését. Szorgalmazza a térségi turisztikai hálózatok kiépítését és azon belül Vaskút kínálatának elhelyezését.

Helyi turisztikai attrakciók kiépítésével, az idegenforgalmat generáló vállalkozások összekapcsolásával növelje az ágazat bevételét, egyidejűleg a lakosságnak a „helyben kikapcsolódás” élményét biztosíthatja.

Átfogó cél: Lakossági igényeket kielégítő, tartósan jó színvonalú intézményi ellátás, erős közösségi élet

Az önkormányzat gondoskodását a lakosság a legközvetlenebb módon a közellátáson keresztül érzékeli, ezért kötődését a településhez erősen befolyásolja az e téren szerzett tapasztalata. A lakosok az intézményes szociális, egészségügyi, oktatási, közművelődési ellátás és igazgatási ügyintézés kapcsán kisgyermekkortól kezdve az idős korig nap mint

nap kapcsolatba kerülnek valamelyik helyi intézménnyel. Vaskút erőssége a hagyományosan jó színvonalú német nemzetiségi óvodai és iskolai oktatás-nevelés, az idősek szociális ellátása, a kiegyensúlyozott egészségügyi ellátás és a jól működő Községi Ház, melyek fenntartása, a mindenkori igényekhez való érzékeny alakítása folyamatos feladatot jelent és rugalmas megközelítést kíván az ellátást nyújtóktól. Az ellátás színvonala emelhető, egyben a költségek redukálhatók a létesítmények korszerűsítésével, energiafelhasználásuk racionalizálásával. Hasonlóan előnyös az intézmények összehangolt informatikai rendszerbe való szervezése. Hiány mutatkozik a bölcsődei ellátásban és a helyi közétkeztetésben, továbbá korszerűsítést igényelnek a művelődést szolgáló épületek, épületrészek. Fejlesztésük elmaradása Vaskút népességvesztését jelentheti az alapellátás hiányát pótló város javára.

A kiskereskedelmi és vendéglátó egységek, valamint a humán szolgáltatást (művelődést, szórakozást, tanácsadást, vendéglátást, sport-szolgáltatást stb.) nyújtó mikrovállalkozások a helyi gazdaság erősítésén és az idegenforgalom támogatásán túl a közösségépítés szempontjából is hasznosak: személyes kapcsolatokat teremtenek, ezáltal a társadalmi élet színteréül is szolgálnak. A meglévő ellátások minőségét fejlesztve és sajátos új szolgáltatási formákkal kiegészítve Vaskút egyre népszerűbb hétvégi kirándulóhellyé válhat, ami az üzletek számára nagyobb vevőközönséget, többletbevételt ezáltal stabilitást jelenthet és létre hívhat újabb helyi mikrovállalkozásokat.

Korunkban, a globalizáció közepette, az országok és kultúrák közötti határok feloldódnak, a lakó- és munkahely szabadabban megválasztható, de az elidegenedés jelensége is felerősödik, ezért egyre fontosabbá válik a helyi gyökerekből, a helyi energiákból való töltekezés. A gyermek- és ifjúkorban az intézményes és családi környezetben folyó oktatás-nevelés meghatározó jelentőségű, elsősorban jó példákat kell felmutatni és életszerű tudást átadni a felnövekvő új generáció számára. A kulturális-, sport és egyéb szabadidős tevékenységek, valamint hagyományőrző rendezvények át tudják fogni a generációkat, felismertetik a „másik” értékeit. A közös tevékenységek az egymásra figyelés révén hozzájárulnak a társadalmi kohézió erősödéséhez, egyben lehetőséget nyújtanak az egyéni képességek kibontakoztatásához.

A leszakadással fenyegető környezeti-társadalmi folyamatokat idejében kezelni kell, amíg nem terjed szét az értékcsökkentő hatás.

Átfogó cél: Rendezettebb közterületek, teljesebb infrastruktúra-hálózatok, energiatudatosság

A települési közterek és zöldkörnyezet minőségének javításával egyrészt a lakosság komfortérzetét, kötődését, az idelátogatók elismerését lehet elérni, másrészt megelőzhető egyes területek elértéktelenedése. A klímaváltozás kihívásaira is választ kell adni (fedett-nyitott terek, komfortzónák, időjárástól részben védett közösségi terek).

A csapadékvíz-visszatartás és a zöldfelület-fejlesztés céljai jól összekapcsolhatók. Középtávon a legégetőbb csapadékvíz-elvezetési problémák megoldása és a teljes rendezés koncepciójának elkészítése célozható meg.

A belterület fejlesztésére szolgáló tervezett lakó- és gazdasági övezetek előkészítésére meg kell ragadni a lehetőségeket a beruházások bevonása érdekében.

A közlekedési infrastruktúra tekintetében prioritást élvez a Garára vezető kerékpárút megvalósítása, amely hivatás- és turisztikai forgalmat egyaránt kiszolgál, ezért továbbgyűrűzik a hatása a gazdaság és a társadalom számos területére.

Az energiatudatosság a fejlesztési tevékenységet horizontális átható elvként kezelendő: törekedni kell az energiafogyasztás csökkentésére és a megújuló energia részarányának növelésére.

3.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

Vaskút Nagyközség 2015-2020 között elérendő középtávú stratégiai céljai egyrészt a települési szintű **tematikus** célokat, másrészt a **településrészi szintű területi** célokat foglalják magukban.

3.2.1 Települési szintű középtávú tematikus célok

Vaskút települési szintű, ágazati bontásban megfogalmazott, 7-8 évre szóló középtávú célkitűzési a következők.

- **T1:** Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, növekvő foglalkoztatottság
- **T2:** Több helyi termék és szolgáltatás, bővülő turisztika
- **T3:** Rugalmasabb oktatás-nevelés, kiegészülő alapellátás
- **T4:** Kulturális és közösségi terek, sportolás infrastruktúrájának javítása, eszközfejlesztése
- **T5:** Ápoltabb, zöldebb település, ésszerűbb energia-gazdálkodás
- **T6:** Kerékpárút-hálózat és közművek fejlesztése

T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, növekvő foglalkoztatottság

Gazdaságfejlesztés
jelentősége

Vaskút nagyközség népességének, önállóságának megtartásához elengedhetetlen a gazdaság megerősödése. A megfelelő munkahelyek és jövedelmek biztosítása a többi tematikus cél megvalósításában is kulcsfontosságú: iparűzési adóbevételek hiányában az intézményi ellátás nem fejlődhet (T3), a települési környezet és a közművek rendezése elmarad (T5, T6). A gazdaság megerősödése jobb feltételeket teremt a helyben boldoguláshoz, a felnövekvő generációból többen találhatják meg számításaikat a településen belül. A bővülő jövedelemszerzési lehetőségek következtében a gyermekvállalás feltételei javulnak, a természetes fogyás üteme lassul.

Meglévő gazdasági
vállalkozások
stabil működése

A Vaskút gazdaságában jelentős szerepet játszó regionális hulladéklerakó és – kezelőtelep kiegyensúlyozott működéséhez a megfelelő területi bővítés biztosítása

szükséges. A tevékenységéhez kapcsolódó (pl. telepen keletkező biogáz energián alapuló) gazdaság-fejlesztés az energia-gazdálkodás ésszerűsítését is szolgálhatja (T5).

A gazdaság megerősítéséhez középtávon el kell érni, hogy Vaskút meglévő gazdasági vállalkozásai ne veszítsenek dinamikájukból. Inkluzív eredményt hoz a helyben megtermelt alapanyagok minél nagyobb arányú helyi feldolgozása, aminek szintén van energia-takarékossági hatása (közlekedési kényszer csökkenése).

A mezőgazdaságban a tradicionális szőlőtermesztés (kadarka), a gyümölcs- és kertkultúrák újraélesztése, valamint a feldolgozás-csomagolásnak a termeléshez való kapcsolása teremthet új munkahelyeket.

Önkormányzat és a civil társadalom szerepe a gazdaság élénkítésében

A helyi önkormányzatnak viszonylag szűk befolyása van az ipar és a mezőgazdaság fejlődésére (pl. szociális szövetkezetek, közmunka áttételes hatása említendő), a gazdaságfejlesztést támogató programok kedvezményezettjei túlnyomórészt maguk a KKV-k. A gazdaságot segítő egyéb tényezők alakításában azonban részt tud vállalni a nagyközség. A meglévő ipari és mezőgazdasági üzemek piacszerzése érdekében Garával, Bácsszentgyörggyel és a többi érintett községi önkormányzattal együtt lobbitevékenységet folytathat az új szerbiai határátkelőhely megnyitásáért, az 51-es út új déli nyomvonala megvalósulásának előkészítéséért (tervezés). Szintén több településsel összehangoltan, a helyi délszláv nemzetiségek segítségére is támaszkodva párbeszédet kezdeményezhet a Délvidék (Szerbia Nyugat-bácskai körzete) gazdasági szereplői felé a kölcsönösen előnyös együttműködést érdekében. Szerbiai testvértelepülés is segíthetné a kapcsolat-építést. Vaskút koordináló szerepet játszhat Baja város és a járás DK-i települései gazdasági kapcsolatainak élénkítésében, a helyi vállalkozások és a szakképző-központ partnerségében, a közös marketing-elemek kihasználásában. Az együttes cselekvésből az ipar, a mezőgazdaság és a turisztikai szektor is profitálhat.

A civilek, vállalkozások és az önkormányzat a vidékfejlesztési együttműködés keretében olyan kis költségű, de katalizátor-hatása miatt fontos programokat valósíthat meg, melyek sikerrel szolgálhatják a termelési hagyományok átörökítését, a nemzedékek közötti tudásátadás különböző formáit és oldhatják a szegénységben élők helyzetét.

Közmunka

A hiányok áthidalásában és a foglalkoztatottsági szint emelésében a közmunka hatékonyságának növelése is segíthet. A helyi civil szervezetek közvetítő szerepe nem nélkülözhető a lakosság közmunkával kapcsolatos adottságainak, elvárásainak megismerése, kezelése, a szemléletformálás és a hasznosságot növelő utólagos teendők terén.

Új vállalkozások

Új vállalkozások indulásával, megtelepedésével növekedhet a nagyközség gazdasága, ennek feltétele a szabad iparterületek és barnamezők előkészítése (mobilitás biztosítása, infrastruktúra-fejlesztés) és kiajánlása ipari, szolgáltató-gazdasági célú befektetésre.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Gazdasági vállalkozások saját fejlesztései a helyi adottságokra építve (nagyobb arányú helyi munkaerő-foglalkoztatás, helyi alapanyagok, termények feldolgozása), magasabb feldolgozottsági szint elérése
- Az önkormányzat segítő szerepet játszik a járást helyzetbe hozó közlekedésfejlesztések (51-es út D-i szakasz, új határátkelőpontok megnyitása) szorgalmazásában

- Az önkormányzat koordinációs szerepet tölt be a helyi és a környékbeli (bajai, járási) gazdasági szereplők, a bajai szakképző intézmények és helyi vállalkozások érdekegyeztetésében („Vaskúti Nap” évenkénti szakmai program bevezetése, szakmánkénti bemutatkozó alkalmak szervezése környékbeli településekkel együtt)
- Az önkormányzat Garával és Bácsszentgyörggyel együtt, a helyi délszláv nemzetiség bevonásával proaktív tevékenységet folytat a szerbiai Nyugat-bácskai térséggel történő – kölcsönösen előnyös – gazdasági, testvértelepülési kapcsolatfelvételben (találkozók, közös vásárok, kiadványok, honlap, stb.)
- Közmunka-program racionalizálása a helyi adottságok és kereslet figyelembe vételével
- Helyi vállalkozások előnyben részesítése a nagyközség közbeszerzési pályázataiban
- Önkormányzati tulajdonú ingatlanok gazdasági célú kiejánlása vállalkozásoknak

T2: Több helyi termék és szolgáltatás, bővülő turisztika

A T1 tematikus célhoz szorosan kapcsolódva a T2 cél rögzíti a helyi termék és szolgáltatás-fejlesztés, valamint a turisztika bővítésének fontosságát, melyek megvalósításában az önkormányzat és a helyi civil társadalom katalizátor-szerepet tölthet be. A megvalósítás nyomán munkahelyek keletkezhetnek (T1), az idegenforgalom kapcsán létrejövő szolgáltatások a lakossági alapellátást is gazdagítják (T3). Nagyban segíti majd a T2 cél elérését a Vaskút – Gara – Bácsszentgyörgy kerékpárút megépülése (T6) és a határátkelőhely megnyílása (T1).

REL

Fontos a helyi termelés és a helyi piac egymásra találása, a rövid ellátási lánc (REL) előnyeinek kölcsönös felismerése. Mind a helyi kínálatnak a lakosokhoz való eljuttatásában, mind a helyi kereslet kielégítésében vannak hiányok.

Kapacitáshiány mutatkozik a kiskereskedelem (műszaki, háztartási cikkek, helyi termékek), a szolgáltatások terén (javítás, szerelés), vendéglátásban (internet-kávézó vagy büfé, cukrászda, játszóház), az épületek felújításához szükséges szakemberekben és vállalkozásokban. Visszaesett a konyhakerti művelés, a háztáji állattartás méginkább háttérbe szorult. A ház körül lévő jelentős méretű kertek az önellátás és a helyi termény-csere lehetőségét kínálják, ezzel a háztartások költségeinek csökkenése érhető el.

Érdeklődő
társadalom

A tematikus cél megvalósítása aktív együttműködést és nyílt, bizalomra épülő megközelítési módot igényel. A tárgyilagos kérdésfelvetés és válaszadás segít elkerülni a települési közösség érdekeit nem szolgáló vitázást és a problémák szőnyeg alá söprését. Az egyéni képességek kibontakoztatását legjobban a helyi sajtón és a bővíthető IKT-n (Info-Kommunikációs Technológián) keresztül lehet támogatni „soft”-oldalról. Legyen nyilvánossága a helyi jó gondolatoknak, közösségi kezdeményezéseknek. Kapjanak nagyobb teret az újszerű megközelítések, találkozzanak az eltérő vélemények, a pezsgőbb közélet jobban eléri a lakosság ingerküszöbét és nagyobb érdeklődést vív ki a teendők és megoldások megtalálásának folyamatához.

A felnövekvő korosztály vállalkozó szemléletének, helyes értékítéletének kialakításában hatékonyak lehetnek a spontán találkozásokra módot adó, interaktív, az újdonság élményét kínáló kezdeményezések, kihívások, amelyekben a teljesítmény kevésbé, az

Turizmus
fejlesztése

önkifejezés viszont annál inkább számít. A korosztály számára hiteles és értékes személyiségeket be kell vonni a helyi ifjúság-politikába. 18 éves koráig lehetőleg minden fiatalnak kapjon nyilvánosságot legalább egy cikke, élménybeszámolója, irodalmi, fotó-, video-, zenei-, ének-, vagy bármely művészeti jellegű próbálkozása a községi médiában. Pályázatok, ösztöndíj-rendszer, a diplomások visszatérésének célprogramja segítheti a nagyközség fiatalodását és népességének megőrzését.

Vaskút a térségi és országos („*Dél-alföldi határmente 5. jelű Euro Velo®*”) kerékpárutak révén – melyek még csak részben valósultak meg – és az országos jelentőségű régészeti-természetvédelmi örökség (kurgánok, földvárak) jelenléte miatt egyre népszerűbb kirándulóhely. Kulturális programjai, melyek nagyrészt a délszláv, német, székely és magyar nemzetiség egymás mellett éléséből táplálkozik, jelenleg is vonzóak a helyi és külső érdeklődők számára. A jelentős események (Falunapok, Hordozható Mária-szobor Nemzetközi Találkozó, adventi nemzetiségi hétvégék) mellett a zenei élet és a tánccsoportok a legnépszerűbbek. A rendezvények helyszíneinek infrastruktúra-fejlesztése, az időjárástól való függés csökkentése (nyitott-fedett szanpadok, terek) és a kapcsolódó szolgáltatások, vendéglátás bővítése révén a térségi termék- és rendezvénykínálatok sajátos élménykörré fűzhetők össze. A nagyközség É-i határán lévő erdő jóléti fejlesztése – a Bátmonostor határán lévő jóléti magánerdő párjaként – és a természeti-táji értékeket felfűző sétautak kialakítása további kirándulóvendégeket csalogathat Vaskútra. Az egykori tanuszoda helyreállítása, korszerűsítése és újraindítása az iskolai oktatáson és hétvégi-családi fürdőzésen túl egyéb „vizes” szórakozásokat (szaunák, pezsgőfürdő) is tartogathat. A szálláslehetőségek elsősorban az ifjúsági- és művészeti-, valamint edzőtáboroztatáshoz, diákcsere-programokhoz köthető formákkal bővíthetők. Az idegenforgalomra fordított helyi adóforintok kézzel fogható előnyöket biztosítsanak a helyi lakosságnak, a „helyben üdülés” élményét nyújtva.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Civil szervezetek és az önkormányzat szervező szerepe mellett, a KKV-k bevonásával a helyi adottságoknak legmegfelelőbb termékek, szolgáltatások számba vétele és propagálása, vállalkozás-ösztönzés
- Helyi termékek helyi fogyasztókhoz való eljuttatása (fedett elárusítóhely, kereslet-kínálat térkép, helyi „csomagküldés” kialakítása)
- Települési parkerdő, kerkpáros-pihenő és turistaösvények kialakítása kiegészítő szolgáltatásokkal, Vaskút kirándulóhelyi jellegének erősítése
- Sport- és wellness-lehetőségek bővítése (tanuszoda újraindítása, szolgáltatás-bővítése, tenispálya létesítése)
- Turista-szállás létesítése (ifjúsági táborozás, diákcsere)

T3: Rugalmasabb oktatás-nevelés, kiegészülő alapellátásIntézmény-
rendszer
fenntartásának
dilemmái

Vaskút méltán büszke a jó hírű Idősek Otthonára és a színvonalas német nemzetiségi óvodai és iskolai oktatási-nevelési hagyományokra, melyek a helyi társadalom helyzetének egészére kedvező hatást gyakorolnak és ezáltal a népesség megtartását is segítik. Utóbbi két tényező (az intézményrendszer fejlettsége és a népességmegtartó erő) olyan szoros összefüggésben van, hogy alakulásuk trendje nem választható szét

egymástól. Könnyen belátható, hogy az intézményi ellátás alacsony vagy magas színvonala a lakóhely gyengébb vagy erősebb vonzerejében is megnyilvánul, ugyanakkor fordított irányban a lakosság számának változása alkalmazkodásra kényszeríti az intézményrendszert. Az alkalmazkodás a lakosságszám csökkenése esetén kétféle módon történhet: fenntartható a viszonylag nagy kapacitás, de akkor az ellátás minősége hiányt szenvedhet, vagy redukálható a kapacitás, ami az ellátóhelyek egy részének bezárásához vezethet – a lakosság mindkét esetet kudarcként ítéli meg.

Vaskút népessége csökkenő, ezért szembe kell nézni az intézményrendszer fenntarthatóságának kérdésével. Kézenfekvő lehetőség, hogy a nagyközség a közeli Baja város intézményeire hagyatkozzon, vagy megossza a feladatokat a szomszédos községekkel, azonban a Megalapozó vizsgálatokból kitűnt, hogy a lakosság számára fontos a helyben történő ellátás, másrészt pedig az utazási-szállítási kényszer miatt a költségek egy része mégis a helyi önkormányzatnál és a lakosoknál csapódik le.

Költségcsökkentési lehetőségek	Az intézményellátásban megtakarítást lehet elérni az épületek energia-hatékonyságot növelő felújításával, az energia olcsóbb forrásainak feltárásával és a munkaerő hatékonyságának segítségével, például a célzott továbbképzések, módszertani frissülés és az informatika térnyerése révén. Nagyon sok múlik a kisköltségű, gesztusértékű, közérzetet javító intézkedéseken, az odafigyelésen, a helyes kommunikáción. Különösen a fiatalokkal való kapcsolatépítés terén szükséges a helyes attitűd kialakítása.
Bölcsőde: hiánypótlás	Szükségesnek tartja a Megalapozó vizsgálat a helyi bölcsőde létrehozását: a legkisebbek korosztálya nehezen viseli az utaztatással járó tortúrát és a lakossági vélemények szerint Vaskút, mint nagyközség, „lemaradt” ebben az ellátási formában a környék kisebb településeitől.
Óvoda: helyszűke kezelése	Az egy ellátási helyre összevont helyi óvodai ellátás a Vaskúti Német Nemzetiségi Önkormányzat kezelésében hosszabb távlatban is megfelelő lehet, azonban a testneveléshez szükség van a szomszédos Községi Ház tornatermének használatára (megfelelő fűtéskorszerűsítés és belső hőszigetelés mellett), továbbá a „zöldóvoda” jelleg érdekében és a játszóudvar szükségessége miatt a Községi Ház udvarát is részben óvodai használatba kell vonni (kiskert-művelés).
Általános Iskola: rugalmas alkalmazkodás a változó elvárásokhoz	Az általános iskola alsó tagozata elavult épületben működik, melynek felújítása szükséges, kiegészítve közmű- és energetikai korszerűsítéssel. Az üresen álló „bástya”-épületet az adottságainak megfelelő használatra érdemes átalakítani (részben pl. internetes diák-klubba). Szerencsés adottság, hogy a nagyközségi könyvtár egy épületben található az iskolával, fejleszthetősége érdekében (melynek feltétele az alapterület növelése) megfontolandó a „bástya”-épülettel való összekapcsolása és az elektronikus könyvtárrész áthelyezése. Az iskoláskorúak számának csökkenése ellenére szűkített osztálylétszám mellett is célszerű megtartani a felső tagozatos ellátást. A német nemzetiségi oktatás szintereként az iskola a Vaskúti Német Nemzetiségi Önkormányzat kezelésébe is kerülhet, ezzel stabilizálható a szakmai munka intézményi háttere. A tanuszoda újraindítása jelentősen hozzájárulna az intézmény jó megítéléséhez. Az iskolakert is újraszervezhető választható oktatási formaként: Vaskút mezőgazdasági település, a gazdálkodási hagyományok mégis megkoptak, lassan elfelejtődnek, talán ez az utolsó pillanat, amikor még átvehetők a hasznos tudnivalók; helyi biogazdálkodók is bevonhatók a programba.

Önkormányzati ingatlan-gazdálkodás

Az önkormányzati intézményépületek kezelésében előre érdemes a lehetőségeket áttekinteni és többféle forgatókönyvet kidolgozni az esetleges funkcióváltásra vagy értékesítésre. Keresni kell a civil szférával, egyházakkal, társintézményekkel, nonprofit-szervezetekkel való együttműködés lehetőségeit kölcsönös előnyök elérése érdekében. A felszabaduló alsó-óvoda épület a szomszédos Kolping Szolgálathoz kapcsolható. A megszűnt Tűzoltóság telkén az új bölcsőde épülhet fel. A Községháza beépítetlen telekrészén számos olyan építmény, funkció elhelyezhető, amely a fejlesztési projektek megvalósítását segíti. A bérlakások állagmegóvása, a rossz állapotok felszámolása révén a nagyközség támogathatja a nagycsaladosokat és lakhelyet biztosíthat a hiányt betöltő közalkalmazottak letelepüléséhez.

Települési konyha

A nagyközség intézményei közétkeztetésére és a lakosok, rendezvények kiszolgálására Vaskúton ismét helyi konyhát kell létrehozni. Célszerű a Rendezvényházhoz kapcsolni az új funkciót, amely a legnagyobb ellátotti látszámmal működő iskolához és a Kolping Szolgálat ellátóhelyéhez is közel van.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Nagyközség informatikai hálózatának - Intranet (intézmények közötti kapcsolat) kiépítése, intézmények és Polgármesteri Hivatal informatikai infrastruktúra fejlesztése (szerverpark) szélessávú ellátás kiépülését követően, melyhez helyi lobb-összefogás szükséges
- Bölcsőde építése
- Óvodai funkciók helybiztosítása a Községi Házban tornaterem korszerűsítésével, udvarrendezéssel
- Általános iskola avult szárnyának felújítása, energetikai-, közmű- és világítási korszerűsítések
- Iskolakert újraszervezése választható oktatás céljára, biogazdálkodás formájában
- Nagyközségi könyvtár alapterületének bővítése, korszerűsítés megyei fejlesztési támogatással
- Települési konyha építése
- Funkciót veszített önkormányzati épületek felújítása vagy értékesítése

T4: Kulturális és közösségi terek, sportolás infrastruktúrájának javítása, eszközfejlesztése

Az előző tematikus cél (T3: „kiegészülő alapellátás”) gondolkörének folytatásaként fogalmazható meg a nagyközség kulturális, sportolási és közösségi terei infrastruktúra-fejlesztése iránti elköteleződés. A település népességmegtartó ereje és a lakosság életminősége, érzelmi kötődése nagyban függ attól, hogy milyen minőségűek, mennyire széles körűek a felkínált lehetőségek.

Kultúra – az összetartozás-élmény forrása

Vaskutat nem túlzás a „zene és tánc települése” címmel illetni a több nemzetiség kulturális értékeit felmutató művészeti egyesületek, rendezvények okán. Sikeresek és népszerűek a bálók, melyek elsősorban a helybélieket szórakoztatják, a rendszeres táncestek és zenei műsorok, melyek a lakosság jó részét megmozgatják és egymás

	tradícióinak tiszteletéhez vezettek el, összekovácsolva a különböző nemzetiségű közösségeket. A művészeti tevékenység oldja a mindennapos stresszt, fejleszti az önismeretet („erre vagyok képes”), kikapcsol, áttöri a társadalmi különbségeket. Az általa szőtt kapcsolatok az élet számos más területére kiterjedhetnek. A résztvevők összetartozás-élménye tartóssá válhat, a lokálpatriotizmus erősödhet.
A kulturális és közösségi élet helyszínei – Rendezvényterem	A kultúra „bástyája” a Rendezvényterem (Kossuth Lajos utca 107.), amely bálóknek, klubesteknek, kiállításoknak egyaránt helyet adhat, hiányossága viszont, hogy belső felújításra is szorul, valamint az étkezés feltételei korlátozottak, nincs megfelelően megoldva a tálalás, melegítés, mosogatás. A helyszín közel fekszik az általános iskolához, a Kolping szociális intézményhez és további szerencsés adottságot jelent, hogy kétutcsás megközelítése van, a gazdasági bejárás elkülöníthető. Előnyös, hogy a mellette lévő, szintén önkormányzati tulajdonú ingatlanon (volt Tsz-központ) bővíthető, vagy funkcionálisan kiegészíthető (pl. ifjúsági klub, turistaszállás). A Megalapozó vizsgálat szerint a lakosok és intézmények részéről egyaránt hiányolt települési konyha a Rendezvényteremhez kapcsolódóan, a gazdasági bejárat felőli bővítésként is megvalósulhat (T3 célhoz való kapcsolódás). A szabadtéri programok időjárásnak való kitettségét fedett-nyitott terek létesítésével vagy időszakos (nyári) sátorok, ponyvatetők kihelyezésével lehet enyhíteni. A Templomtér a szabadtéri nagyrendezvények befogadóhelye: az egyházi tulajdonú területen fedett színpad és szezonális nézőtér kihelyezésével tervezhetőbbé, rendszeresebbé tehetők az egyházi és művészeti programok.
Közösségi Ház	A Közösségi Ház (Petőfi utca 37.) sokoldalúan szolgálja a civil szervezetek működését, a kultúrát (művészet-oktatás), a sportot (tornaterem) és a lakossági szolgáltatásokat (közszolgáltató irodák). Igényként merült fel az udvar rendezése több szabadtéri funkció befogadására: színpad, fedett főzőhely (bográcsőzés, grillezés), mobil ülőhelyek és sátor, burkolt rendezvénytér és óvodai kert létesítésére. A civil szervezetek aktív közreműködésük szándékát jelezték a megvalósítási munkákban. A T3 célhoz kapcsolódóan a szomszédos óvoda (a jövőben az óvodai nevelés egyetlen települési ellátóhelye) testnevelési óráinak helyszínévé fejleszthető a tornaterem (hőszigetelés, fűtéskorszerűsítés). Az épület-együttes fenntartási költségeit napelemek rendszerbe kapcsolásával célszerű csökkenteni (T5 cél).
Könyvtár	Az általános iskolában működő Nagyközségi Könyvtár az alapfunkcióján kívül többféle szerepet is ellát: információs pont, oktatási- és rendezvény-helyszín. A rendelkezésére álló helyet kinőtte, a megyei könyvtár-fejlesztési projekt megvalósítására alkalmatlan, ezért vagy helyben történő bővítése (pl. az iskola használaton kívüli „bástya”-épületével összekapcsolva) vagy új helyre telepítése szükséges. A helyben bővítés keretében a „bástya”-épület további funkciókra tehető alkalmassá, az ifjúsági korosztály klubéletét, kulturált szórakozását is szolgálhatja („Nyolcadikosok Klubja” újraindítása, internetes „Tudáspont” fejlesztése).
Sportélet	A település sportélete is jelentős mértékben kötődik az iskola intézményéhez: a sportcsarnok, az udvari játszóhelyek és pályák a mindennapos testnevelés helyszínei, az összes osztály naponkénti óráinak szakszerű megtartására azonban bővítésük szükséges. A néhány éve bezárt, de sokak számára még az élményszerű testedzés helyszínét jelentő tanuszoda működtetése most, a mindennapos testnevelés bevezetésével még inkább hiányzik az intézmény-ellátásból, újraindítása átütő siker lenne Vaskút iskolásai körében és fogadni tudna környékbeli kisdíjakat is. A kapcsolódó szolgáltatások a felnőttek

Kapcsolódás a
turizmushoz

egészségére is jótékony hatást gyakorolnának (fitnesz, szaunák) és a rentábilis működést segítenék (kapcsolódás a T2 turisztikai célhoz). A fejlesztés összekapcsolható az intézmény energia-racionalizálásával (kapcsolódás a T5 célhoz).

A szabadtéri sportot támogató program keretében a települési sporttelep kiegészülhet tenispályákkal, séta- és futókörrel (pl. a T6 cél keretében tervezett záportó körül). A kerékpárút-hálózat fejlesztése kapcsán (T6) szabadtéri fitnesz-park szolgálhatja a különböző korosztályokat. A nagyobb gyermekek számára még nem létesült játszótér, egy kerített labdapálya a község központ közelében részben pótolhatja a hiányt.

A kulturális- és sportlehetőségek a helyi lakosság és a turisták élményszerzését egyaránt szolgálják. A közösségi és kulturális terek és szolgáltatások fejlesztése hozzájárul a kedvező helyi gazdasági környezet kialakításához is. A kultúra „eladása” az élénk, friss, ugyanakkor kellő mélységű kulturális élettől kap megerősítést. A kisebb-nagyobb községi és civil rendezvények kavalkádja szinten tartja a lakosság és az ide érkező kirándulók érdeklődését. A megszokott helyszíneken kívül az értékes, de lakatlan svábházak is bevonhatók az alkalmi, vagy rendszeres rendezvények szervezésébe, népszerűsítve (és nem melleleg megmentve a pusztulástól) az építészeti értékeket.

Középtávú célként fogalmazható meg az ifjúságot, a családokat, közösségeket megmozgató találkozók, táborok támogatása a közösségi terek és infrastruktúra biztosításával, rendezvények szervezésével és népszerűsítésével.

A turisztikai fejlesztést (T2) is szolgálhatja egy vaskúti lovas állomáspon kialakítása, amely a közelben elhaladó (egyelőre tervezett) országos lovastúra-útvonalhoz kapcsolódhat a pihenőhely infrastruktúráját biztosítva.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Zenés, táncos rendezvények táborok szervezése, ismertebbé tétele
- Rendezvényterem (Kossuth Lajos utca 107.) belső felújítása, települési főzőkonyha létesítése az épület bővítésével
- Ifjúsági-turistaszállás építése
- Fedett-nyitott közösségi terek, fedett színpad létesítésével, szezonális sátor, ponyvatető elhelyezésével a szabadtéri programlehetőségek bővítése, fejlesztése
- Községi Ház (Petőfi utca 37.) udvarrendezése, tornaterem korszerűsítése
- Nagyközségi Könyvtár bővítése, funkcionális fejlesztése
- Iskolai testnevelés bővítése és fitnesz-wellness szolgáltatások fejlesztése a tanuszoda újraindításával
- Szabadtéri sportot támogató program: tenispályák, séta- és futókör, fitnesz-park, játszótéri labdapálya létesítése
- Kulturális marketing, hagyományőrzés és vendéglátás-szórakoztatás összekapcsolása

T5: Ápoltabb, zöldebb település, ésszerűbb energia-gazdálkodás

Igényes környezet
– igényes
társadalom

Az épített környezet és a közterületek értékrendet közvetítenek, ezért képesek hathatósan befolyásolni a változások előjelét. Közvetett módon kapcsolatban van ez a téma a település gazdasági potenciáljával (T1), a turisztikai vonzerővel (T2) és a kulturális élettel is (T4). Az igényes települési környezet népességmegtartó erőt képvisel.

Középtávon elérendő cél a település belterületének lakályosabbá tétele, zöldfelületeinek fejlesztése, a közterületek állapot-javítását célzó beruházások megvalósítása, az épületállomány leromlásának megelőzése, különös tekintettel az építészeti értéket hordozó régi házak megőrzésére. Az épített környezet fejlesztése nem választható el az energia-gazdálkodás ésszerűsítésétől: el kell érni az energiafelhasználás mennyiségének csökkentését és a felhasznált energián belül a megújuló forrásra támaszkodó formák térnyerését.

Elsősorban a településközpont miliójének pozitív irányú áthangolását kell megcélozni. Vaskút nem rendelkezik központi térrel, ezért „vonalmenti” zöldfelület- és térfejlesztésre kerülhet sor, a T6 cél keretében elvégzendő közműfejlesztéssel összehangolva. Az intézmények közelében a gyalogosforgalmi felületek rendezése, a parkolók fásítása szükséges.

A települési központi park hiánya az intézménykertek fejlesztésével és időszakos közhasználatra való megnyitásával enyhíthető, a használaton kívüli középületek új funkcióval való megtöltése során is célszerű a kertet közösségi térként megtartani. Az egyházi tulajdonú Templomtér részben betöltheti a központi park szerepét, a növényanyag, a gyalogutak és a térszervezés fejlesztésével és az átmenő elektromos légvezeték kiváltásával, vagy földkábelbe helyezésével – mindezt az egyházközséggel karöltve oldhatja meg a település.

Vaskúton kevés az egységes utcai fasor, részben a légvezeték-erdő miatt: legalább az egyik oldali zöldsávot fasorral kell kiegészíteni a települési klímát jól viselő, tájhoz, nemes fajták alkalmazásával; a közművek fejlesztése során a légvezetékek lehetőség szerint térszín alá helyezendő, főként a keskeny utcákban. A fasorok mellett a cserjeszint is legtöbb helyen pótolandó. A települési környezeti minőség javítása keretében végzett zöldfelületfejlesztés a mikroklima kiegyenlítése irányában hat és kis költséggel hatékony árnyékolást biztosít.

Interaktív projekt-
építés és
megvalósítás

A „Zöldebb” és környezettudatosabb település fejlesztésébe minél nagyobb mértékben be kell vonni a lakosságot, a helyszínekhez kapcsolódó vagy a témában járatos civil szerveződéseket. A tervezés szakaszában is közös gondolkodásra van szükség, hogy a lakosok a saját ötleteiket valósítsák meg, legyen köztük a fejlesztésekhez, ne távolról és kívülről, hanem belülről lássák a folyamatot.

Civilek,
nemzetiségek

A nagyközség civil szervezeteinek egyébként is nagy szerepük van abban, hogy a sajátos jellemzőkkel rendelkező csoportok érdekeit megjelenítsék és érvényesítsék. A nemzetiségek egyedi vonást visznek Vaskút társadalmába. Jogos elvárás, hogy a helyi önkormányzat erejéhez mérten támogassa ezeket a szervezeteket, csoportosulásokat, cserébe az igyekezetükért, hogy az alapító okirataikban lefektetett vállalásaikat teljesítsék.

Vaskút méltán lehet büszke építészeti értékeire, elsősorban a műemlék Kálvária-kápolnára és stációkra, valamint a helyi értéket képviselő számos épületekre, melyek

Megújuló energiaforrások

javarészt 100-150 éves svábházak a történeti településrészben. Az országos védelmi szabályok és a helyi értékvédelmi rendelet alapján lehetőleg eredeti formájukban kell megőrizni az értékeket. A nagyközség történetiségének ezeket az emlékeit művészi tematikus naptárakban is érdemes megörökíteni, hogy értékük tudatosuljon a lakosság körében (értékes homlokzatok, tornyok, kapuk, párkányok, stb.).

A település tematikus célkitűzéseiben érvényesítendő, azaz horizontálisan kezelendő a megújuló energia-felhasználás részarányának növelése és a racionálisabb energia-felhasználás, amely globálisan és az európai uniós gondolkodásban is hangsúlyozott elvárás. Áthatja a gazdaságfejlesztést, megnyilvánul az épített környezet alakításában, valamint az energia-szektorban. Indikátora az élővilág sokféleségének fenntartása (biodiverzitás), a széndioxid kibocsátás csökkenése, a környezet zaj-, levegő- és hulladékterhelésének mérséklődése és a természeti erőforrások (víz, föld, ásványkincsek) takarékos felhasználása.

A nagyközség léptékében kézenfekvő célkitűzés a megújuló energiaforrásokban – elsősorban a jelentős mértékű napsugárzásban – rejlő potenciál kiaknázása, de nyomon kell követni a szélenergia-felhasználás lehetőségeit is, tekintetbe véve a korábbi években tervezett, de a megvalósulásig el nem jutó erőmű-projekt tapasztalatait.

Az intézmények esetében a napelemek könnyen lekövethetik az energiaigény jelentkezői helyét, ezért rugalmasabb megoldást nyújtanak. Önkormányzati épületek és intézmények energia-hatékonyságának javítása során hőszigetelés és nyílászáró-cserével, valamint a fűtési hálózat korszerűsítésével érdemes számolni.

Biogáz energia felhasználást kell szorgalmazni a mezőgazdaságban és a regionális hulladéktelepen.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- „Zöld-település” akcióterv keretében a központot képező utcaszakaszok átfogó burkolat- és zöldfelület-rendezése, parkolók fásítása, zöldsávok beültetése, települési arculatfejlesztés
- Intézménykertek intenzívebb kialakítása, egyes helyszínek teljes, vagy időszakos megnyitása a gyalogos közforgalom számára.
- Templomtér parkosítása, rendezése, légvezeték-kiváltása az egyházközséggel karöltve
- Fásor-ültetési akcióterv megvalósítása
- Értékvédelmet ösztönző művészi naptárak elkészítése a nagyközség építészetének kincseiről
- Civil-program: sajátos és egyedi csoportérdekek támogatása a nyitottabb társadalom érdekében, tevékenységek összehangolása
- Napenergia használata és energetikai korszerűsítés az intézményekben
- Biogáz és szélenergia használata elsősorban a gazdasági szférában

T6: Kerékpárút-hálózat és közművek fejlesztése

Kapcsolódási pontok más célokhoz	A közlekedési- és közműfejlesztések több ponton kapcsolódnak a T1-T5 tematikus célokhoz. A kerékpár-használat a hivatás-forgalomban gazdasági tényező (munkába járás támogatása), egyszersmind turisztikai kérdés (attrakciók elérése). A magángépjárművek használatának csökkentése révén energia-megtakarítást eredményez és a környezet állapotának javulásához is hozzájárul. A közművek fejlesztése összefügg a közterületeket érintő egyéb beavatkozásokkal (T5).
Kerékpárút-hálózat fejlesztése	A T6 cél keretében a legjelentősebb közlekedésfejlesztési beavatkozás a Baja-Gara kerékpárút meghosszabbítása középtávon Garáig, ahol már kapcsolódhat a Dél-Alföld országhatár mentén tervezett kerékpárút-nyomvonalához, a későbbiekben pedig eléri Bácsszentgyörgyöt és a megnyíló szerbiai határátkelőhelyet. A belterületen jelenleg is áthaladó szakasz mentén „állomáshelyek” alakíthatók ki, ahol a kiránduló turizmusra vendéglátás és szolgáltatás épülhet. A kerékpárhasználatot ösztönző kezdeményezések, akciók szervezhetők (a már bevált „kritikus tömeg” mozgalom, köztéri légnyomás-mérő és beállító eszközök kihelyezése, közösségi rendezvény-helyszínek kitáblázása).
Csapadékvíz-elvezetés fejlesztése	A Megalapozó vizsgálat megállapítja, hogy Vaskút a belvízelöntés szempontjából veszélyeztetett település. A belterületére vonatkozóan csapadékvíz elvezetési tanulmányterv készült, melynek felújítása és pontosítása szükséges. A meglévő hálózatra jellemző, hogy az utcákban kialakított csapadékvíz elvezető árokrendszer nem képez összefüggő és jól működő hálózatot. Javasolt a település teljes magassági felmérése, műszakilag megfelelő csapadékvíz-hálózat tervezése. A megvalósítás első ütemében a településközpont és környéke intenzív használatú utcáinak csapadékvíz-elvezetése oldandó meg, egyidejűleg a záportározásról is gondoskodni szükséges. A tó alkalmas a csapadékvíz-visszatartásra, a száraz időszakokban besegíthet a közterületek öntözésébe.
Elektronikus hírközlés fejlesztése	Vaskút ivóvízellátása, földgáz-energia ellátása kielégítően megoldott. A település közvilágítási hálózatának korszerűsítése megtörtént. A belterületen a villamosenergia hálózat kiépült. A fejlesztéshez szükséges villamosenergia igény általában hálózat bővítéssel és trafócserével biztosítható, de a lakóövezetben és az ipari övezetben új transzformátorállomás létesítésével is számolni lehet. A belterületen a meglévő kiefeszültségű hálózatok felújítása esetén, a csupasz légvezetékes hálózatok légkábeles hálózatra történő átépítése szükséges. A településközpont néhány utcaszakaszán több oszlopsoron is futnak légvezetékek, megakadályozva a zöldsávok fásítását, ezért felülvizsgálatukat, földkábeles cseréjüket szorgalmazni kell. Műemléki környezetben, helyi értékvédelmi területen és a szűkös keresztmetszetű utcákban is indokolt a földkábeles átépítés. A 21. század települései nem nélkülözhetik a fejlett elektronikus hírközlés jelenlétét. A gazdasági életben (T1, T2) csakis úgy, mint a társadalmi kapcsolatokban nagy szükség van a világháló elérhetőségére. A fiatalok megszólítására is leginkább a gyakran frissülő infokommunikációs csatornák alkalmasak. A Kormány meghirdette és pályázati lehetőséggel támogatja minden előfizetőre kiterjedően a szupergyors hozzáférésű Internet biztosítását, amelynek megvalósítása a következő néhány év feladata lesz. A térségben jelenlévő hírközlési cégeknél és szükség szerint a konkurenciánál szorgalmazni kell a

települési szolgáltatás fejlesztését. A cél az, hogy az összes fogyasztó csatlakozhasson a nagy sebességű optikai rendszerre (FTTH rendszer). Ehhez a településen belül a teljes optikai hálózat kiépítése szükséges.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Vaskút – Gara kerékpárút megvalósítása
- Kerékpárhasználatot ösztönző kezdeményezések, kisköltségű támogatások, kiránduló-turizmust erősítő állomáshelyek létesítése
- Csapadékvíz-elvezető hálózat komplex vizsgálata és fejlesztési terve elkészítése
- Településközpont és környéke csapadékvíz-elvezető rendszerének fejlesztése, záportó kialakítása
- Légvezetékek korszerűsítése elsősorban a településközpontban és a szűk utcákban
- Szupergyors hozzáférésű Internet biztosítása érdekében szolgáltatói fejlesztés szorgalmazása (optikai rendszer kiépítése)

3.2.2 Településrészi szintű területi célok

Vaskút igazgatási területe a stratégia szempontjából két tervezési egységre van bontva: belterületre és külterületre. A településrészek területi céljai a helyzetfeltárás és helyzetelemzés alapján kerülnek megfogalmazásra. A településrészi célok meghatározásának alapelvei:

- településfejlesztési erőforrások lehető leghatékonyabb területi elrendezésével Vaskút jövőképeinek minél nagyobb lépéssel való megközelítése
- településrész erősségeinek felhasználása a város tematikus céljainak elérése érdekében

A településrészek gyökeresen eltérő adottságainak célirányos felhasználása és a célok összehangolása a település egészének kiegyensúlyozott fejlődését eredményezheti.

Településrészi (tervezési egységre vonatkozó) célok

- **E1 Belterület** tervezési egység: Komplex közterület- és intézményfejlesztés, hagyomány- és értékmegőrzés
- **E2 Külterület** tervezési egység: Gazdaság-, energetika- és közlekedésfejlesztés

E1 Belterület: Komplex közterület- és intézményfejlesztés, hagyomány- és értékmegőrzés

A **Belterület** településrész Vaskút beépített területegysége, amely elsősorban lakott terület a lakosok ellátását biztosító intézményekkel, kiszolgáló utakkal, közművekkel, zöldfelületekkel. Történetileg a település meghatározó területe.

A Megalapozó vizsgálat megállapítása szerint a belterület külön-külön vizsgált részei (Nyugati rész, Keleti rész, Kakasvár, Mohácsi sarok) adottságaikat tekintve kisebb-nagyobb eltéréseket mutatnak, de célmeghatározás szempontjából egy egységként kezelendők. Minden területrész gyaloglási távolságra esik a település központjától.

Az elkövetkező stratégiai időszak célja a közterületek fejlesztése, ideértve a zöldfelületek rendezését, a közösségi terek gazdagítását és a belvízproblémák megoldását. Vaskút nem rendelkezik központi térrel, az intézményi funkciók sűrűsödése „vonalmonti központ”-ot eredményezett, amelynek fejlesztése az érintett útszakaszok zöldsávjainak és gyalogos-felületeinek rendezésével érhető el. Fedett-nyitott terek és intézménykertek hozzákapcsolásával a hiányzó főtér élménye részben pótolható.

A népesség megtartása és a lakosság elégedettsége érdekében kiemelten fontos az intézményellátás előnyeinek megőrzése és hiányainak pótlása. Elsősorban a felnövekvő nemzedékek települési kötődésében legnagyobb szerepet játszó gyermekintézmények fejlesztését kell prioritásnak tekinteni a középtávú időszakban.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- E1.1. Községi terek fejlesztése (közösségi rendezvények meglévő helyszíneinek korszerűsítése, funkcióbővítése, új közösségi terek kialakítása)
- E1.2 Intézményellátás fejlesztése (meglévő feladat-ellátási helyek szükség szerinti műszaki-energetikai korszerűsítése, hiányzó ellátás pótlása)
- E1.3 Csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója
- E1.4 Intenzív használatú közterek és zöldfelületek fejlesztése
- E1.5 Települési hagyomány- és értékmegőrzés, helyi értéktár létrehozása

E2 Külterület: Gazdaság-, energetika- és közlekedésfejlesztés

A **Külterület** elsősorban gazdasági (főként mezőgazdasági) használat alatt áll, amely a településen élők megélhetésének alapjául szolgál. A gabona- és takarmánytermesztés mellett háttérbe szorult a rétgazdálkodás, a zöldség- és gyümölcsstermesztés, hajtatasos kertészet, az állattartás volumene pedig – az ágazat nagy múltú hagyományai ellenére – a korábbi töredékére csökkent, elsősorban a kedvezőtlen piaci viszonyok miatt. A mezőgazdaságban az állattartás, a kertészeti kultúrák, a hajtatasos, melegházi termesztés és a biogazdálkodás térnyerése támogatandó. Nagyobb feldolgozottságú, több hozzáadott értéken történő gazdálkodás célozható meg a helyi termelők érdekeinek összehangolása és érvényesítése mellett. Támogatni szükséges a gazdák önszerveződéseit, helyi termékfejlesztő kezdeményezéseit, mert az integrálódás és az innovatív fejlesztések elmaradása esetén a jellemzően családi vagy kisvállalkozás formájában folytatott intenzívebb gazdálkodási formák nem tudnak eltartó-képesekké válni. A helyi piacra minél nagyobb arányban a helyi termékeknek kell eljutniuk, különösen a települési hagyományokra épülő helyi értéktár-termékek esetében.

A térségi szinten is jelentős hulladékgazdálkodás, valamint az élelmiszeripar létesítményei túlnyomórészt a külterület ÉK-i részére települtek le. A regionális hulladéklerakó és hulladékkezelő telep tevékenységének bővítése kívánatos, figyelembe véve a kapacitás-bővítés igényét és a biogázban rejlő energia célszerű hasznosításának elvárását

A külterületen áthaladó meglévő és tervezett közlekedési nyomvonalak a településfejlesztés kiemelten fontos elemei. Távolatban a Bajai Járás és benne Vaskút település országhatár menti fekvését hátrányos adottságból kiaknázható lehetőséggé kívánja fejleszteni a térség településcsoportja. E településcsoport részeként Vaskút

Nagyközségnek is törekednie kell a határon átnyúló kapcsolatok bővítésére és a közlekedési-határátlépési feltételek javítására. Hiány mutatkozik a turisztikai és a hivatásforgalmú kerékpárút-hálózat kiépítettségében: távlatban Baja és az országhatár között biztosítani kell a nyomvonal folytonosságát, középtávon a Vaskút és Gara közötti szakasz megvalósítását kell megcélózni.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- E2.1. Mezőgazdálkodás munkahely-teremtő bővítése (fiatal gazdák térnyerésének segítése, kert-, szőlő- és gyümölcskultúrák hagyományának újratereztése, terményfeldolgozás hozzáadottérték-növelése)
- E2.2 Potenciális iparterületek – elsősorban barnamezők – vállalkozás-fejlesztésének előkészítése (előmegvalósíthatósági tanulmány készítése, területek kijánlása)
- E2.3 Országhatáron átnyúló kapcsolatok bővítése (közúthálózat és határátkelőhelyek bővítésének szorgalmazása településcsoport tagjaként, formális és informális kapcsolatok kiépítése)
- E2.4 Regionális hulladéklerakó és -kezelő telep kapacitásbővítése, működésének racionalizálása (a telep területének bővítése Ny felé, biogázból villamos-energia kinyerése és hasznosítása új gazdasági tevékenység keretében)
- E2.5 Kerékpáros közlekedési hálózat fejlesztése Garáig
- E2.6 Turisztikai értéknövelés

3.3 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A területi célok és tematikus célok együttes megvalósítása segíti elő a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését.

Vaskút 2016-2030 időszakra, tehát hosszú távlatra vonatkozó Településfejlesztési Koncepciójának jövőképe szerint „Vaskút a lakossági alapszolgáltatásokat teljes körűen és jó minőségben biztosító, Baja közelségét előnyére fordító, öntevékeny közösségeire építő többnemzetiségű község” lesz, amelyet „gazdag és sajátos kulturális hagyományain nyugvó élénk társadalma, rendezett környezete otthonossá, szerethetővé teszi minden korosztály számára”. A Koncepció a következő prioritásokat szabja meg:

- Gazdaság fejlesztése, vállalkozások támogatása
- Közszolgáltatások magas színvonalának, jó presztízsének kialakítása, megtartása
- A közösségi öntevékenység erősítése
- Közterületek rendezése, infrastruktúra-hiányok felszámolása, energia-tudatosság

A 2016-2023 időszakra, tehát középtávra vonatkozó stratégiai célrendszert a következő ábra mutatja be.

5. ábra: Vaskút Nagyközség Településfejlesztési célrendszere 2016-2020-ig

A hosszú távlatú (koncepcionális) és a középtávú (stratégiai) célok szoros összefüggésben vannak. A stratégiai célrendszer ábrájából megállapítható, hogy annak átfogó és tematikus céljaiban a Településfejlesztési Koncepció vivő gondolatai köszönnek vissza, a hosszú távlatú fejlesztési prioritások megvalósulását segítik elő.

A következő táblázat összefoglalóan mutatja be a stratégiai tematikus célok és területi célok közötti összefüggéseket, kapcsolatuk erősségének mértékét.

3. táblázat: A Városrészek és tematikus célok összefüggése

Tematikus célok						
Településrészek	T1: Erősödő, iacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, növekvő foglalkoztatottság	T2: Több helyi termék és szolgáltatás, bővülő turisztika	T3: Rugalmasabb oktatás-nevelés, kiegészülő alapellátás	T4: Kulturális és közösségi terek, sportolás infrastruktúrájának javítása, eszközfejlesztése	T5: Ápoltabb, zöldebb település, ésszerűbb energia-gazdálkodás	T6: Kerékpárút-hálózat és közművek fejlesztése
E1: Belterület tervezési egység						
E2: Külterület tervezési egység						

	Erős koherencia
	Közepes koherencia
	Gyenge koherencia

A stratégiai (középtávú) tematikus célok közül a T2, T5 és T6 jelűek mindkét településrész célkitűzéseivel szoros összefüggést mutatnak. A több helyi termék és szolgáltatás, a bővülő turisztika (T2), az ápoltabb, zöldebb település és ésszerűbb energia-gazdálkodás (T5), valamint a kerékpárút-hálózat és közművek fejlesztése és a gazdasági-turisztikai fogadókészség kiegészülése (T6) mind az E1 (belterület) településrészben, mind a külterületen (E2) erőteljes következményekkel járnak. A gazdaság fejlettségéről szóló T1 tematikus célkitűzés („T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, növekvő foglalkoztatottság”) elérése a belterület jövőjére nézve közepes, a külterületre pedig erős befolyást gyakorolhat. A T4 cél („T4: Kulturális és közösségi terek, sportolás infra-struktúrájának javítása, eszközfejlesztése”) hatása fordított, a belterület jövőjére nézve erős, a külterületre pedig közepesen erős. A T3 cél („T3: Rugalmasabb oktatás-nevelés, kiegészülő alapellátás”) csak a belterület céljaival mutat összefüggést.

A településrészi célkitűzések a Belterület (E1) esetén átfogóbbak, a 6 tematikus cél közül ötöt erősen támogatnak. A Külterületen (E2) megvalósuló célok 4 tematikus célkitűzés témájával vannak szoros koherenciában.

4. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

Stratégiai célok és
projektek
összefüggései

A stratégiai tervezés során a megvalósításhoz szükséges, már azonosított lényegesebb fejlesztési jellegű beavatkozások (programok, projektek) optimális illeszkedése esetén biztosítható azok lehető leghatékonyabb célba érése. Az ITS-nek nem feladata ugyan, hogy részletesen és teljes körűen tartalmazza a kitűzött célok elérésére érdekében megvalósítandó projekteket, de operatív jellegénél fogva feladatába tartozik az előkészítettség különböző fázisában lévő projektelképzelések összehangolása.

Különböző típusú projektek szolgálhatják a stratégiai célok elérését. A formálódó elképzelések alapján a következő projekttypusokkal számol az ITS.

- **A:** Akcióterületi projektcsomagba rendezhető az egybefüggő területen egymással szinergiában (szerves összehangolás révén hatásában túláradoan) megvalósuló, különböző témájú projektek köre. Az adott területen olyan kritikus tömeget érnek el a szerteágazó beavatkozások, melyek érzékelhető változást idéznek elő. Vaskúton egy ilyen akcióterület határolható le.
- **K:** Kulcsprojektnek nevezhető az a projekt, amely számos további beavatkozás sikere előtt nyitja meg az utat, ugyanakkor a megvalósítás elmaradása megghiúsíthatja más projektek jó hatásainak érvényesülését. Vaskút esetében jelenleg a Gara felé irányuló kerékpáros közlekedési kapcsolat megvalósítása tartozik ebbe a körbe.
- **H:** Hálózatos projekt kategóriába soroltak a tematikailag egymáshoz kapcsolódó elemekből álló, de helyszínhez nem köthető (pl. fizikai megvalósítást nem igénylő), vagy a területileg összefüggésben nem lévő, de a település különböző pontjain beavatkozásokat tartalmazó projektek. Vaskútnak 5 hálózatos projektje körvonalazódott.
- **P:** Egyéb projekt az előző kategóriákba nem tartozó pontszerű, jelentős fejlesztés, amely beruházási jellegű és fizikai megvalósítást nem igénylő („soft”) jellegű is

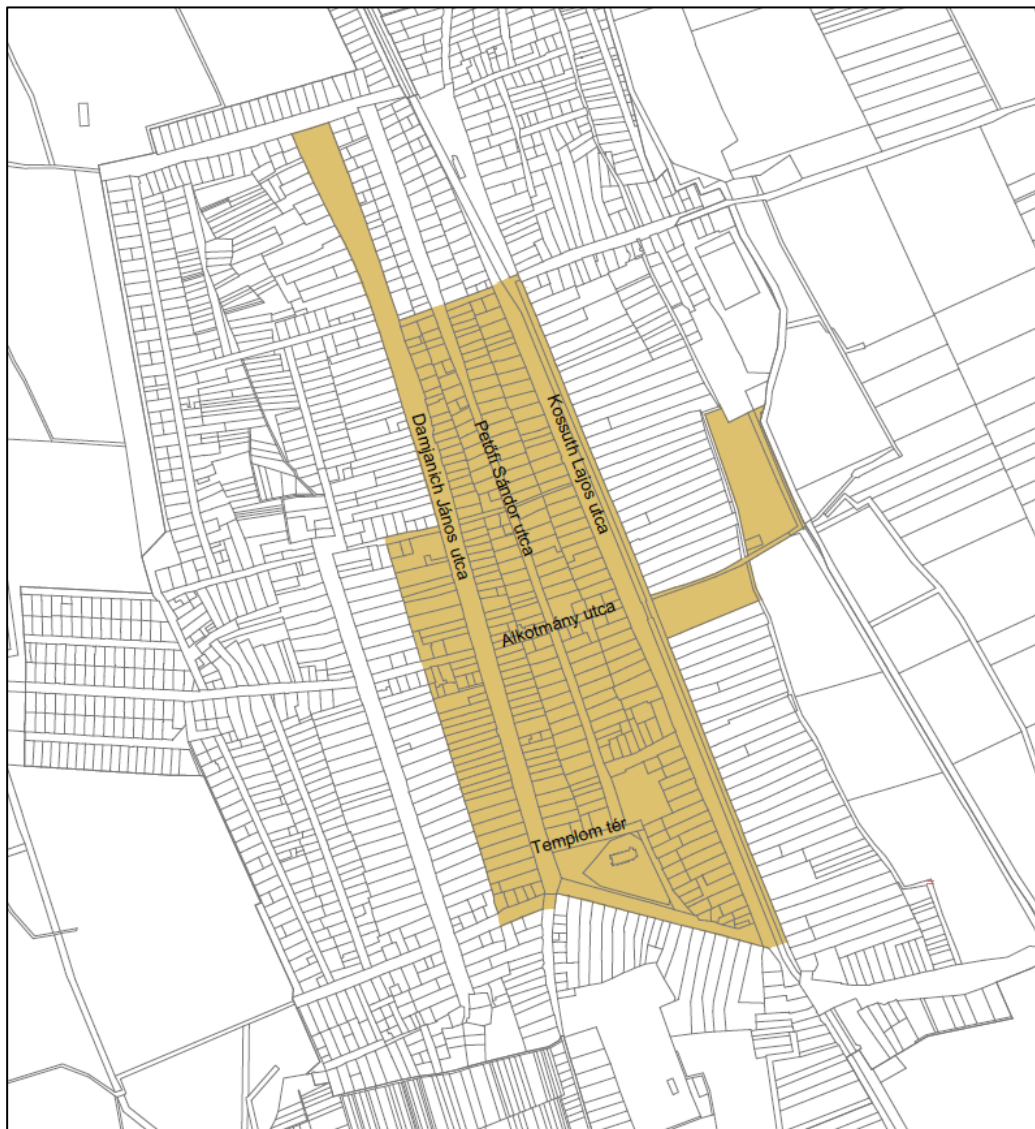
lehet. A Vaskúti Regionális Hulladéklerakó területi és tevékenységi bővítése ilyen pontszerű, a település egészére kihatással lévő projekt.

4.1 Akcióterület kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklása

A megvalósítandó fejlesztések jellegét, helyszíneik koncentrációját és összefüggéseit figyelembe véve az „AT: Településközpont akcióterület” határolható le Vaskúton.

Az akcióterület indikatíván került kijelölésre. A projekt-előkészítés során szükségessé válhat a határvonal módosítása. Az akcióterület lehatárolása figyelembe veszi a szinergia elvét, komplex módon egybefoglalja az egymást erősítő beavatkozási tartalmakat.

8. térkép: Akcióterület lehatárolása

Forrás: Új-Lépték Bt.

Településközpont
akcióterület

Akcióterület kiterjedése: Damjanich utca teljes közterülete; Damjanich utca – Batthyány Lajos utca – Kossuth Lajos utca – Aradi utca által határolt terület az érintett utcaszakaszok közterületeit is beleértve; Damjanich utca 75-139. házszámú telkek és az Alkotmány utca közterület, valamint a Rákóczi utca közterület szomszédos szakaszai; 53/5, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 75, 76 helyrajzi számú telkek.

A 2008-2013. időszak önkormányzati fejlesztései túlnyomórészt a településközpontban valósultak meg és jellemzően intézmény-felújítást céloztak. Legtöbb esetben uniós támogatás tette lehetővé a fejlesztéseket. A településközpont területén a legnagyobb fejlesztési tétel a Községi Ház nyílászárócseréje, átalakítása és hangosító-berendezéseinek vásárlása volt (összesen 10 millió forintot meghaladó költség LEADER-támogatással). Csaknem 18 millió forintot költött a település – DAOP pályázat keretében – az akadálymentesítésre (óvoda, orvosi rendelő). Az általános iskola felújítása, korszerűsítése megközelítőleg 28 millió forintot emésztett fel (melegítő konyha kialakítása, sportcsarnok tetőfelújítása és térelválasztása, kerékpártároló létesítése, „bástya”-felújítás, padozatcserék). Megújult a Polgármesteri Hivatal (belső felújítás és eszközök vásárlása), de a tetőcsere még várat magára. Kisebb beavatkozások történtek a Rendezvényteremben és az Idősek Otthonában.

A Baja – Vaskút kerékpárút települési szakasza 132 millió forintot meghaladó költséggel jött létre, a nyomvonal áthalad a településközponton is. Szintén érinti a településközpontot a szennyvízcsatorna-hálózat kiépítése, amely a Bajához tartozó agglomeráció KEOP-pályázata keretében valósult meg.

Lezajlottak életmód-népszerűsítő és környezettudatosságot fejlesztő (KEOP és TÁMOP) projektek, melyek általában a településközpont intézményeihez kapcsolódtak.

A középtávú fejlesztési időszakban két alapvető fejlesztési irány rajzolódik ki a központhoz kapcsolódóan. Egyrészt folytatni szükséges az intézmények felújítását és korszerűsítését, bizonyos esetekben bővítését és funkciófejlesztését, másrészt meg kell oldani a közterületek zöldfelületeinek, burkolatainak, csapadékvíz-elvezetésének rendezését.

4.2 Az akcióterületen megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

Az akcióterület térben koncentrált, azonos célkitűzéshez kapcsolódó projektek csoportjainak a helyszíne. Vaskút akcióterülete a településközpont fenntartható fejlődését, funkcióbővülését segítő projektekre épül.

„A” településközpont akcióterület: Intézmény-fejlesztés és közterület-rendezés

A fejlesztések célja

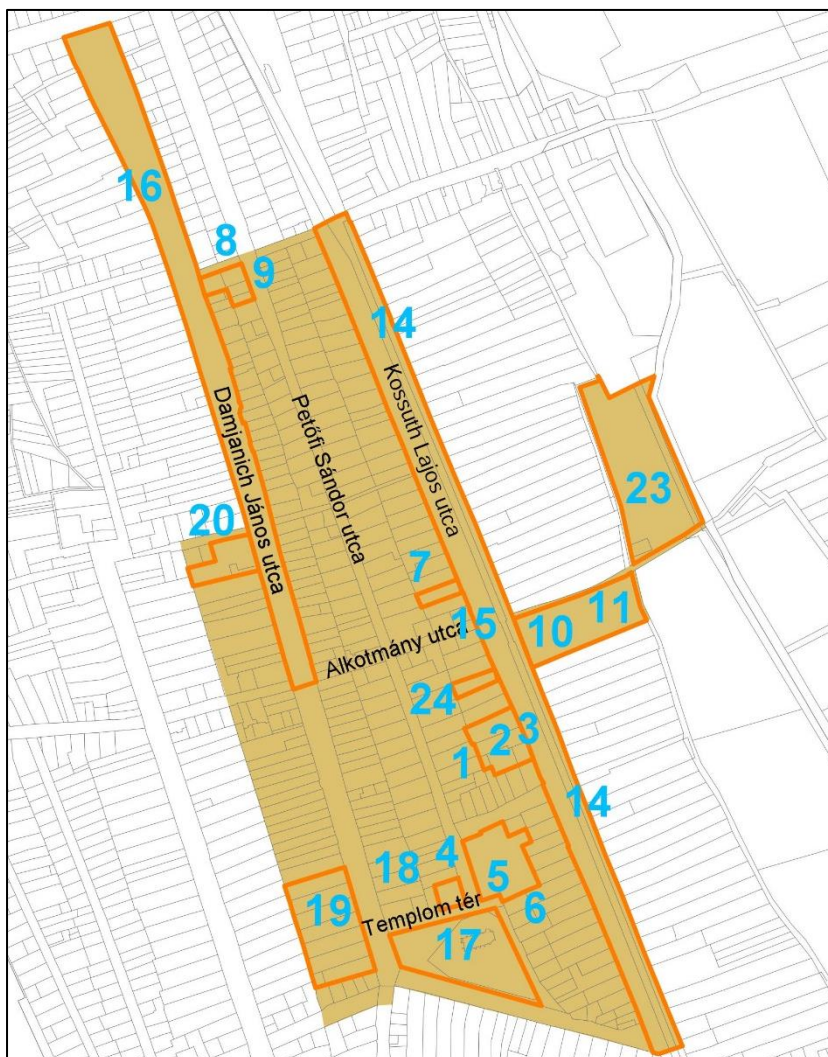
A településközpont a társadalmi fejlődés motorja: itt csoportosulnak a lakosság számára fontos funkciók. A Polgármesteri Hivatal, az Orvosi Rendelő, a Gyógyszertár, a Rendőrség, a Takarékszövetkezet az akcióterület súlypontjában, az Általános Iskola, a Községi Ház, az Idősek Otthona a terület szegélye mentén található. A lakófunkció nagy arányban van jelen. Áthalad az akcióterületen a Baja – Bácszentgyörgy országút és a központban csatlakozik rá a Ny-i irányból, Bátmonostor felől beérkező út.

A komplex fejlesztés keretében e fontos terület meglévő intézményeiben felújítási, korszerűsítési, energia-racionalizálási munkálatok történnek és sor kerül a hiányzó központi funkciók pótlására is. E mellett a közterek, zöldfelületek kiteljesednek, a csapadékvíz-elvezetési problémák enyhülnek.

A projektcsoomag megvalósítása tehát a település életének számos területére hatást gyakorol, mind ágazati, mint területi vonatkozásban. Az akcióterület fejlesztésének rész céljai hasonlóak a Belterület (E1 tervezési egység) településrész célkitűzéseivel:

- A.1. Intézmények felújítása, funkcióbővítése, fenntartható energetikai korszerűsítése
- A.2 Közösségépítő terek létrehozása, gyermek- és ifjúság-barát fejlesztések
- A.3 Csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója
- A.4 Zöldfelületek, sportterületek fejlesztése

9. térkép: Akcióterület egyes helyszíneihez köthető projektek

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

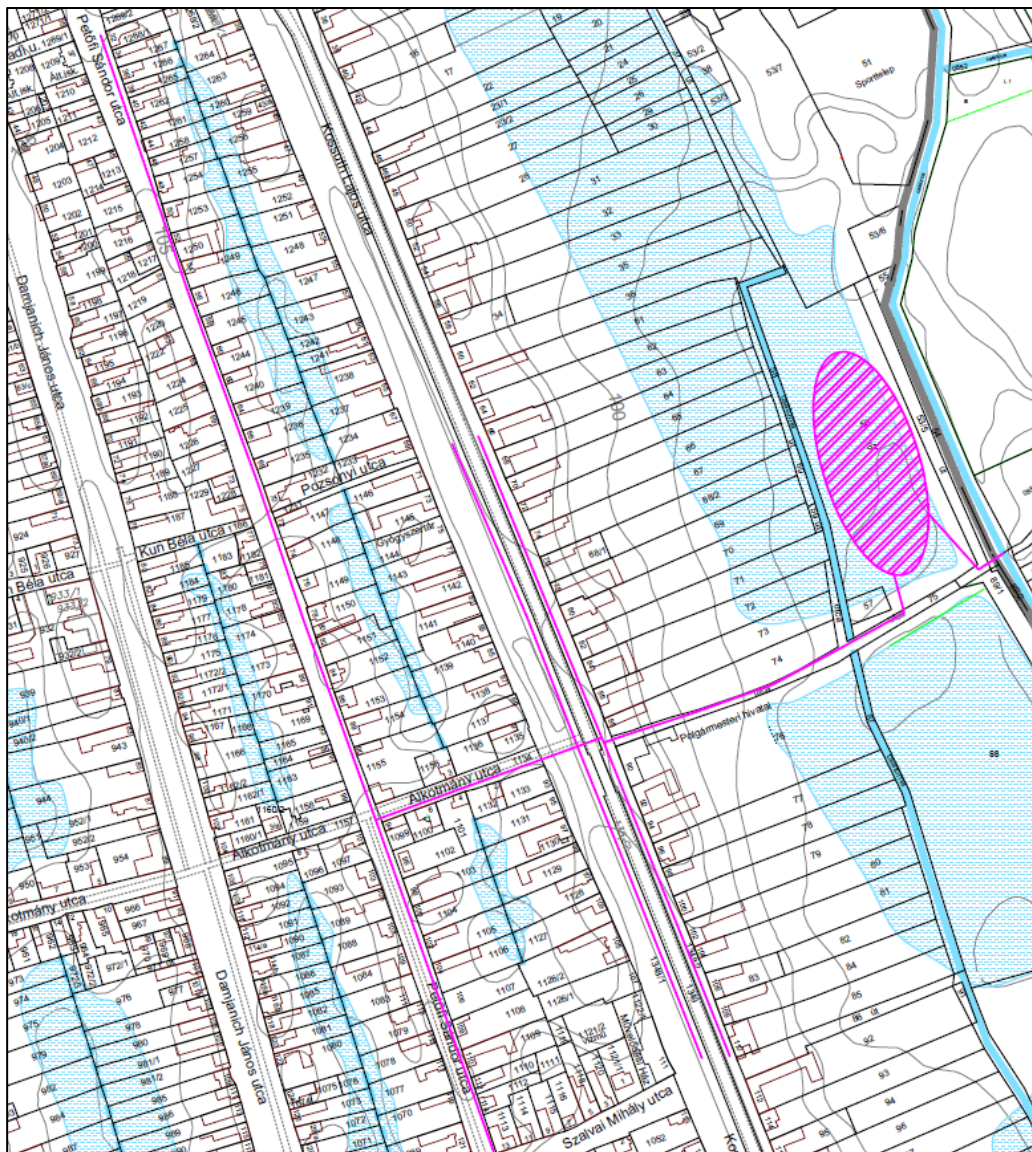
Tervezett
projektek

Az A1 akcióterületen tervezett fontosabb projektek:

1. **Települési főzőkonyha létesítése:** Rendezvényterem épületének Petőfi utca felőli bővítésével
2. **Közösségi tér fejlesztése, energetikai megújulás a Rendezvényteremnél:** épület belső felújítása (Kossuth Lajos utca 107.), nyílászárócseréje, fal- és földem hőszigetelése, hőszivattyús hűtés-fűtés kialakítása napelemes energia-rásegítéssel; álmennyezet-csere; nyitott-fedett térrel való bővítés (lehetséges az északi oldalhoz kapcsolódóan, szezonális vagy állandó jelleggel, piac és rendezvények számára is alkalmas tető- vagy ponyvafedést kialakítani) >> kapcsolódás H5 horizontális projekthez
3. **Ifjúsági turisztaszállás és szolgáltatóház létesítése:** a 2. pontban foglalt fejlesztéshez kapcsolódva, például a volt Tsz-központ épületének átalakításával vagy a bontását követő új építéssel a régebben hagyományosan megrendezett nyári zenei és kézműves ifjúsági táborok helybiztosítása, egyben turisztaszállás kialakítása; a testvértelepülésekkel történő kapcsolattartást is segíti a vendégek elhelyezésének megoldása >> kapcsolódás H3 és H5 horizontális projektekhez
4. **Általános Iskola régi épületszárny és tornaterem felújítása:** az alsó tagozatos termék épületszárnya szerkezetileg állékony, de kívül-belül elavult állapotban van, felújítása energia-megtakarítást is eredményez; a tornateremre magastető és napelemek kerülnek, a sportpadló kialakítása szükséges a jelenlegi balesetveszélyes (csúszós) műanyag burkolat helyett, a nyílászárók cseréje időszerű >> kapcsolódás H2 horizontális projekthez
5. **Könyvtár alapterület- és funkcióbővítése:** a megyei fejlesztési programban való részvétel feltétele az alapterület bővítése, amely a „bástya”-épülettel való összekapcsolás révén valósítható meg; tudáspont jöhet létre internet-olvasóval, nyolcadikosok klubjával >> kapcsolódás H3 horizontális projekthez
6. **Tömegsport feltételeinek bővítése: tanuszoda újraindítása és „vizes örömök” szolgáltatása:** az üzemén kívüli épület és uszodatechnika teljes rekonstrukciója, szaunák (esetleg cryoszauna), infrakabin, sósoba és „pezsgő-dézsza” létesítése a felnőtt közönségnek, magánvállalkozás bevonásával > kapcsolódás H3 horizontális projekthez
7. **Bölcsház építése:** Kossuth Lajos utca 87. szám alatti üres telken egy vagy két csoport számára; a játszókert a hétvégeken megnyitható a lakosság és a kiránduló családok számára
8. **Közösségi Ház energetikai felújítása:** a tornaterem padozat és nyílászárócseréje, a padló, a falak és a földem hőszigetelése (óvodások testnevelésére alkalmas kialakítás); fűtéskorszerűsítés kazáncserével, hőszivattyúval, napenergia-rásegítéssel >> kapcsolódás H2 és H5 horizontális projekthez
9. **Közösségi Ház udvarának rendezése, kerékpáros-pihenőhely:** nyitott-fedett főzőhely, térburkolat és időszakos sátorfedés létesítése, parkosítás, óvoda-tankert kialakítása; kerékpáros-pihenőhely létesítése (ivókút, illemhely); a pihenőhelyet jelző tábla kihelyezése a Kossuth Lajos utcán haladó kerékpárút leágazó pontjához >> kapcsolódás H5 horizontális projekthez
10. **Községháza és bérlakások energetikai korszerűsítése:** községháza tetőfelújítás, napelemek telepítése a tetőre, homlokzatfestés és -hőszigetelés; Kossuth Lajos utca 94. alatti bérlakások hőszigetelése, nyílászárócseréje, napelemek kihelyezése >> kapcsolódás H2 horizontális projekthez

11. **Községháza „mintakert” és helikopter-leszálló gyeplétrehozása:** helyi mezőgazdasági termék-fejlesztés (az intézmény hátsó kertjében 1,3 hektáron Vaskút termőhelyi viszonyaihoz, termesztési hagyományaihoz alkalmazkodó zöldség-, bogyógyümölcs- és szőlő szaporítóanyag nevelése a lakossági konyhakertek, külterületi kiskertek gazdálkodásának támogatására, bio-termesztési módszerek elterjesztésére; a módszerek később kiterjeszthetők a Kossuth Lajos utca nagyméretű – egyenként 1 hektárnál is nagyobb – magánkertjeire, együttműködés, vagy bérleti konstrukció keretében; általános iskolai választható oktatási forma helyszínéül is működtethető a kertészet, az 1. pontban foglalt települési főzőkonyhán hasznosulhatnak a termények; juh-állomány tartása kapcsolható a növénytermesztéshez és a települési gyepek karbantartásához; a Községháza hátsó kertjének gyepterülete mentőhelikopter-leszállóhely céljára is alkalmassá tehető >> kapcsolódás H1 horizontális projekthez
12. **Helyi mezőgazdasági és kézműves termékek népszerűsítése:** a KKV-kel és civil szervezetekkel együttműködve a Vaskúton készülő élelmiszertermékek, népművészeti alkotások marketing-fejlesztése (települési arculatfejlesztés), a termesztés-feldolgozás hagyományos, piacképes technikáinak felelevenítése >> kapcsolódás H1 horizontális projekthez
13. **Környezettudatosságot erősítő, kerékpárhasználatot népszerűsítő akcióprogramok megvalósítása** >> kapcsolódás H3 horizontális projekthez
14. **Közlekedésbiztonságot növelő forgalomlassítás a Kossuth Lajos utcán:** forgalomszabályozási terv alapján a településközponton átmenő 5506 jelű országos út közlekedésbiztonsági fejlesztése közútkezelővel közösen
15. **Gyalogostér-fejlesztés a központban:** a település magjában (Alkotmány utca – Kossuth Lajos utca találkozási környékén) a gyalogosfelületek burkolatainak egységesítése, bővítése, határoló zöldsávok parkosítása, kerékpártárolók, utcabútorok kihelyezése kert- és tájrendezési terv alapján >> kapcsolódás H3, H5 horizontális projektekhez
16. **Zöldfelület- és játszóhely fejlesztés:** a hiányzó települési közparkot részben pótolni képes széles utcai zöldsávok rendezése parkosítással, pihenő- és játszóhelyek, labdaterek kialakításával >> kapcsolódás H3, H5 horizontális projektekhez
17. **Templom tér rendezése:** a tulajdonos egyházközséggel közösen végzendő parkosítás, sétautak kialakítása, fedett-nyitott színpad, ponyvafedésű nézőtér létesítése (nagyrendezvények és kisebb, rendszeres kulturális programok lebonyolítására), a teret keresztező középvezetékű légvezeték kiváltása, rendszeres zenei és táncprogram létrehozása >> kapcsolódás H3, H5 horizontális projektekhez
18. **Plébánia felújítása:** a közösségi funkciója, építészeti értékei és elhelyezkedése miatt is különleges adottságú épület külső-belső felújítása, energetikai korszerűsítése szükséges (Templom tér 1.) >> kapcsolódás H2, H5 horizontális projektekhez
19. **„Svábház”-mentési program:** a települést alapító német nemzetiséghez köthető nagyszámú értékes régi svábház egy összefüggő utcaszakaszt képező csoportján értékmentő külső felújítás történik, amellyel rá lehet irányítani a figyelmet a történetileg és építészetiileg egyaránt fontos örökségre és mintát lehet adni a felújítás technikájára (Damjanich utca 127-137.); az egyedi beavatkozás a későbbiekben kizárható nyílászáró-csere támogatási akcióval, védendő épületelemek mentésével >> kapcsolódás H3 horizontális projekthez

20. **Idősek Otthona napelem-projekt:** napelemek telepítése a főépület tetőzetére >> kapcsolódás H2 horizontális projekthez
21. **Helyi építészeti értékeket népszerűsítő kiadvány:** művészeti naptár készítése az értékes vaskúti épület-homlokzatok, kapuk, ablakok, épületelemek (kilincsek, kovácsoltvas elemek) bemutatására és megőrzésük szorgalmazására (felújítások „örökbe fogadása” a támogatást nyújtó helyi KKV-k által)
22. **Térfigyelő rendszer bővítése:** közösségi értékek védelme és a közbiztonság érdekében további térfigyelő-kamerák kihelyezése
23. **Csapadékhálózat (zárt és nyílt rendszer) rekonstrukciója:** a községi hálózat fejlesztési koncepciójának elkészítése, a településközpont legégetőbb csapadékvíz-elvezetési problémáinak orvoslása, vízvisszatartásra is alkalmas záportó kialakítása (a tó körül sétaút, egyben futókör, valamint lovastúra-állomásponthozható létre) >> kapcsolódás H3, H4, H5 horizontális projektekhez
24. **Egészségház energetikai felújítása:** nyílászárócsere, fal és földem hőszigetelés, konvektoros fűtés helyett kondenzációs kazán és fűtési rendszer telepítése >> kapcsolódás H2 horizontális projekthez

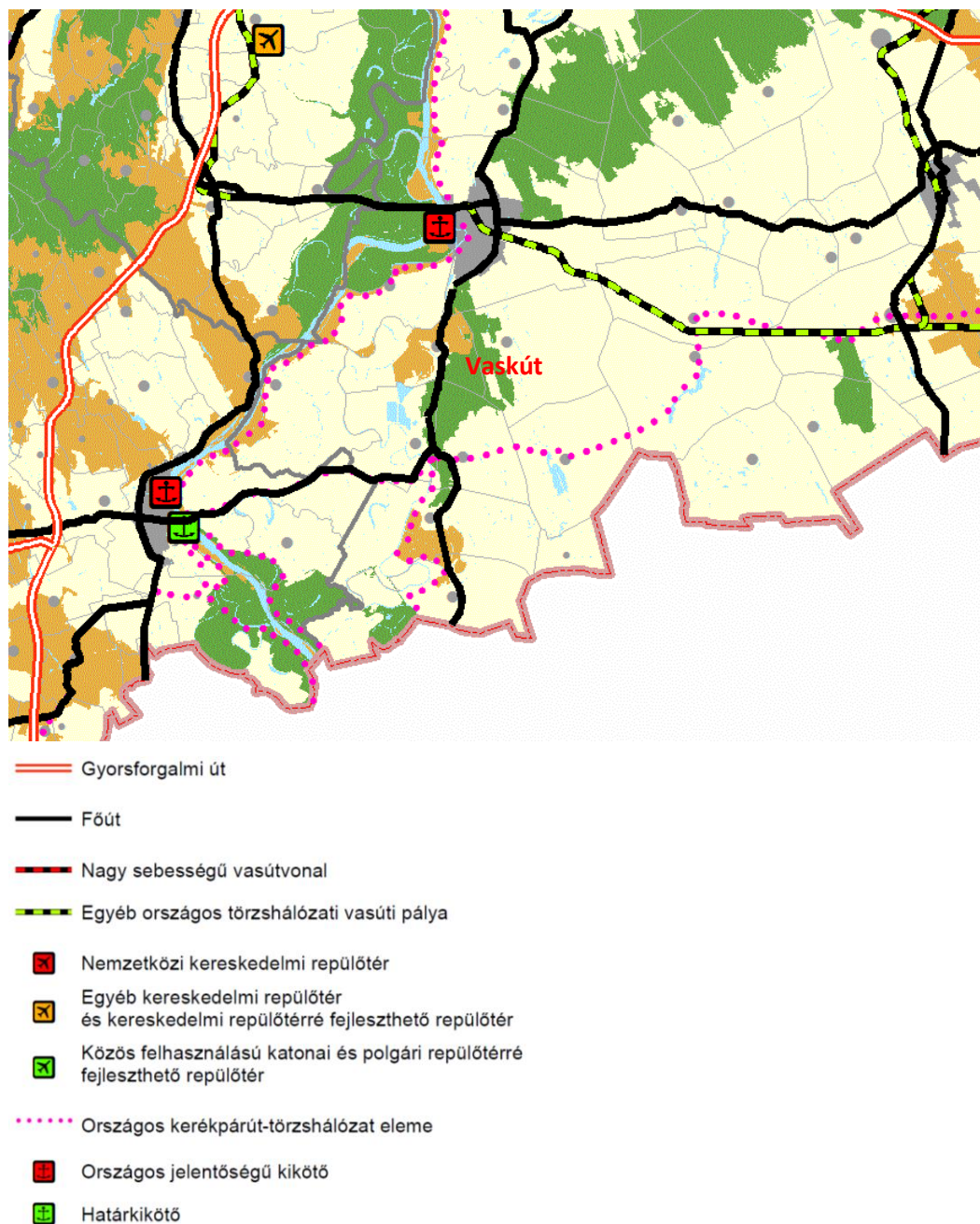
10. térkép: Csapadékhálózat rekonstrukció I. ütemében megvalósuló elemek

4.3 A település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

4.3.1 Kulcsprojekt (K)

Vaskút 2016-2023 közötti időszakra vonatkozó kulcsprojektje a **kerékpárút-hálózat bővítése Gara településig**. Ez a projekt több tematikus és településrészi célhoz is kapcsolódik, elmaradása esetén a hivatásforgalom és a turisztikai (kiránduló) forgalom lehetőségei nem tudnak kiteljesedni.

11. térkép: Országos szerkezeti terv közlekedési hálózatai és egyedi építményei

Forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_otrt_tr_2013/

A kerékpározók arányát tekintve Magyarország Európa országai között a 3. helyen áll: a közlekedők 22 %-a választja ezt a közlekedési formát. Baja járáson belül még csak szakaszosan jöttek létre kerékpárutak. Vaskút összeköttetést nyert Bajával a 318 millió forint beruházási költséggel megvalósult Baja-Vaskút kerékpárút 2013. év végi megnyitása révén. Azóta bebizonyosodott, hogy a turisztika és a hivatásforgalom egyaránt kedveli a nyomvonalat és indokolt a meghosszabbítása Gara majd Szerbia felé.

Az országos kerékpárút-hálózat Vaskúthoz legközelebb futó nyomvonala a tervezett *Dél-alföldi határmentén kerékpárút (5. jelű Euro Velo®)*, amely a törvényben elfogadott országos szerkezeti terv szerint Garán halad át és Mohácsnál eléri a Duna-töltésen Horvátországba tartó *„Alsó Dunamente” 6. jelű Euro Velo®* kerékpárutat):

- 5.A: Debrecen - Létavértes - Biharkeresztes - Sarkad - Gyula - Lőkösháza - Battonya - Mezőhegyes - Tótkomlós - Orosháza - Hódmezővásárhely - Szeged Mórahalom - Tompa - Bácsalmás - Nagybaracska - Mohács
- 5.C: Nagybaracska - Dávod - (Szerbia)

Pozitív hatást gyakorolna a település gazdaságára, idegenforgalmára, ezáltal munkahely-teremtő és -megtartó képességére és népességének alakulására, ha Garával összeköttetésbe kerülne és ezáltal Vaskúton keresztül összekapcsolódnának az országos kerékpárút-hálózati elemek.

4.3.2 Hálózatos projektek (H)

A hálózatos projektek jellegzetessége, hogy több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű elemből állnak, a település egészére vagy annak számos helyszínére kiterjednek, s a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik. Vaskút Nagyközség középtávon több hálózatos projektet tervez megvalósítani. Egyes projektekbe (pl. a gazdaságélénkítő, vagy az energetikai fejlesztésekbe) magánerő is sikerrel bevonható. A célkitűzések a következők.

- **H1: Mezőgazdasági fejlesztések** – A település gazdaságának meghatározó ágazatát képező mezőgazdaság jobb teljesítménye javíthatja a lakosság foglalkoztatottsági és jövedelmi helyzetét. A marha- birka- és sertéstartásra vállalkozók támogatásával elérhető a megcsappant állatállomány növelése, a fenntartható rendszerű mezőgazdálkodás elterjedése. A növénytermesztésben a gabonaágazat és a spárgaföldek mellett a zöldség-, szőlő- és a gyümölcskultúrák újbóli megerősödése kívánatos, elsősorban a zártkertekben. A belterületen is jelentős méretű házikertek vannak művelésen kívül, melyek hasznosítása lakosság megélhetési költségeiben megtakarítást eredményezhet. A település és a helyben gazdálkodó élelmiszeripari cégek közös marketing akciói kölcsönösen emelhetik egymás ismertségét. A hagyományosan vaskúti termékek (pl. a vaskúti Kadarka) köztudatba emelése új vállalkozási lehetőségeket rejthet. Általános fejlesztési szempont a termények, termékek nagyobb hozzáadott értékű feldolgozása, és a „REL” rövidellátási lánc elv jegyében a helyi fogyasztási igények minél nagyobb arányú helyi termékekkel való lefedése. A projekt előirányzott elemei:
- **Fiatalgazda kezdeményezés felkarolása:** a belterületről D-re fekvő szántókon mezőgazdasági üzemi hasznosítás alakítható ki állattartás és növénytermesztés összehangolt, fenntartható rendszerében; helyi termékek kifejlesztésére

- kerülhet sor a vállalkozások megerősödése nyomán (erjesztett tej- és egyéb termékek, húсарuk, bogyósgyümölcs-árak) >> kapcsolódás az A11 projekthez
- **Helyi mezőgazdasági marketing-fejlesztés:** a mezőgazdasági termesztés-feldolgozás hagyományos, piacképes eljárásainak élővé tétele, vagy újraformált helyi technikák kialakítása; a KKV-k Vaskúton készülő és régi-új termékként kifejlesztett élelmiszertermékeinek a településsel közös marketing-fejlesztése > kapcsolódás az A12 projekthez
 - **Állattartás mennyiségi és minőségi bővítése barnamezős területeken:** a volt települési hulladéklerakó rekultivált helyén (Bátmonostori út mellett) és a Bokodi utcáról megközelíthető volt Tsz-marhatelep telkén állattartó-telep létesítése
 - **Vaskúti szőlő- és gyümölcskultúrák reneszánsza:** megfigyelt szőlő- és gyümölcsművelési területek bővítése az alulhasznált kisparcellák újbóli művelésbe vételével; a telepítés támogatása termőhelyi adottságokat jól tűrő fajták szaporítóanyagának elterjesztésével, a feldolgozó háttér (pl. borászatok, feldolgozó üzemek) és a termelők közötti koordinációval >> kapcsolódás az A11 projekthez
 - **„Gondozzuk együtt kertjeinket” projekt megvalósítása:** A belterület alulhasznált kertjeiben (pl. Kódis-kertekben, Kossuth Lajos utcai hátsó kertekben) termőhelyi adottságokat jól tűrő, piacképes bogyósgyümölcs-fajták termesztése >> kapcsolódás az A11 projekthez
 - **„Mobil-piac” akcióprogram megvalósítása:** a helyi áru minél gyorsabb eljuttatása a helyi fogyasztóhoz meglévő önkormányzati járművel (például a települési konyha létrejöttét követően felszabaduló járműkapacitás révén), a kereslet-kínálat információs csatornájának és technikájának kialakítása
- **H2: Energia-felhasználás racionalizálása** – Az intézmények és önkormányzati bérletek esetében a takarékosabb fűtési- és elektromos-rendszerek kialakításával, az épületek energia-felhasználásának csökkentésével és az energetikai tulajdonságokat javító felújításokkal a működési költségek csökkenthetők. A megújuló energiaforrások kihasználására a regionális hulladéklerakóra biogáz-erőmű telepíthető. A megkezdett és leállt szélenergia-projekt megvalósítása más beruházóval ismét megkezdhető. A projekt előirányzott elemei:
- **Energetikai megújulás a Rendezvényteremnél:** épület belső felújítása (Kossuth Lajos utca 107.), nyílászárócseréje, fal- és földem hőszigetelése, hőszivattyús hűtés-fűtés kialakítása napelemes energia-rásegítéssel >> része az A2 projektnek
 - **Általános Iskola régi épületszárny és tornaterem energetikai felújítása:** a legrégebbi (Petőfi utcai) oktatási szárny kedvezőtlen hőtechnikai adottságainak javítása külső falszigeteléssel, nyílászárócserével; tornaterem padlózat- és nyílászárócseréje, öltözőépület magastetővel, napelemekkel való ellátása >> megegyezik az A4 projekttel
 - **Közösségi Ház energetikai projekt:** a tornaterem padlózat és a falak hőszigetelése (óvodások testnevelésére alkalmas körülmények teremtése), fűtőkorszerűsítés kazáncserével, hőszivattyú létesítésével, napelemes energia-rásegítéssel >> része az A8 projektnek

- **Községháza megújuló energiafelhasználása:** napelemek kihelyezése a tetőszerkezetre >> része az A10 projektnak
- **Önkormányzati bérlakások megújuló energiafelhasználása:** nyílászárócseré, falak, födémek hőszigetelése, napelemek kihelyezése a tetőszerkezetekre >> kapcsolódás az A10 projekthez
- **Plébánia épületének energetikai korszerűsítése:** megújuló energiafelhasználás napelemek telepítésével, falak és födém hőszigetelés >> része az A18 projektnak
- **Idősek Otthona napelem-projekt:** napelemek kihelyezése a tetőszerkezetre >> megegyezik az A20 projekttel
- **Regionális hulladéklerakó biogáz-felhasználása:** a lerakott hulladékból kinyerhető biogázokból villamosenergia előállítása >> kapcsolódás a „P” egyéb projekthez
- **Szélerőmű projekt újraindítása:** a megkezdett, de leállt projekt kiértékelését követően másik beruházó felkutatása, a projekt megindítása
- **H3: Zöld település, kirándulóhely fejlesztés** – A település „zöldítése” olyan programokat fűz össze, melyek a nagyközség zöldfelületeit gazdagítják, a lakosság és az idelátogatók szabadtéri pihenését, kikapcsolódását szolgálják. A Megalapozó vizsgálat rámutat a zöldfelületi rendszer hiányosságaira, melyek pótlása nem csupán a településképi minőségét javítja, hanem pozitívan hat a mikroklimára és nagyobb teret biztosít a szabadtéri közösségi tevékenységeknek. A szabadidő eltöltése korosztályonként és érdeklődési körönként is különböző lehet, Vaskúton elsősorban az egészségre nevelésre és a családok, gyermekek lehetőségeinek bővítésére kell törekedni. A projekt előirányzott elemei:
 - **Utcafásorok pótlása:** a lakosság aktív közreműködésével, lehetőleg önkormányzati kertészetben előnevelt tűrőképes, nemes fajtájú-állományból fasorok telepítése, meglévő fasorok kiegészítése, utcánként egységes kialakításra törekedve >> kapcsolódás A11, A14, A16 projektekhez
 - **„Miénk itt a tér”:** ifjúsági labdapálya (röplabda-méret) létesítése a Damjanich utca kiszélesedő zöldsávjában >> kapcsolódás A16 projekthez
 - **Templom tér rendezése, programbővítése:** a tulajdonos egyházközséggel együttműködve a tér többfunkciós használatának (díszter, szabadtéri misézőhely, pihenőhely, rendezvényter) megfelelő parkosítás, burkolatépítés; fedett-nyitott színpad létesítés, időszakos térlefedés biztosítása; tavasztól ősziig tartó időszakban kéthetenkénti vasárnapi „matiné” program meghonosítása a színpadon és a hozzá kapcsolódó térburkolaton, helyi zenei és táncegyüttesek, vendég-együttesek fellépésével; a teret keresztező 20 kV-os légvezeték kiváltása; a Kossuth Lajos utcán haladó kerékpáros-forgalom „megállítása” céljából a rendezvényhely kitáblázása, kerékpáros pihenőhely infrastruktúra kiépítése (levegőtöltő, ivókút, illemhely) >> megegyezik az A17 projekttel, kapcsolódás H5 projektekhez és K jelű kulcsprojekthez
 - **„Időutazás” projekt megvalósítása:** régi értékes sváb-ház és udvar autentikus helyreállítása, a lakófunkció és gazdasági tevékenység hagyományőrző és turisztikai célú bemutatása, élő felhasználása révén (szálláshely korhű körülmények között, élmény-kemence, gazda-udvar, szérűskert, stb.) >> kapcsolódás A17 projekthez

- **Tóparti sátaút, lovastúra-pihenőhely létesítése:** a csapadékvíz-hálózat rekonstrukció keretében létesülő záportó partján gyalogút (egyben futókör) kialakítása (többrétegű zúzottkő), lovastúra-pihenőpont létesítése (árnyékos legeltetőhely, kút, fedett uzsonnázóhely) >> kapcsolódás A23, H4, H5 projektekhez
- **„Játszóház-játszó udvar” megvalósítása:** a megszűnő alsó óvoda (Kossuth Lajos utca 140) épülete egy részének és az óvoda-kertnek a vállalkozási jellegű, vagy korlátozott közhasználatú (nappali időszakban nyitva tartó) játszóház-játszóudvar célú hasznosítása (gyermekfelügyelet, gyermek-foglalkoztatás) >> kapcsolódás H5 projekthez és K jelű kulcsprojekthez
- **Szabadtéri fitness-park:** a műemlék Kálvária-kápolna közelében kerékpáros pihenőpont létesítése (kerékpár-tároló, uzsonnázóhely), fitness-eszközök telepítése >> kapcsolódás K jelű kulcsprojekthez
- **Teniszpálya kialakítása:** a települési sportpályához kapcsolódóan salakos pálya létesítése
- **Parkerdő fejlesztés:** a nagyközség Baja felőli „bejáratában” lévő erdő rész jóléti kialakítása (sétaút kialakítása, pihenőpadok, tűzrakóhely, ivókút létesítése) >> kapcsolódás H5 projekthez és K jelű kulcsprojekthez
- **Táj-felfedező gyalogösvény létrehozása:** a hálózatba rendezhető, Vasút táji értékeit felfűző, meglévő külterületi dűlőutak kitáblázásával a turista-mozgások (gyalogosok, túrakerékpárosok) irányítása; a H3 projekt keretében kialakított turisztikai attrakciók bevonása a gyalogos és kerékpáros útvonalakba
- **Volt vasútállomás épület tájházzá alakítása:** az építészeti és történeti értékkel egyaránt rendelkező épület alkalmas arra, hogy a helytörténeti gyűjteményt befogadja, ehhez az eredeti állapotnak megfelelő felújítás szükséges
- **H4: Csapadékvíz-hálózat felújítása:** – Átfogó tervezés alapján felújításra és bővítésre szorul a nagyközség csapadékvíz-elvezető hálózata, elsősorban a belterületi belvízproblémák kezelésére. A Megalapozó vizsgálat javaslatait is figyelembe véve fel kell számolni a tartós elöntéseket. A szűk utcaszakaszokon – főleg a településközpontban – zárt csatornaszakaszok beiktatására is szükség lehet. A csapadékvíz-visszatartás és a záportározás céljára a belterület mély fekvésű részein, a befogadó csatornák mentén, tavakat szükséges kimélyíteni. Néhány utcaszakaszon a fő lejtésirány átfordítására kerülhet sor. A beavatkozásokat több ütemben célszerű végrehajtani. Első ütemben a csapadékvíz-elvezető rendszer tervezése és az I. szakasz kiépítése szükséges a legégetőbb problémákkal érintett helyszíneken, többek között a Petőfi utca, az Alkotmány utca, a Kossuth Lajos utca és a Damjanich utca településközponti szakaszain. Az utcákban zöldfelületi és közlekedésbiztonsági fejlesztést is előírányoz a stratégia, ezért a tervezést lehetőleg közlekedési és kertészeti tartalommal együtt kell elvégezni. A projekt előírányzott elemei:
- **Belterületi vízrendezés I. ütem:** Aradi utca – Kossuth Lajos utca – Kraul Antal utca – Petőfi utca – Templom tér – Damjanich utca közötti tömbök csapadékvizeinek levezetése a Vaskúti csatornába >> kapcsolódás A14, A15, H3 és H5 projektekhez
- **Komplex vízgazdálkodási koncepció készítése:** részletesebb szakági vizsgálatokat követően, a Megalapozó vizsgálat javaslatait is figyelembe véve, települési szintű átfogó vízgazdálkodási koncepció tervezése

- **Záportó kialakítása Vaskúti-csatorna mellett:** az 56-57 helyrajzi számú területen és közvetlen környékén csapadékvíz-visszatartásra (és közterületi zöldfelületek öntözésére) is igénybe vehető záportó kialakítása >> kapcsolódás A23, H3 és H5 projektekhez
- **Záportó kialakítása Igali-főcsatorna mellett:** a Rákóczi utca végén (az 0158/3 helyrajzi számú területen és közvetlen környékén) csapadékvíz-visszatartásra (és közterületi zöldfelületek öntözésére) is igénybe vehető záportó kialakítása

- **H5: Kapcsolat-építés** – A lakosok, társaságok, önkormányzat és civil szervezetek belső és egymás közötti kommunikációja, a személyes és virtuális kapcsolat-teremtés nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a település fejlődése összehangoltan valósuljon meg és a közös érdekeket a résztvevők érzékeljék. A személyes kapcsolatteremtésre az akcióterületi projektek is lehetőséget adnak (közösségi terek biztosítása). Térbeli kapcsolatot – egyebek között – a K jelű kulcsprojekt (kerékpárút-hálózat fejlesztés) biztosít, amely akkor igazán hatékony és költségkímélő, ha a tömegközlekedéshez való kapcsolódási pontokon kamerával védett kerékpártárolásra van mód.

A fiatalok leginkább a gyakran frissülő info-kommunikációs csatornákon tájékozódnak, amelyek a jövő tudásszerzési technikáinak elengedhetelen elemei is egyben. A szélessávú internet-elérést lehetővé tevő optikai kábel-fejlesztés Vaskút és a délről szomszédos települések számára nagyon fontos, a szolgáltatóknál lobbizni érdemes a kiépítés érdekében, a kerékpárút-projekt kapcsán is helyet lehet biztosítani a nyomvonalnak (a Vaskút – Gara szakaszon). Az ifjúsági korosztály, amely a koncepció távlatában (2030-ra) családalapításra érett fiatal felnőtt korba lép, döntő szerepet fog vinni a település jövőjének formálásában, ezért a helyi ifjúság-politikát a településhez való kötődés jegyében kell alakítani. Az önkifejezés lehetőségeit és az önismeret megszerzésének egyéb formáit támogatni szükséges: 18 éves koráig lehetőleg minden fiatalnak kapjon nyilvánosságot legalább egy cikke, élménybeszámolója, irodalmi, fotó-, video-, zenei-, ének-, vagy bármely művészeti jellegű próbálkozása a települési médiában. Pályázatok, ösztöndíj-rendszer és sikeres helyi életpálya-minták segíthetik a fiatalok ittmaradását, a nagyközség fiatalodását és népességének megőrzését.

A határon átnyúló kapcsolatokat erősítő „szoft”-projektelemek is a kapcsolat-építés témaköréhez tartoznak. Sikeres lobbitevékenység esetén Vaskút gazdaságfejlesztési lehetőségei jelentős mértékben javulhatnak. A projekt előirányzott elemei:

- **51-es út D-i szakasz és határátkelőhelye megépítése:** a megvalósítás (azaz a „hard”-projekt) túlnő a település és a járás hatókörén, az állami főúthálózat fejlesztési terveinek „szoft”-jellegű „ráhangolása” a délvidéki kapcsolat-erősítésre, gazdasági kontaktus kialakítására viszont elősegíthető a nagyközség és a környező községek, valamint a járás településeinek egységes fellépésével, lobbitevékenységével
- **Kishatár-átlépés szorgalmazása:** az előző projektelemhez hasonlóan a Bácsszentgyörgy határán megnyitandó átkelőhely megépítéséért is lobbizni szükséges a járás más településeivel együtt
- **Kerékpárúthoz kapcsolódó kerékpártárolók kihelyezése:** a Kossuth Lajos utca három pontján (a buszmegállókhoz kapcsolódóan) kamerával védett

kerékpártároló létesítése a közlekedés-mobilitás fejlesztésére (átszállásos munkába járás) >> része az A15 projektnek, kapcsolódik a K kulcsprojekthez (kerékpárút-hálózat fejlesztés) és a H2 projekthez (energiamegtakarítás a járműközlekedés részbeni kiváltásából)

- **Szélessávú internet-elérés biztosítása:** a lehetséges szolgáltató cégek körében (Garával és Bácsszentgyörggyel együtt) végzett lobbitevékenység révén lehet elérni, hogy kiépítsék a szolgáltatáshoz szükséges optikai kábelt
- **Ifjúsági klub és turistaszállás létrehozása:** a volt Tsz-központ épületének átalakításával vagy a bontását követő új építéssel ifjúsági klub létrehozása, a régebben hagyományosan megrendezett nyári zenei és kézműves ifjúsági táborok helybiztosítása, egyben turistaszállás kialakítása; a testvértelepülésekkel történő kapcsolattartást is segíti a vendégek elhelyezésének megoldása >> megegyezik az A3 projekttel
- **Internet-tudáspont és nyolcadikosok klubja létesítése a könyvtárban:** az A5 akcióterületi projekt keretében a könyvtár kebelén belül jöhet létre a fiatalok találkozási pontja a tudás és a biztonságos szórakozás jegyében >> része az A5 projektnek
- **„Szerintem a világ” program megvalósítása:** a 18 évnél fiatalabbak megszólalási, vélemény-nyilvánítási, művészi önkifejezési lehetőségének megteremtése a meglévő önkormányzati médiában (írott és elektronikus), vagy új honlap fejlesztésével (Vaskút ifjúsági oldal); videokészítő, kiadványszerkesztő -feltöltő és egyéb szoftverek biztosítása a könyvtárhoz kapcsolódóan >> illeszkedés az A5 projekthez
- **Kultúra eszköz-fejlesztése:** a zenei és táncegyüttesek hangszer- és fellépő eszközeinek pótlása, beszerzése >> illeszkedés a H3 projekthez

4.3.3 Egyéb projekt (P)

Akcióterületen kívül valósul meg és nem alkot hálózatot, de Vaskút fejlesztési céljainak eléréséhez szükséges a pontszerű beavatkozást jelentő P jelű egyéb projekt megvalósítása:

P: Vaskúti Regionális Hulladéklerakó területi bővítése és a lerakó telepen működő Felső-Bácskai Hulladékgazdálkodási Kft. tevékenységének bővítése.

Az „Egyéb” projekt a település gazdasági életének legjelentősebb szereplőjéhez, a Hulladékgazdálkodási Kft.-hez kapcsolódik, amely számos helyi lakosnak biztosít munkalehetőséget és befizetett iparűzési adója számottevő mértékben hozzájárul az önkormányzat gazdálkodásához. A projekt keretében a lerakó területe kibővül DNy-i irányban kb. 23 hektárral, így módon hosszú távlatban biztosított lesz a kapacitása. Be tudja fogadni az országosan elindult zöldhulladék-gyűjtési rendszerben érkező hulladékokat, valamint szennyvíziszapot és élelmiszeripari melléktermékeket. A hulladék-depóniában képződő biogázok felhasználására gázmotor telepíthető, amely villamos-áramot termel (kb. 0,7 MW). Napelem-park telepítése révén a keletkező alternatív-energia mennyiség 0,5 MW-tal növelhető. Az 1,2 MW energiának az 1/3 része saját igényt elégít ki, 2/3-a értékesíthető, vagy új tevékenységi formában – jelentős energiát igénylő, a térségben hiányt pótló tevékenység (pl. krematórium) telepítésével – hasznosítható. Az új tevékenység helyszínéül a közelben lévő felhagyott mezőgazdasági üzemi telephely (barnamező) is alkalmas.

4.4 A tervezett fejlesztések illeszkedése Vaskút stratégiai céljaihoz

A nagyközség középtávú céljainak mindegyikéhez legalább háromféle projekttypus kapcsolódik: hálózatos és akcióterületi projekt minden célhoz, a „K” kulcsprojekt a T3 (Rugalmasabb oktatás-nevelés, kiegészülő alapellátás) cél kivételével szintén mindegyikhez illeszkedik. A „P” egyéb projekt (regionális hulladéklerakó projektje) a hat fő tematikus cél közül négyhez kapcsolható, a T2 és T6 esetében a projekt nem releváns. Négy fő célkitűzés van, amelyet minden projekttypus támogat (T1, T3, T4, T5).

Az öt hálózatos projekt közül legalább három kapcsolódik egy-egy tematikus célhoz, a T4, T5 és T6 célt négy hálózatos projekt is alátámasztja. A legsokoldalúbb a H3: Zöld település, kirándulóléhely fejlesztés projekt, amely mindegyik cél elérését segíti. A H5: Kapcsolat-építés című projekt hatból öt, a H2: Zöld település, kirándulóléhely fejlesztés hatból négy tematikus céllal mutat összefüggést.

Az „A” Településközpont intézmény-fejlesztése és közterület-fejlesztése akcióterületi projekt komplexitása nyilvánvaló: minden városi célkitűzést támogat.

Nem véletlenül kulcsprojekt a „K” Kerékpárút-hálózat bővítése Gara településig beavatkozás: a hat stratégiai célból öthöz bizonyosan hozzá tud járulni, áttételesen az intézményellátáshoz (T3) is kapcsolható (intézmények megközelítése).

A pontszerűen megvalósuló „P” Vaskúti Regio-nális Hulladéklerakó területi bővítése és a lerakó telepen működő Felső-Bácskai Hulladékgazdálkodási Kft. tevékenységének bővítése egyéb projekt ugyan speciálisan a hulladékgazdálkodás, mint gazdasági tevékenység és alternatív energia-forrás témájára épül, de az önkormányzati finanszírozásra alapozott célok mindegyikének megvalósulását elősegíti az iparúzési adóbevétele növekedésén keresztül.

4. táblázat Stratégiai célok és projekttypusok kapcsolata

Középtávú települési célok (tematikus célok)	Hálózatos projektek	Akcióterületi projekt	Kulcsprojekt	Egyéb projekt
T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, növekvő foglalkoztatottság	H1: Mezőgazdasági fejlesztések H3: Zöld település, kirándulóléhely fejlesztés H5: Kapcsolat-építés	A: Településközpont intézmény-fejlesztése és közterület-rendezése	K: Kerékpárút-hálózat bővítése Gara településig	P: Vaskúti Regio-nális Hulladéklerakó területi bővítése és a lerakó telepen működő Felső-Bácskai Hulladékgazdálkodási Kft. tevékenységének bővítése
T2: Több helyi termék és szolgáltatás, bővülő turisztika	H1: Mezőgazdasági fejlesztések H3: Zöld település, kirándulóléhely fejlesztés H5: Kapcsolat-építés	A: Településközpont intézmény-fejlesztése és közterület-rendezése	K: Kerékpárút-hálózat bővítése Gara településig	

Középtávú települési célok (tematikus célok)	Hálózatos projektek	Akcióterületi projekt	Kulcsprojekt	Egyéb projekt
T3: Rugalmasabb oktatás-nevelés, kiegészülő alapellátás	H2: Energia-felhasználás racionalizálása H3: Zöld település, kirándulóhely fejlesztés H5: Kapcsolat-építés	A: Településközpont intézmény-fejlesztése és közterület-rendezése		P: Vaskúti Regionális Hulladéklerakó területi bővítése és a lerakó telepen működő Felső-Bácskai Hulladékgazdálkodási Kft. tevékenységének bővítése
T4: Kulturális és közösségi terek, sportolás infrastruktúrájának javítása, eszközfejlesztése	H2: Energia-felhasználás racionalizálása H3: Zöld település, kirándulóhely fejlesztés H4: Csapadékvíz-hálózat felújítása H5: Kapcsolat-építés	A: Településközpont intézmény-fejlesztése és közterület-rendezése	K: Kerékpárút-hálózat bővítése Gara településig	P: Vaskúti Regionális Hulladéklerakó területi bővítése és a lerakó telepen működő Felső-Bácskai Hulladékgazdálkodási Kft. tevékenységének bővítése
T5: Ápoltabb, zöldebb település, ésszerűbb energia-gazdálkodás	H1: Mezőgazdasági fejlesztések H2: Energia-felhasználás racionalizálása H3: Zöld település, kirándulóhely fejlesztés H4: Csapadékvíz-hálózat felújítása	A: Településközpont intézmény-fejlesztése és közterület-rendezése	K: Kerékpárút-hálózat bővítése Gara településig	P: Vaskúti Regionális Hulladéklerakó területi bővítése és a lerakó telepen működő Felső-Bácskai Hulladékgazdálkodási Kft. tevékenységének bővítése
T6: Kerékpárút-hálózat és közművek fejlesztése	H2: Energia-felhasználás racionalizálása H3: Zöld település, kirándulóhely fejlesztés H4: Csapadékvíz-hálózat felújítása H5: Kapcsolat-építés	A: Településközpont intézmény-fejlesztése és közterület-rendezése	K: Kerékpárút-hálózat bővítése Gara településig	

4.5 A fejlesztések ütemezése

[illegible]

[illegible]

A fejlesztések ütemezésének legfőbb befolyásoló tényezője a külső források rendelkezésre állásának feltételezett időpontja. Egyelőre nem minden projektnél és programnál láthatók a konkrét időpontok, amelyek alapján felelősen lehetne eldönteni a megvalósítás indítási időpontját, ezért az időbeni ütemezés **indikatív** jellegű. A nagyközség elképzelései nem minden esetben rendelkeznek előzményekkel, néhány projekt viszont a források megnyílását követően az előkészített dokumentumokra alapozva késedelem nélkül benyújtható. A településfejlesztés egyik kulcs-feltétele a kerékpárút folytatása Gara településig, ezt a projektet minél előbb indítani kívánja a két érintett település (Vaskút és Gara).

Legtöbb projekt esetében az előkészítést már idén meg kell kezdeni, hogy a tervezési időszak végére teljesíthető legyen a feladat. A hosszabb előtárgyalást igénylő ügyekben (pl. tanuszoda, ifjúsági és turistaszállás, víztározó tó, stb.) is legkésőbb 2017. évben a projekt-előkészítés indítása szükséges a határidők tarthatósága érdekében.

A hálózatos projektek megvalósítása általában az egész tervezési időszakot átfogó folyamatot jelent.

4.6 Az akcióterületi fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

Az ITS-ben kitűzött célok megvalósítását szolgáló fejlesztések finanszírozására elsősorban európai uniós ágazati és területi operatív programokon keresztül nyílik lehetőség. A tervezett fejlesztések, projektek ismeretében a következő támogatási időszakban Vaskút Nagyközség számára elsősorban a TOP (Terület és Településfejlesztési Operatív Program), továbbá a GINOP, (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program), KEHOP (Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program), a VP (Vidékfejlesztési Program) és az INTERREG - IPA CBC (Magyar-Szerb Együttműködési Program) programokból hívhatók majd le források.

A 2014-2020 közötti EU-s támogatási időszakban Vaskút szempontjából is kiemelt figyelmet érdemel a TOP források új eljárás szerinti felhasználása. A 272/2014 (XI.05.) Korm. rendelet értelmében a megye integrált területi programja keretében támogatandó projektek támogatási kérelmeiről területi kiválasztási eljárásrend alkalmazásával kell dönten. *A 2014-2020 közötti programozási időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról* szóló 1702/2014. (XII.3) Korm. határozat alapján Bács-Kiskun megye tervezési jogkörébe 63,234 milliárd forint forrás tartozik (Európai Unió támogatás hazai társfinanszírozással együtt, Kecskemét nélkül).

E keretösszeg felhasználásának megyei program szintű dokumentuma az integrált területi program (ITP). A megyei önkormányzat, mint területi szereplő az ITP-ben, a pályázati felhívásokban és az értékelési szempontrendszerben érvényesíti a megyei területfejlesztési dokumentumokkal is megalapozott preferenciáit. A kiválasztás és a döntéshozatal az előre rögzített és ezáltal átlátható, kiszámítható értékelési szempontrendszer alapján történik. A következő hét év során Bács-Kiskun megye teljes ITP forráskeretéből Vaskút Nagyközség kb. 440 millió Ft lehívására lát reális esélyt.

A megyei ITP olyan gördülő tervezést segítő dokumentum, amely a megyei stratégiai cél- és prioritásrendszer mentén, a területfejlesztési tervezés során megismert fejlesztési elképzelések, szükségletek, illetve megalapozott fejlesztési szándékok figyelembevételével, a TOP végrehajtásához illeszkedően meghatározza az intézkedések forráskeretét, a forrás-felhasználási módokat, a kiválasztási kritériumrendszer megyei felelősségi körbe tartozó elemeit és a vállalt kimeneti indikátorokat. A megyei Területfejlesztési Konceptió, illetve Program célkitűzéseire, valamint a TOP intézkedéseire igazodóan az érintett keretösszeg felhasználása érdekében Bács-Kiskun megye ITP-jének célkitűzései az alábbiak szerint kerültek meghatározásra.

Bács-Kiskun megye szereplői számára elérhető, felhasználható indikatív forráskeretek (Kecskemét nélkül)

- Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére – intézkedések:
 - 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése: **Forráskeret: 9,018 Md. Ft.**
 - 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés: **Forráskeret: 5,666 Md. Ft.**
 - 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés: **Forráskeret: 4,047 Md. Ft.**
 - 1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével: **Forráskeret: 4,880 Md. Ft.**
- Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés – intézkedés:
 - 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés: **Forráskeret: 11,699 Md. Ft.**
- Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken – intézkedések:
 - 3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés: **Forráskeret: 4,894 Md. Ft.**
 - 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése: **Forráskeret: 10,954 Md. Ft.**
- A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése – intézkedések:
 - 4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése, **Forráskeret: 1,794 Md. Ft.**
 - 4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése, **Forráskeret: 1,240 Md. Ft.**
 - 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja: Az intézkedésből a TOP szerinti fejlesztési célok és kedvezményezettek támogathatók. **Forráskeret: 1,834 Md. Ft.**
- Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés – intézkedések
 - 5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok), **Forráskeret: 5,157 Md. Ft.**

- 5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok, **Forráskeret: 0,683 Md. Ft.**
- 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása, **Forráskeret: 1,171 Md. Ft.**

Vaskút középtávú fejlesztési tevékenysége a releváns TOP-forrásokon kívül **egyéb operatív programokra** is támaszkodhat:

- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP): a foglalkoztatási ráta emelését (75 %), a munkahely-teremtést, az innovációs képesség és kapacitás fejlesztését célozza.
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP) célkitűzése, hogy a gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek védelmével összhangban történjen.
- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) fő célja, hogy a humán tőke és a társadalmi környezet javításával járuljon hozzá a társadalmi felzárkózáshoz és a népesedési kihívások kezeléséhez.
- Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program (RSZTOP) a leginkább rászoruló személyeket juttatja megfelelő étkezéshez és alapvető fogyasztási cikkekhez.
- Vidékfejlesztési Program (VP) elsődleges célja a mezőgazdasági vállalkozások versenyképességének növelése, az agrárium fejlődése, az életminőség javítása a vidéki térségekben.
- Magyar Halászati Operatív Program (MAHOP) a halászati ágazatot támogatja.
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP) a közlekedési hálózatok és infrastruktúrák fejlesztését célozza széles skálán.
- Közigazgatási- és Köszolgáltatási Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP) a témájában végrehajtott fejlesztéseket támogatja.

A nagyközség egyéb **EU-s és nemzetközi támogatást** is bevonhat a fejlesztéseibe:

- Határon átnyúló együttműködési programok.
- Központi EU-s megvalósítású programok (pl. Horizon 2020, URBACT)
- Bilaterális programok (pl. Norvég Alap, Svájci Alap).

Az 5. táblázat Vaskútra vonatkozóan körvonalazza a fejlesztési elképzeléseket a költség indikatív megjelölésével, kapcsolva a lehetséges finanszírozási lehetőségeket.

5. táblázat: Vaskút tervezett fejlesztéseinek vázlatos pénzügyi terve

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
Akcióterületi projektek			
A: akcióterület: Településközpont intézmény-fejlesztése, közterület-rendezése	Települési főzőkonyha létesítése (400 adagos)	70	VP, hazai és egyéb
	Közösségi tér fejlesztése, energetikai megújulás a Rendezvényteremnél	70+8	VP, hazai és egyéb
	Ifjúsági turistaszállás és szolgáltatóház létesítése	55+35	uniós, hazai és egyéb
	Általános Iskola régi épületszárny és tornaterem felújítása	24+80	saját, uniós, hazai és egyéb
	Könyvtár alapterület- és funkcióbővítése	12	uniós, hazai és egyéb
	Tömegsport feltételeinek bővítése: tanuszoda újraindítása és „vizes örömök” szolgáltatása	100	uniós, hazai és egyéb
	Bölcsőde építése	90	TOP
	Közösségi Ház energetikai felújítása	30	saját, uniós, hazai és egyéb
	Közösségi Ház udvarának rendezése, kerékpáros-pihenőhely	8	saját, uniós, hazai és egyéb
	Községháza és bérlakások energetikai korszerűsítése	60+18	saját, uniós, hazai és egyéb
	Községháza „mintakert” és helikopter-leszálló gyeplétrehozása	9+3	saját, uniós, hazai és egyéb
	Helyi mezőgazdasági és kézműves termékek népszerűsítése	5	saját, uniós, hazai és egyéb
	Környezettudatosságot erősítő, kerékpárhasználatot népszerűsítő akcióprogramok megvalósítása	4	KEHOP
	Gyalogostér-fejlesztés a központban	35	saját, uniós, hazai és egyéb

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
	Zöldfelület- és játszóhely fejlesztés	14+20	saját, uniós, hazai és egyéb
	Templom tér rendezése	50	uniós, hazai és egyéb
	Plébánia felújítása	9	uniós, hazai és egyéb
	„Svábház”-mentési program	45	uniós, hazai és egyéb
	Idősek Otthona napelem-projekt	20	uniós, hazai és egyéb
	Helyi építészeti értékeket népszerűsítő kiadvány	12	saját, uniós, hazai és egyéb
	Térfigyelő rendszer bővítése	15	uniós, hazai és egyéb
	Csapadékhálózat (zárt és nyílt rendszer) rekonstrukciója	100	TOP
	Egészségház energetikai felújítása	50	hazai
Kulcsprojekt			
K: Kerékpárút-hálózat bővítése Gara településig		250	TOP
Hálózatos projektek			
H1: Mezőgazdasági fejlesztése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H2: Energia-felhasználás racionalizálása		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H3: Zöld település, kirándulóhely fejlesztés		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H4: Csapadékvíz-hálózat felújítása		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H5: Kapcsolat-építés		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
Egyéb projekt			
P: Vaskúti Regionális Hulladéklerakó területi bővítése és a lerakó telepen működő Felső-Bácskai Hulladékgazdálkodási Kft. tevékenységének bővítése		500+250+850	KEHOP, GINOP

5. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

Az Anti-szegregációs tervezés a szegregációs folyamatok szempontjából vizsgálja az esélyegyenlőségi problémákat egy adott településen. Célja, hogy a település javítsa azon területeinek helyzetét, ahol a szegregációnak már jelei mutatkoznak, illetve ahol a népesség egy része szegregáltan él. A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges. A lehatárolás a 314/2012-es Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történik. A lehatárolás során a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztása történik meg, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. Azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket.

A kormányrendelet azt is meghatározta, hogy szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek lakónépességének száma eléri az 50 főt. A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet különböző típusú antiszegregációs intézkedéseket különböztet meg:

1. a szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések,
2. a fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések,
3. a szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.

5.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása

Vaskúton az alacsony státuszú lakosság száma 189 fő volt a 2011. évi népszámláláskor. Aktív korú lakosságon belüli arányuk – a külterület kivételével – egyetlen településrészben sem éri el a tizenöt százalékot. Külterületen összesen 11 fő élt 2011-ben, ebből 2 fő alacsony státuszú. A KSH nem talált olyan tömböt, tömböket sem a település belterületén, sem a külterületen, ahol a szegregációs index meghaladta volna a 30%-ot, és népességszáma meghaladta volna az ötven főt. A község adatai megerősítik a KSH lehatárolásának pontosságát: sem szegregátum, sem szegregációval veszélyeztetett terület nem található a településen.

Az alacsony státuszú lakosok integrációját általános, horizontális beavatkozásokkal lehet elősegíteni, megteremteni.

5.2 Anti-szegregációs intézkedési terv

5.2.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

5.2.1.1 Anti-szegregációs célok

A település elemi érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a községben. Ehhez szociális, képzési, foglalkoztatási, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesével kívánunk hozzájárulni.

A település elemi érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a községben. Ehhez szociális, képzési, foglalkoztatási, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesével kívánunk hozzájárulni.

6. táblázat: Az anti-szegregációs terv horizontális céljai

Horizontális célok
1. Az esélyegyenlőség biztosítása a település minden fejlesztési beavatkozásánál, annak figyelembe vételével, hogy semmilyen fejlesztés nem járulhat hozzá a településen belüli, vagy kívüli szegregáció kialakulásához. Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a településen
2. Az ifjúsági korosztály segítése
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása
4. A szociális és egyéb szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, közösségfejlesztés

5.2.1.2 Általános – horizontális anti-szegregációs intézkedések

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése a fenntartható településfejlődés alapja. Ennek tudatában a település messzemenőig figyelembe veszi a jövőben megvalósuló fejlesztéseinél, hogy azok nem okozhatják sem horizontálisan, sem területileg a szegregáció kialakulását, vagy erősödését. Az önkormányzat az általa működtetett intézményekkel, az egyházakkal és a községben dolgozó civil szervezetekkel együttműködik annak érdekében, hogy a településen az esélyegyenlőség és a szegregáció-mentesség a mindennapok része legyen. A megállapodás eredményeként Integrációs kerekasztalt hozunk létre, amely meghatározott időközönként áttekinti a legrosszabb helyzetű családok helyzetét, megvizsgálja annak lehetőségét, hogy a rendelkezésére álló eszközök (pl. közfoglalkoztatás) elérik-e ezeket a családokat, és amennyiben nem, intézkedéseket javasol a településvezetésnek a helyzet javítására. A kerekasztal figyelemmel kíséri az esetleges diszkriminációs folyamatokat és összehangolt intézkedésekkel megszünteti azt. A kerekasztal végzi egyben a jelen dokumentumban vállalt anti-szegregációs intézkedések nyomon követését.

A devianciák kiszűrése, a megfelelő fejlődés és a sikeres felnőtté válás érdekében létre kell hozni egy szakmaközi hálózatot, amely a rendszeresen megtartott szakmai műhelyek keretében összehangoltabb, eredményesebb és hatékonyabb

szolgáltatásokat tud biztosítani, a szükséges jelzőrendszer kialakításával. A hálózatban az alábbi szakterületek képviselői kerülnek meghívásra: közoktatási intézmények munkatársai, egészségügyi intézmények, szociális és családsegítő munkatársak, igazgatási és foglalkoztatási intézmények munkatársai.

A településen korábban biztosított nyári gyermekétkeztetést újból szükséges biztosítani a hátrányos helyzetű tanulók részére.

Elsősorban a nyári szünet ideje alatt problémát jelent a családok részére a tanulók felügyelete. Nyári tábor biztosítása szükséges a településen.

A középiskolába járó hátrányos helyzetű diákok lemorzsolódása ellen az önkormányzat ösztöndíjrendszert vezet be, amely motiválja a diákok iskolai sikerességét és az intézményben történő bent maradását.

A DÉMÁSZ és a Máltai Szeretetszolgálat együttműködése több család esetében is sikeresen oldotta meg a közüzemi tartozás rendezését. A jövőben is – a közműszolgáltatókkal együttműködve – szükséges az előrefizetés, kártyás mérőórák kihelyezését kezdeményezni azon családok esetében, ahol a közművek díjhátralék miatt lekötésre kerültek az ingatlanokról, illetve ahol ennek veszélye fenyeget.

A szociális ágazatban dolgozó segítő szakemberek számára támogatást kívánunk nyújtani a segítő munka során jelentkező testi, szellemi, érzelmi kimerülés megelőzése érdekében, szupervízió formájában.

Az alacsonyan képzettek további képzését, átképzését, munkavégzésre alkalmassá tételét kívánjuk biztosítani.

Az alacsony státuszú lakosok foglalkoztatásának elősegítése érdekében az önkormányzat előnyben részesíti a beruházások során azon vállalkozásokat, akik alacsony státuszú lakosságból választanak munkavállalókat.

A bűnmegelőzés és a közbiztonság fejlesztése érdekében elindítjuk a Szomszédok Egymásért Mozgalmat.

A település számos szociális bérlakással rendelkezik, de az igényeket mégsem tudja kielégíteni, ezért szükséges új szociális bérlakások kialakítása.

7. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései

Horizontális cél	Megvalósítást célzó intézkedés	Felelős	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
1. Esély-egyenlőség biztosítása	Integrációs kerekasztal létrehozása	Jegyző	Nem releváns	2016-
2. Az ifjúsági korosztály segítése	Nyári gyermekétkeztetés	Polgármester	EMMI	2016-
	Nyári tábor	Polgármester	saját forrás	2016-
	Hátrányos helyzetű középiskolások ösztöndíjrendszerének kialakítása	Polgármester	saját forrás	2016-

3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások előnyben részesítése az önkormányzati beruházások során	Polgármester	Nem releváns	2016-
	Felnőttképzés	Polgármester	hazai forrás	2016-
4. A szociális és egyéb szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, közösség-fejlesztés	Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikerebb működése érdekében	Jegyző	Nem releváns	2016-
	Szociális szakemberek részére szupervízió biztosítása	Polgármester	EFOP	2016-
	Bűnmegelőzés – SZEM kialakítása	Polgármester	nem releváns	2016-
	Szociális bérlekások kialakítása	Polgármester	hazai forrás	2018
	Kártyás mérőórák elhelyezése	Szociális intézmény vezetője	Szolgáltató költsége	2016-

5.2.1.3 Az anti-szegregációs beavatkozások ütemezése

8. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése

Intézkedés	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Integrációs kerekasztal létrehozása	X	X	X	X	X	X	X	X
Hátrányos helyzetű középiskolások ösztöndíjrendszerének kialakítása	X	X	X	X	X	X	X	X
Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások előnyben részesítése az önkormányzati beruházások során	X	X	X	X	X	X	X	X
Felnőttképzés	X	X	X	X	X	X	X	X

Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében	X	X	X	X	X	X	X	X
Szociális szakemberek részére szupervízió biztosítása	X	X	X	X	X	X	X	X
Bűnmegelőzés – SZEM kialakítása	X	X	X	X	X	X	X	X
Nyári gyermekéktetetés	X	X	X	X	X	X	X	X
Nyári tábor	X	X	X	X	X	X	X	X
Szociális bérlakások kialakítása			X					
Kártyás mérőórák elhelyezése	X	X	X	X	X	X	X	X

5.2.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

A projektfejlesztés során általánosan tartózkodni kell attól, hogy bárminemű beavatkozás esélyegyenlőtlenséghez, diszkriminációhoz, szegregációhoz, vagy ezek konzerválódásához járuljon hozzá. A projektfejlesztés dokumentumainak, a település stratégiai dokumentumainak és a település helyi rendeleteinek elkészítésekor ugyanezen elvek kell, hogy érvényre jussanak.

A projektfejlesztés során elemi érdekünk a tervezett tevékenységek társadalmi elfogadottsága. Mind az előkészítés, mind a megvalósítás során biztosítjuk a társadalmi párbeszéd lehetséges formáit.

Célirányos kampányt tervezünk minden fejlesztés, program, a település életét befolyásoló esemény, illetve a településen megjelenő szolgáltatás, esemény széles körű megismertetésére, a hátrányos helyzetű csoportok tájékoztatására.

A stratégiában definiált fejlesztések nem járulnak hozzá a szegregáció erősödéséhez, vagy konzerválódásához.

5.2.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A szegregációt okozó folyamatok hátterében különböző okok húzódnak meg, közülük a legfontosabb az alacsony iskolai végzettségből következő munkanélküliség, a kizárólagosan a legolcsóbb és egyben legrosszabb minőségű lakhatáshoz történő hozzáférés lehetősége, az eladósodás és ennek következtében a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés szűkülése.

A legtöbb önkormányzat gazdálkodása feszített, sokszor az alapvető fejlesztésekre sem jut forrás. A településen élő legszegényebb családok támogatását ennek ellenére fel kell vállalnia az Önkormányzatnak annak érdekében, hogy helyzetük javuljon, körük ne bővüljön. A rossz szociális helyzetben lévő családokon leginkább az segít, ha tagjai munkához jutnak, ez az alapfeltétele a család jobb helyzetbe kerülésének. A problémák és lehetséges megoldások forrásigényesek, ezért az önkormányzatnak törekednie kell arra, hogy megtalálja azokat a külső, leginkább pályázati forrásokat, amelyek segítségével a település legrosszabb helyzetben lévő családait támogatni tudja.

5.2.4 Az Anti-szegregációs Program megvalósításának nyomon követése – monitoring

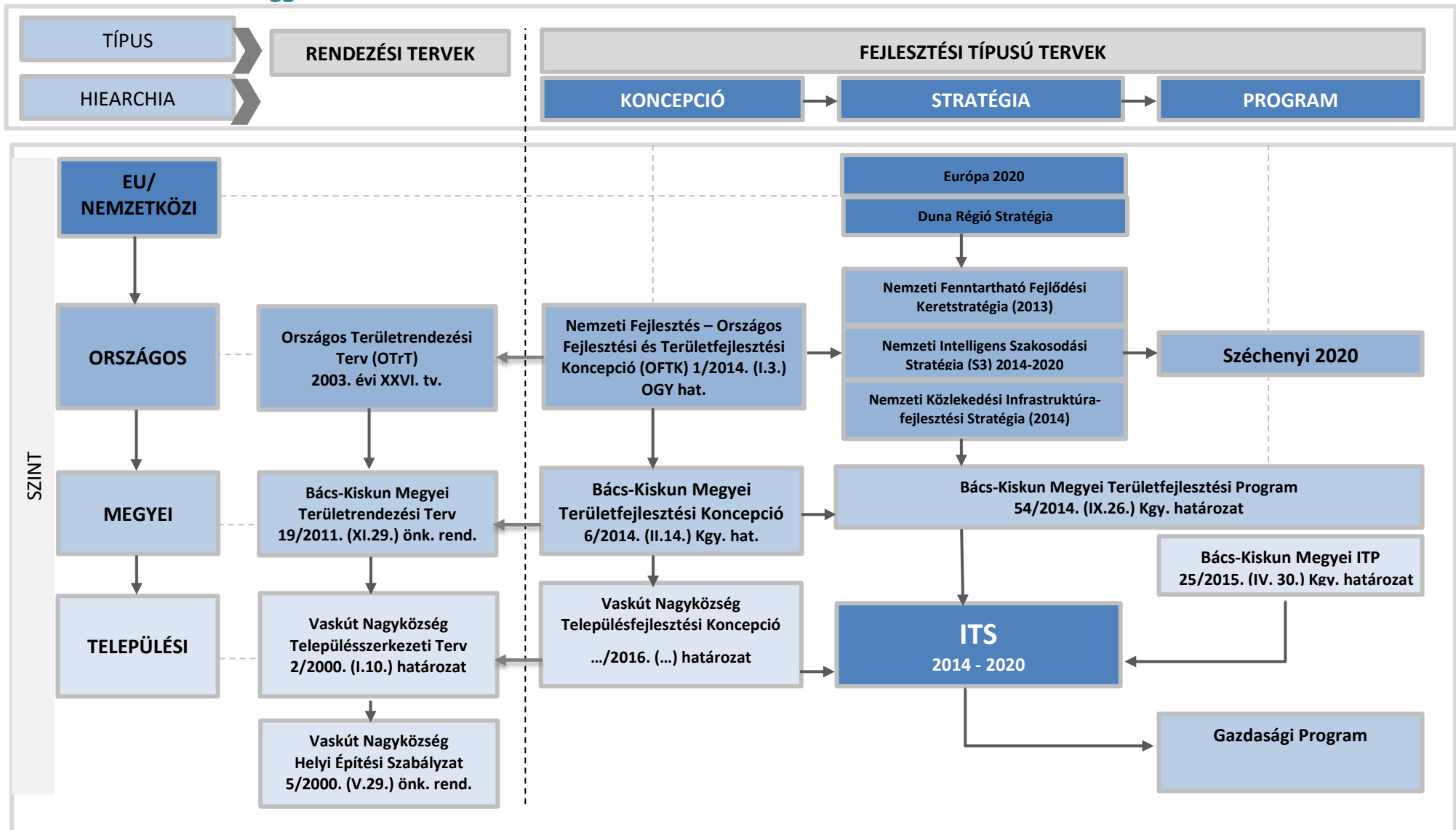
Az önkormányzat Integrációs kerekasztalt hoz létre. A Kerekasztal tagjai közé meghívja a program megvalósításába bevont (szociális, köznevelési) intézmények vezetőit, illetve a releváns civil szervezeteket. A Kerekasztal látja el a Programban leírt tervezett intézkedések monitoringját is.

A Kerekasztal folyamatosan nyomon követi a projektek megvalósítását, gondoskodik az érintettek véleményének kikéréséről, alternatív javaslatok felvetéséről, a megvalósult intézkedésekkel kapcsolatos elégedettség méréséről. A feladatok teljesítéséről, a fejlesztések állásáról az egyes intézkedések felelősei félévente beszámolnak a képviselőtestületnek. A Kerekasztal monitoring munkája kiterjed az egyes intézkedések relevanciájának vizsgálatára is.

Vaskút Nagyközség Önkormányzata a fennhatósága alatt álló valamennyi terület egészére nézve kötelezettséget vállal az Anti-szegregációs Intézkedési Tervben foglaltak érvényesítésére. A fennhatósága, felügyelete alá tartozó szervek és intézmények tekintetében kötelezővé teszi, hogy döntéseik, tevékenységük során az integráció elvének betartására kell, hogy törekedjenek, azok a szegregációt semmilyen formában nem segíthetik elő.

6. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

6.1 Külső összefüggések

6.1.1. Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseihez

Az EU 2020 stratégia (intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés) megvalósítása érdekében kijelölt 2014-2020 közötti EU kohéziós politika tematikus célkitűzései az alábbiak:

- (1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
- (2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
- (3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
- (4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
- (5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;
- (6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
- (7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
- (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
- (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
- (10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
- (11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

A tematikus célokhoz beruházási prioritások kerültek kijelölésre.

Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedését az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz a következő táblázat mutatja be.

9. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, növekvő foglalkoztatottság	(1) (3) (8) (10)	ERFA rendelet 5. cikk 3. a) A vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítésével, valamint új cégek alapításának, többek között üzleti inkubátorházak segítségével történő – ösztönzése KA rendelet 4. cikk c) i.: a hulladékágazatba történő beruházás

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
		ERFA rendelet 5. cikk 3. c) A korszerű termék- és szolgáltatásfejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatása ERFA rendelet 5. cikk (8) b) A foglalkoztatásbarát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként elősegítése és fejlesztése
T2. Több helyi termék és szolgáltatás, bővülő turisztika	(1) (3) (8)	ERFA rendelet 5. cikk 3. c) A korszerű termék- és szolgáltatásfejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatása ERFA rendelet 5. cikk 8 (c) helyi fejlesztési kezdeményezések és szomszédos szolgáltatásokat nyújtó struktúrák támogatása új munkahelyek teremtése érdekében ERFA rendelet 5. cikk (6) c) A természeti és kulturális örökség megőrzése védelme,
T3. Rugalmasabb oktatási-nevelés, kiegészülő alapellátás	(1) (8) (10)	ESZA rendelet 3. cikk (1) c) iii) Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára ESZA rendelet 3. cikk (1) a) v) A munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók alkalmazkodása a megváltozott körülményekhez ESZA rendelet 3. cikk (1) b) i: az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében
T4. Kulturális és közösségi terek, sportolás infrastruktúrájának javítása, eszközfejlesztése	(1) (9)	ERFA rendelet 5. cikk (6) c) A természeti és kulturális örökség megőrzése védelme ERFA rendelet 9) d) a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiák keretében végzett beruházások ESZA rendelet 3. cikk (1) b) i: az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében
T5. Ápoltabb, zöldebb település, ésszerűbb energia-gazdálkodás	(4) (5) (6)	ERFA rendelet 5. cikk (4) b) Az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a vállalkozásokban

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
		ERFA rendelet 5. cikk 4 (e) alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken KA rendelet 4. cikk a) iii.: az energiahatékonyság, az intelligens energiahasználat és a megújuló energiák felhasználásának támogatása KA rendelet 4. cikk b) i.: az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, többek között az ökoszisztémán alapuló megközelítéseket célzó beruházások támogatása
T6. Kerékpárút-hálózat és közművek fejlesztése	(1) (5) (7) (8)	KA rendelet 4. cikk c) ii.:a vízgazdálkodási ágazatba történő beruházás ERFA rendelet 5. cikk (2) c) Az e-kormányzás, az e-tanulás, az e-befogadás, az e-kultúra és az e-egészségügy IKT alkalmazásainak megerősítése ERFA rendelet 5. cikk 4 (e) alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken

A 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról szóló 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat alapján a 2014-2020 közötti időszakban rendelkezésre álló európai uniós források legalább 60 %-át gazdaságfejlesztésre kell fordítani, amely célt a TOP és ahhoz igazodva az ITP végrehajtása során is teljesíteni kell. A Kormány és az operatív programok végrehajtásáért felelős minisztérium csak olyan projekteket kíván támogatni a TOP keretében is, amelyekben a gazdaságfejlesztési és a foglalkoztatási cél fokozottan megjelenik. Az ITS-ben előírányzott programok és projektek ennek megfelelően a helyi gazdasági tevékenység tartós bővülésére, az új vállalkozások letelepedését ösztönző települési környezet kialakítására, a munkába járást vagy munkavállalást elősegítő közszolgáltatások fejlesztésére fókuszálnak.

OFTK-hoz
illeszkedés

6.1.2. Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz

A 2014. januárban elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg.

■ Szakpolitikai célok:

- Versenyképes, innovatív gazdaság
- Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése
- Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
- Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I
- Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom
- Jó állam, szolgáltató állam és biztonság
- Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme

Területi célok:

- Az ország makro-regionális szerepének erősítése
- A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
- Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése
- Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása

Vaskút célrendszerében minden szakpolitikai célmeghatározás visszaköszön, amely a községekre értelmezhető. A célok a helyi adottságokra adaptált formában jelennek meg a nagyközség stratégiájában. Vaskút a gazdaságra épít, beleértve az élelmiszer-feldolgozó-ipart, amelynek helyi hagyományai vannak. Kiránduló-turizmust fejleszt és társadalmának testi-lelki épségére kulturális- és sportprojekteket indít. Lakosainak kreatív szemléletét IKT-fejlesztéssel, művészeti tevékenység támogatása révén erősíti. A hagyományos népi tevékenységek, termesztési ismeretek és életvitel népszerűsítésével, az ökológiai gondolkodásmód szorgalmazásával elősegíti a természet, mint legfőbb erőforrás megőrzését és a termőfölddel való fenntartható gazdálkodást.

A területi célok közül a „Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése”, melyek a célrendszer egészében érvényesülnek. Vaskút lélekszámának rohamosan fogyása összefügg a vidék kedvezőtlen jövedelmi viszonyaival és a személyes kibontakozás szűkebb lehetőségeivel. A jelenségekkel szemben a stratégia elsősorban a gazdaságfejlesztést és a társadalom belső erőinek mozgósítását tűzi zászlajára. Hátrányban van a bajai járás az elérhetőség terén a gyorsforgalmi úthálózatait tekintve és ezt a gyengeséget csak országos szintű támogató döntések tudják orvosolni. Az országos koncepcióban előírányzott térségi főútfejlesztések megvalósítását

szorgalmazza a stratégia az 51-es főút déli szakaszának új nyomvonala, valamint – a határon túlnyúló kapcsolatok és a bajai járás felzárkóztatása szempontjából is fontos – Zombor térsége felé. Az új főút-nyomvonalon kiépítésre kerülő teherforgalmi átkelőhely döntő hatással lehet Bács-Kiskun megye DNy-i része gazdaságfejlesztési esélyeire, ezért az érdekelt térségi önkormányzatok lobbitevékenységében Vaskútnak is részt kell vállalnia. Hasonlóan fontos a nagyközség számára Bácsszentgyörgy határátkelő-helyének megnyitása, lévén, hogy a Bajával való összeköttetése Vaskúton keresztül történik majd.

A munkaerő és a kiránduló-turizmusban résztvevők mobilitását szolgálja a Baja-Vaskút kerékpárút folytatása Gara és Bácsszentgyörgy felé.

Megyei TFK-hoz
illeszkedés

Bács-Kiskun megye 2014-ben elfogadott területfejlesztési koncepciója négy átfogó célt, három tematikus célt és öt területi célt nevesít. A Vaskút szempontjából **releváns célok** a nagyközség stratégiai célrendszerében is megjelennek:

Megyei átfogó
célokhoz
illeszkedés

- **A megye társadalmi-gazdasági súlyának növelése a kárpát-medencében és az európai térben inkluzív növekedés révén:** Vaskút törekszik a Szerbia felé irányuló határon túlnyúló kapcsolatok fejlesztésére. Ápolni igyekszik a helyi gazdálkodási hagyományokat, az értékekre nyitott, érdeklődő társadalmat próbál fejleszteni. A humán-erőforrás felkészültségét az intézményhálózat erősítésével éri el.
- **Az emberek és a környezet harmonikus együttélésének megteremtése:** a nagyközség stratégiájának számos elemében érvényre jut ez a célkitűzés. A belterület zölddebbé tétele, a közterületek rendezése, parkerdő és tájfeltáró gyalogút létesítése, a régi értékes épületek megőrzése, új funkcióval való megtöltése (T4 és T5 helyi tematikus célok) támogatják ezt a megyei célt Vaskút stratégiájában.
- **Területi felzárkózás, a megye belső kohéziójának erősítése:** Vaskút a Bajai járás része, amely nincs leszakadó helyzetben a megyén belül, ezért a felzárkóztatás átfogó célja a településre nézve nem releváns.
- **Egészséges és megújuló társadalom:** A testi szintű egészség megőrzését az intézmény-fejlesztések és a sportolás lehetőségeinek bővítése révén kívánja elérni a település, a szellemi-lelki egészség fő forrásának a közösség-építést, a hagyományok őrzését, a közösségi művészeti tevékenység ápolását tekinti (T4).
- **Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV szektor megerősítésével:** A stratégiában megcélzott gazdaság-erősítő programok és intézkedések (T1 és T2 helyi tematikus cél) segíthetik a térség felzárkózását is. A megye gazdaság-fejlesztésében a nagyközség már meglévő mezőgazdasági-élelmiszeripari vállalkozásai sikerrel vehetnek részt. A hagyományos helyi termékek fejlesztése a megye értékteremtő képességének növeléséhez hozzájárulhat.
- **Élhető és életképes vidék:** egybeesik Vaskút stratégiai szándékaival. A teljes értékű nagyközségi élettér megteremtése a stratégia jövőképeének alapja. A népesség-megtartó képesség növelése több települési programnak alaptémája.

Megyei tematikus
és területi
célokhoz
illeszkedés

- **A megye belső kohézióját és makrotárségi integrációját szolgáló intézményi és infrastrukturális fejlesztések:** a dokumentum szempontjából ez a megyei cél nem releváns.
- Bács-Kiskun megye **területi** céljai közül Vaskút stratégiája elsősorban a „**Ter1: A táji jellemzőkre koncentrált integrált fejlesztések a Homokhátságon, kiemelt figyelemmel a klímaváltozásra**” valamint a „**Ter 5: A határ-menti térségek határon átnyúló szervezeti és térkapcsolataira alapozó kohézió erősítő fejlesztések**” című cél-elemekre reagál. Kapcsolódik a dokumentum a megye „**Ter4 A Duna-mente logisztikai potenciáljának kiaknázását szolgáló integrált fejlesztések**” területi célkitűzéséhez is.

Vaskút Integrált Településfejlesztési Stratégiája összhangban van Bács-Kiskun megye távlati céljaival és hozzájárul azok megvalósításához.

6.1.3. Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat

Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

Gazdaság- fejlesztési területekhez való illeszkedés	Az ITS gazdaságfejlesztési célkitűzésinek megvalósításához szükséges beépítésre szánt területek Vaskút Településszerkezeti tervében biztosítva vannak: az eddig fel nem használt kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület csaknem 15 hektár, az iparterületek tartaléka pedig meghaladja a 130 hektárt, amelynek egy része barnamezős terület. Az ITS megvalósítását segíti a Településrendezési eszközök folyamatban lévő módosítása, amely a fiatal gazdák kezdeményezése alapján új major-övezet kijelölésére irányul a belterülettől DNY-ra lévő földeken.
Közlekedés- és közműfejlesztési illeszkedés	Vaskút szerkezeti terve tartalmazza a stratégiai fejlesztési szándékokat: kijelöli az 51-es főút új nyomvonalát és a Vaskút-Gara kerékpárutat. Az ITS-ben tervezett közműfejlesztések (csapadékvíz-rendszer, elektronikus hírközlés fejlesztése) részben megjelennek a szerkezeti terv alátámasztó munkarészeiben, azonban a friss, 2015. évi vizsgálatokra támaszkodva és a kidolgozás alatt álló részletesebb tervek (vízgazdálkodás) alapján a 2018. végéig elkészíteni tervezett új Településszerkezeti terv még teljesebb összhangba kerülhet a stratégiával.
Lakó- és zöldterület- fejlesztési célok	A hatályos szerkezeti terv kellő mértékben, sőt inkább túlzott mértékben irányoz előre lakóterület-fejlesztést. Racionalizálni kell a kijelöléseket és szükség szerint áttenni a bővítési területet gazdasági kategóriába. A közterület fejlesztési célokhoz a település szerkezeti tervében nem szükséges újabb zöldterületeket kijelölni.

7. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A stratégiai célok eléréséhez egyre körültekintőbb és alaposabb tervezéssel lehet csak forrást biztosítani. Fontos figyelemmel kísérni a 2016-2023 közötti időszakra meghatározott indikátorok megkövetelt értékeinek teljesítését, és betartani a forrásfelhasználás előírt szabályait. Nagyobb jelentőséget kap e miatt a kockázatelemzés és a kockázatok kezelésének technikája. A dokumentumban körvonalazott, de konkrét tartalmat csak a részletesebb tervezés során elnyerő beavatkozások indikátoraik teljesülését számos kockázat veszélyezteti.

Kockázati csoportok és valószínűsíthető hatásuk

- *Nem megfelelő tervezés, előkészítés, késedelmes vagy hiányos hatásági engedélyek, eredménytelen közbeszerzés:* nagy valószínűséggel előfordulhatnak tervezési-engedélyezési-közbeszerzési csúszások, hiányok és hibák a folyamatok bonyolultságából adódóan. A tervezés időigényes feladat, amely a pályázati feltételek pontos ismeretét megelőzően bizonytalansági faktor nehezíti, néhány szakterületen pedig külön eljárási lépések kell, hogy megelőzzenek. A kockázat a folyamat gyorsításában rejlő nagyobb hibázási lehetőségéből, vagy a tervezés elhúzódnásából adódik. A projektek előkészítése során az idő-menedzselésre figyelmet kell fordítani. Az engedélyezési eljárások ütemezése és a közbeszerzés jogkövető lebonyolítása is feszes és pontos munkát igényel.
- *A programok megvalósításához szükséges befektetők, partnerek hiánya* társadalmi kockázatot jelent, amely csökkenthető, ha az együttműködő partnerek kiválasztása a közös érdekeken nyugszik. Az együttműködést szabályozó szerződéseket többszöri egyeztetés után, pontos kell megfogalmazni.
- *Lakossági ellenvélemény, a program támogatottságának hiánya, kommunikációs problémák:* a lakosság előzetes (tervezést segítő) aktivizálása, a párbeszéd-elvű programozás és a megvalósítási szakaszban történő folyamatos, megfelelő szintű tájékoztatás elejét veheti az érdektelenségnek és az ellenérzések kialakulásának.
- *Nem ritka eset, hogy a projektek által kitűzött célok, indikátorok nem, vagy csak részben teljesülnek:* szerencsés, ha ugyanazon indikátor teljesítésére más projekt is alkalmas, mert segíthet a követelményeknek megfelelni. A projekt nyomon követésével lépéseket lehet tenni a korrekcióra.
- *Finanszírozási források elégtelensége, saját erő biztosításának nehézségei:* a hiányos finanszírozás gyakori kockázatnak tekinthető a makrogazdasági tényezők kiszámíthatatlanságából és az egyes támogatási konstrukciók sajátosságaiból adódóan. Már a tervezési szakaszban fel kell készülni a forrás-lehívás késedelméből és az önkormányzati gazdálkodás nehézségeiből fakadó lehetséges problémákra.
- *A jogszabály-változásokból többnyire pozitív következmények származnak, de előfordulhat a fejlesztésekre nézve negatív fordulat is a gazdasági-környezetvédelmi-műszaki és egyéb előírások, eljárási szabályok módosulásából. A jogszabály-változásokat általában megelőzi a kormányzati*

vagy szakminisztériumi határozathozatal vagy szakpolitikai kommunikáció, melyeket nyomon kell követni a projektek tervezési-előkészítési szakaszában, hogy időben alkalmazkodni lehessen hozzájuk.

- Előfordulhat, hogy *egymásra épülő projektek esetében a fontosabb projekt meghiúsul*: előre kell számítani erre a kockázati tényezőre, különösen a műszaki jellegű projektek esetében. A tervezési folyamat során rögzíteni kell a szakszerű időbeni szakaszolást.
- *Váratlan műszaki problémák* mindig adódhatnak, erre a tervezés során nem lehet felkészülni, de enyhíthetők a következmények, ha a probléma-elhárítás során szerződés alapján számítani lehet a szakemberek gyors közreműködésére.
- A fejlesztések során *károsulhat a természeti környezet vagy az épített környezet*: megfelelő tervezés mellett csak kis eséllyel fordulhat elő ez az eset. A környezet- és a természetvédelem horizontális tervezési szempontként kezelendő.
- *Projekt költségvetésének túllépése*: az alapos tervezés csökkenti a kockázatot. Célszerű egy tartalékkeretet képezni a mégis bekövetkező probléma kezelésére.

Az egyes kockázatok különböző mértékben hathatnak a megvalósítás folyamatára. A felsorolásban hozzávetőleg a nagyobb valószínűséggel bekövetkező és – egyidejűleg – meglehetősen erős kihatással járó kockázatok szerepelnek elől, a nagyobb eséllyel elkerülhető és könnyebben kezelhető kockázatok pedig a lista végén. A legnagyobb odafigyelést az előbbiek igénylik a menedzsmenttől.

8. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

8.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

Vaskút a fejlesztéseket támogató szabályozás kialakítására törekszik. Szem előtt tartja a vállalkozások elképzeléseit, igényeit, ezzel segíti a magántőke befektetéseit. Az önkormányzat által végzendő nem beruházási típusú tevékenységek nagyban hozzájárulhatnak a stratégiai célok eléréséhez.

Az építési szabályozási környezet kiszámíthatósága

A stratégia sikeres megvalósításához szükség van az önkormányzat megfelelő jogalkotói és jogalkalmazói magatartására, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítására és fenntartására.

A Helyi Építési Szabályzat rendeletében (HÉSZ) Vaskút önkormányzata eddig is érvényesítette a célokat és prioritásokat, melyek a település hosszú távú érdekeit szolgálták. A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet (Elj.) átmeneti rendelkezései értelmében azonban a jelenleg hatályos Településszerkezeti terv és HÉSZ (együtt: Településrendezési eszközök) csak 2018. december 31-ig használhatók fel, azt követően hatályukat veszítik. HÉSZ hiányában az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) 18. § (2) bekezdés szerint

„Ha egy adott területre vonatkozóan nincs hatályban helyi építési szabályzat vagy az nem szabályoz - a 13. § (2) bekezdésében előírt, illetőleg azok végrehajtására vonatkozó egyéb jogszabályokban rögzített követelményeknek megfelelően - teljeskörűen, építési munkát és egyéb építési tevékenységet végezni csak e törvény, valamint az építésügyi követelményekre vonatkozó egyéb jogszabályok megtartásával és csak akkor lehet, ha a célzott hasznosítás jellege, a kialakuló telek mérete, a tervezett beépítés mértéke - beépítettség és építménymagasság - valamint módja, rendeltetése (területfelhasználása) illeszkedik a meglévő környezethez.”

Az idézett ún. „illeszkedési szabály” nem tesz lehetővé zöldmezős beruházásokat, ezért az önkormányzat tervezi az új HÉSZ készítésének elindítását az Étv.13. § szerint, az Elj. tartalmi követelményeit követve. Vállalkozások támogatására módosítási eljárást folytatott le 2016. évben és ameddig a jogszabályok módot adnak erre, a továbbiakban is törekszik az „élő” stratégiai tervezés segítésére.

Néhány speciális szabályozási típusú eszköz, amelyekkel a konkrét fejlesztések során élhet a település:

Településfejlesztési és –rendezési szerződések

Az 1997. évi LXXVIII. az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény 30/A. § első bekezdése értelmében „a települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval”. Beruházás-ösztönzés érdekében a nagyközség a jövőben ezzel a lehetőséggel is élhet.

Tervalku

A tervalku az a településfejlesztési eszköz a helyi önkormányzat kezében, amellyel ösztönözheti a magántőke részvételét a közösségi célú fejlesztési programok megvalósításában ennek kereteit a szabályozási terv, illetve a helyi építési szabályzat megfelelő részében helyi rendeletekben rögzíteni kell. Vaskút területén a fejlesztési tevékenységek megvalósítása során az elmúlt időszakra nem volt jellemző a tervalkunak az a formája, amely a fejlesztésekért cserébe az elfogadott szabályozási tervben foglaltaktól való eltérést igényelt volna. Az Önkormányzat határozott törekvése, hogy a jövőbeni fejlesztések is illeszkedjenek a szabályozási tervhez, ugyanakkor nem zárható ki, hogy egyedi és indokolt esetben sor kerülhet olyan megállapodásra, mely a szabályozási terv egyes elemeinek módosítását teszi szükségessé közérdekből, vagy méltányos magánérdekből. A Településrendezési eszközök időbeni módosítása és a fejlesztési irányokra alakítása, a fejlesztések projektjeinek műszaki támogatása fontos tényező lehet, amikor egy befektető hirtelen döntéshelyzetben cselekszik. Ilyen szituációkban az önkormányzatnak kooperatívnak és segítőkésznek kell lennie, ugyanakkor szem előtt kell tartania a település és lakosságának érdekeit is.

Opciój jog

A fejlesztési területek egy tagban való kizárhatósága érdekében érdemes az Önkormányzatnak vevőkijelölési jogot alapítani az érintett terület tulajdonosaival kötött magánjogi szerződések alapján. A nagyközség, a beruházó cég, és a magántulajdonos számára előnyös és kiszámítható helyzetet teremthet ez a gyakorlat, továbbá megnöveli a beruházás megvalósíthatóságát.

További fejlesztési / stratégiai dokumentumok, tanulmányok kidolgozása

A fejlesztési célok megvalósulását az önkormányzat további, részletesebb ágazati tanulmányok, koncepciók, programok kidolgozásával segítheti. Elkészítésük költségeit is lehet és érdemes pályázati forrásból finanszírozni. A dokumentumok néhány esetben

szükséges mellékletet képeznek a szakági fejlesztések támogatási pályázatainak. Vaskút esetében szükségessé válhat a következő tanulmányok elkészítése.

- Forgalomképes önkormányzati ingatlanok és közösségi érdekből újrahasznosításra váró barnamezős területek kiajánló anyaga: világos képet ad az ingatlanok állapotáról, nyilvántartási adatairól, jogi helyzetéről, értékéről, javaslatot nyújt legcélszerűbb felhasználási módjaikra.
- Állagfelmérések, statikai szakvélemények, beépítési javaslatok, tanulmányok elkészítése annak érdekében, hogy pontos képet kapjanak a fejlesztések szereplőiről az egyes projektek megvalósításáról.

A fent kiemelt tanulmányok kidolgozásán túl az önkormányzat gondoskodik a már elkészült települési szintű fejlesztési dokumentumok szükség szerinti felülvizsgálatáról, aktualizálásáról.

Befektetés ösztönzés

A településfejlesztési partnerek körének létrejötte, az együttműködés megalapozása befektetés ösztönző politikával: promóciókkal, tervbemutatókkal és a településmarketing erősítésével támogatható. A megfelelő lépések eredményeként több befektető érdeklődik majd Vaskút iránt, esetleg telepedik le a nagyközségben. Az önkormányzat aktív szolgáltató szerepet vállalhat a bizalom-erősítő információk megosztásában, a tájékozódás segítésében.

Stratégia megvalósításának társadalmasítása

A lakosság, a vállalkozások, a civil szervezetek és településfejlesztésben érdekelt csoportjaik nagyobb eséllyel működnek együtt, ha felismerik helyzetük egyediségét, közös értékeit és a stratégia nyújtotta lehetőségeiket. A célzott települési kommunikáció a helyi fejlesztési erők mozgósításával hozzájárul a beavatkozások eredményességéhez és azok tudatosításához. A helyi önkormányzati képviselők és a vállalkozók között munkatálalkozókat érdemes szervezni.

Ingatlan gazdálkodás, értéktár

Az Önkormányzatnak folyamatosan követnie kell az intézmények, közösségi célú ingatlanok használati módjának alakulását, az igények formálódását és a szükséges mobilizációt beiktatva megfelelő kihasználtsági szintet kell fenntartania. A felszabaduló kapacitást (pl. funkcióváltás alatt álló, később hasznosuló ingatlan) időlegesen is át kell engedni közösségi célra, ezzel is tesztelve a lehetséges használati módokat. Bármely más felszabaduló eszközt, erőforrást is elérhetővé kell tenni a lakosság csoportjai, civil szervezetek, egyesületek számára, ha az önkormányzat számára nem jelentkezik ebből számottevő költsége. A helyi értékek gondozásában koordináló szerepkört és ösztönző segítségadást kell felvállalnia az önkormányzatnak. A gesztusértékű segítség és a pusztá odafigyelés is hozzájárulhat az értéktudat kialakulásához és az értékmentés-értékhasznosítás gyakorlatának elterjedéséhez.

Pilot projektek

Egyes projektek esetében egy ideiglenes próbaprojektet lehet indítani, mely a lakók, illetve a célcsoport felé bevezeti a végleges fejlesztést. Ennek monitoringja és a levont következtetések felérnek egy komoly piackutatással, aminek az eszközei építési,

településfejlesztési területen azonban végesek. A pilot-projekt alkalmazása segít meghatározni a végleges fejlesztés pontos irányvonalát.

Piackutatás

Mindenféle befektetés tervezésénél, pl. kiskereskedelmi egységek betelepítésénél és gazdaságosságuk fenntartásának vizsgálatánál elengedhetetlen a piackutatás a lakosság, azon belül a meghatározott célcsoportok bevonásával.

8.2 Az ITS megvalósításának szervezeti keretei

8.2.1 A településfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény szabályozásának megfelelően Vaskút nagyközségben a településfejlesztéssel és területrendezéssel kapcsolatos döntési jogkörrel az önkormányzat képviselő-testülete rendelkezik. Az önkormányzat feladata a település térbeli és gazdasági fejlődését is nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv módosításának kezdeményezése, jóváhagyása. Az önkormányzat képviselő-testülete az általa megalkotott rendeletek és határozatok révén dönt a fenti célok megvalósítása érdekében a rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról, elosztásáról, az egyes pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról. A képviselő-testület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselőtestület különböző bizottságai, amelyek a következők:

- Pénzügyi, Ügyrendi, Szociális és Egészségügyi Bizottság
- Településfejlesztési, Közoktatási, Kulturális és Sport Bizottság

A településfejlesztési kérdésekben fontos szerepük van az önkormányzat hivatala szakembereinek, akik a pályázatfigyelés, a pályázat-előkészítés és a fejlesztési feladatok lebonyolítását végzik.

A fejlesztések pénzügyi szakmai háttérét gazdasági előadó biztosítja, mind a tervezés és előkészítés, mind a megvalósítás folyamán.

Az önkormányzat képviselő-testülete által a fejlesztési feladat lebonyolításával megbízott belső vagy külső projektmenedzser a munkaköri leírásban vagy szerződésben előírtaknak megfelelően köteles a nagyközség vezetését tájékoztatni a fejlesztési feladat megvalósításának üteméről, azon belül a pénzügyi és műszaki megvalósításáról.

Az EU-s forrásból támogatott fejlesztések ellenőrzésének módját és tartalmát elsősorban az előírások szabják meg. Az esetek többségében szerepelnek a feladatok a Polgármesteri Hivatal éves szinten érvényes belső ellenőrzési tervében. Előzetes és utólagos vezetői ellenőrzés, belső ellenőrzés esetileg is történhet a projekt jellegének megfelelő külső szakember bevonása mellett is.

8.3 A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során

Vaskút Nagyközségi Önkormányzat Képviselő-testülete a 98/2015. (V.21.) határozatában rögzítette Vaskút településfejlesztéssel és településrendezéssel összefüggő partnerségének rendjét *a településfejlesztési koncepcióról, az integrált városfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről* szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (Elj.) 29. §-a alapján.

A partnerségi rend alkalmazása biztosítja az ITS tervezési folyamatának társadalmi kontrollját, az elfogadásra kerülő dokumentumok nyilvánosságát. A véleményközlés és eszmecsere legfőbb formája a nagyközség honlapján megnyitott „Partnerség” fül működtetése. A partnerségi együttműködés folyamata az ITS jóváhagyásával nem áll meg, a fenntartható településfejlesztés további tervezési, megvalósítási szakaszaira is kiterjed.

A partnerek már a tervezés kezdetétől széles körben bevonásra kerültek, véleményt nyilváníthattak a készülő dokumentumok kapcsán, mivel 2015. augusztusban elindult Vaskút Településfejlesztési Koncepciójának előzetes véleményezési szakasza. Ehhez kapcsolódott 2016. június hó folyamán a TK és az ITS tervezetének partnerségi egyeztetése, amelyhez segítséget nyújtott a településfejlesztési és településrendezési tervezést egyaránt szolgáló, időközben elkészült „Megalapozó vizsgálatok” ismertetése.

Partneri kör

A szakmai egyeztetésbe, véleményezésbe bevont partnerek – a Partnerség rendje szerint – a következők:

- A település teljes lakossága a Vaskúti Hírek híradása révén
- A település területén működő egyházak és civil szervezetek.
- A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 98. § (2) a) pontja alapján a településrendezési eszközök véleményezési eljárásába bejelentkező szervezetek.
- A vaskúti székhellyel vagy telephellyel rendelkező gazdasági szervezetek.
- A közművek üzemeltetői.
- Az országos közutak kezelője.

A hivatalos partneri körön túl egyeztetések, interjúk során vélemény nyilvánításával és javaslataikkal részt vettek a tervezésben:

- A helyi önkormányzati vezetők, képviselők
- A város önkormányzatának különböző ügyosztályai
- Gazdasági szektor képviselői
- Társadalmi szervezetek
- Intézmények (önkormányzati, állami, egyéb pl. alapítványok, egyházi intézmények)

Vaskút bevonta a stratégia vitaanyagának véleményezésébe a jogszabály (Elj.) szerint érintettnek tekintendő államigazgatási szerveket, a megyei, valamint a területileg szomszédos települési önkormányzatokat. A beérkezett összes észrevételt kiértékelve és az anyagba beépítve született meg a dokumentum végleges tervezete.

Vélemények kezelése

A partnerségi egyeztetési folyamat során beérkező vélemények kezelése (dokumentálása, nyilvántartása, majd szakmai feldolgozása) egységes, előre rögzített módon történt. Az elfogadott vélemények beépítésre kerültek a megfelelő dokumentumokba, míg az el nem fogadott vélemények esetében megtörtént azok indoklása. Megvalósultak a stratégia nyilvánosságát biztosító intézkedések, a dokumentumok a nagyközség honlapján – www.vaskut-nagykozseg.hu – elérhetők.

8.4 Monitoring rendszer kialakítása

A gazdasági környezet és a szabályozások változásai befolyásolják a stratégia megvalósulásának kimenetelét. Mindaz, ami a jelenlegi információk alapján helyesnek és kivitelezhetőnek tűnik, korrekciót igényelhet a későbbiekben olyan fejlemények miatt, amelyek nem voltak előre láthatók.

A stratégia sikeres megvalósítása érdekében szükség van tehát visszacsatolásra, a szükséges korrekciók beiktatására a folyamatok megfigyelésére a monitoringra alapozva. Adatok, begyűjtött információk segítségével ellenőrizhető, hogy a kitűzött célok irányába haladnak-e a folyamatok, ha nem, akkor keresni kell az eltérés okait is, s ezzel lehetőséget teremteni a döntéshozók számára, hogy beavatkozzanak a folyamatokba. Előfordulhat, hogy a korrekció a meglévő tervek keretein belül nem végezhető el, ezért a stratégiai célok változtatása válik szükségessé.

8.4.1 Az ITS intézkedéseikhez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása

Az elérendő célok konkrét eredményeinek mérése nélkül nem követhető nyomon a stratégia megvalósulása, holott az Unió kohéziós politikájának egyik hangsúlyos elvárása a mérhetőség. A stratégiában megfogalmazott célcsoportokhoz objektíven ellenőrizhető, szakmailag megalapozott mutatókat, indikátorokat kell kapcsolni. Fontos, hogy az indikátorok beszerzése ne igényeljen jelentős többletköltséget, de adjon világos információt az előrehaladásról.

A *hatásindikátorok* az átfogó célokhoz kerültek hozzárendelésre, sok esetben KSH mutatókat jelentenek. Az *eredményindikátorok* a tematikus célok eredményeinek meghatározásához alkalmas, meghatározásuk során az operatív programok eredményindikátorait célszerű alapul venni. A *kimeneti (output) indikátorok* az egyes operatív programokban prioritástengelyenként kerültek meghatározásra. A tervezés során a kimeneti indikátorokat a lehető legszélesebb körben be kell építeni a monitoring mutatók közé, amennyiben ezek illeszkedtek a megvalósításra tervezett beavatkozások jellegéhez.

10. táblázat: Átfogó célok indikátorai

Átfogó cél	Javasolt indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
A külső feltételekhez rugalmasan alkalmazkodni képes, lokális igényekre és erősségekre alapozva új utakat kereső gazdaság	Vaskúti székhellyel működő vállalkozások által fizetett iparűzési adó értéke	millió Ft	2013. évi	szinten marad	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
	Az egy lakosra jutó összevont adóalap	forint /év	2013. évi	nő	NAV	2 évente
Lakossági igényeket kielégítő, tartósan jó színvonalú intézményi ellátás, erős közösségi élet	Közellátással való elégedettség	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	3 évente
	Humán szolgáltatásokkal való elégedettség	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	3 évente
Rendezettebb közterületek, teljesebb infrastruktúra-hálózatok, energiatudatosság	Rendezetté váló közterület / kiépített infrastruktúra / megújuló energiahányad	m ² / fm / %	2013. évi	növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente

11. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai

Tematikus cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, növekvő foglalkoztatottság	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	%	56,2 % (2011. évi népszámlálás)	nő	KSH	évente
	KKV-k nettó árbevétele	millió Ft	2013. évi adat	nem csökken	KSH, helyi adó	évente
	Egy lakosra jutó, egyéni vállalkozásból kivett, társas vállalkozásból származó és mezőgazdasági őstermelésből származó jövedelem	forint/év	2013. évi adat	nő	NAV, helyi adó	

Tematikus cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
T2: Több helyi termék és szolgáltatás, bővülő turisztika	Helyi termékek száma	db	2015. évi állapot	+3 db	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	3 évente
	Helyi szolgáltatások száma	db	2015. évi állapot	+3 db	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	3 évente
	A külföldi és a belföldi turisták költsége	millió Ft	2015. évi állapot	+5 % növekedés	KSH	2 évente
T3: Rugalmasabb oktatás-nevelés, kiegészülő alapellátás	Elégedettség az oktatási intézmények működésével	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	3 évente
	Elégedettség a közművelődési intézmények működésével	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	3 évente
	Elégedettség az egészségügyi és szociális intézmények működésével	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	3 évente
T4: Kulturális és közösségi terek, sportolás infrastruktúrájának javítása, eszközfejlesztése	Rendezetté váló vagy új kulturális és közösségi terek	m ²	2015. évi állapot	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	3 évente
	Kulturális, sport- és szabadidős programokban résztvevők száma	fő	2015. évi állapot	+10 %	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
T5: Ápoltabb, zöldebb település, ésszerűbb energia-gazdálkodás	Település gondozott zöldfelületeinek nagysága	m ²		+5 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
	A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energiafogyasztáson belül	J/év	2015. évi állapot	+10 %	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	2 évente
T6: Kerékpárút-hálózat és közművek fejlesztése	Kerékpárút hossza	fm	2015. évi állapot	+30 %	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	2 évente
	Közművekkel való lefedettség	hektár	2015. évi állapot	+5 %	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	2 évente

12. táblázat: Területi (városrészi célok) eredményindikátorai

Területi (településrészi) cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
E1: Belterület Komplex közterület- és intézményfejlesztés, hagyomány- és értékmegőrzés	Lakosok száma	fő	2011. évi KSH népszámlálás alapján megadott településrészi mutatók	nem csökken	KSH népszámlálás	10 évente
	Öregedési index			nem romlik	KSH népszámlálás	
	Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	%		nő	KSH népszámlálás	10 évente
	Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	%		csökken	KSH népszámlálás	10 évente
	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 év közötti népességen belül	%		nem csökken	KSH népszámlálás	10 évente
	A gazdaságilag nem aktív népesség aránya	%		nem nő	KSH népszámlálás	10 évente
	Alacsony presztízsű foglalkoztatási csop.okban foglalkoztatottak aránya	%		nem nő	KSH népszámlálás	10 évente
	Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya	%		nem nő	KSH népszámlálás	10 évente
	Települési környezettel és intézményekkel való elégedettség	%	előző lekérdezés	+20 % növekedés	Önkorm.i adatszolg.	3 évente
E2: Külterület Gazdaság,- energetika- és közlekedésfejlesztés	Iparűzési adó mértéke	millió Ft	2015. évi állapot	szinten marad	Önkorm.i adatszolg.	2 évente
	Megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energiafogyasztáson belül	J/év	2015. évi állapot	+ 10 % növekmény	Önkorm.i adatszolg.	2 évente
	Közlekedésre szolgáló felújított vagy új burkolatok	m ²	2015. évi állapot	+ 10 % növekmény	Önkorm.i adatszolg.	2 évente

13. táblázat: Az ITS keretében tervezett hálózatos projektek output indikátorai

Hálózatos projekt megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Célérték ¹	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
H1: Mezőgazdasági fejlesztések	Ágazati árbevétel	millió Ft	nő	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Mezőgazdasági vállalkozások száma	db	nő	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H2: Energia-felhasználás racionalizálása	Energia-hatékonyság szempontjából korszerűsített alapterület	m ²	300	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Megújuló energiahasználat részaránya	%	nő	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H3: Zöld település, kirándulóhely fejlesztés	Létrehozott vagy megújult zöldfelület, kirándulóhely	m ²	1500	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Létrehozott, kiegészített utcafásor	fm	500	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H4: Csapadékvíz-hálózat felújítása	Csapadékvíz-hálózat kapacitás-növekedése	belvízveszélytől mentesített terület m ²	15000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H5: Kapcsolat-építés	Civil szervezetekben, tömegsportban résztvevő fiatalok aránya	fő	növekszik	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	2 évente

¹ Az indikátor célértékek meghatározása, pontosítása folyamatban

Hálózatos projekt megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Célérték ¹	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
	Ifjúsági szálláshely	kapacitás (fő)	20	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
	Kulturális lehetőségeket igénybe vevők elégedettsége	%	+ 5 %	Kedvezményezett adatszolgáltatás	3 évente
	Felújított vagy korszerűsített alapterület	m ²	200	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
	Internetet igénybevevők elégedettsége az elérés módjával és minőségével	%	+5%	Kedvezményezett adatszolgáltatás	2 évente

8.4.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be.

A monitoring tevékenység során keletkező adatokat a település rendszeresen megjelenteti saját honlapjának azon részén, amelyet a településfejlesztéssel kapcsolatos információk számára tart fenn. A képviselőtestület szükség szerint nyilvános közmeghallgatást tart az ITS megvalósításának előrehaladásáról.

A monitoring folyamat szervezete:

- Képviselő-testület: a képviselőtestület meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket.
- Bizottságok: javaslatot tesznek a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra.
- Polgármesteri Hivatal monitoringért felelős munkatársai: szükség szerinti rendszerességgel elkészítik a stratégia megvalósítási folyamata adott tématerületéről szóló jelentést és a Bizottságok vezetői felé továbbítják.